

ESG

MİMARLIK

YIL 29 SAYI 104 2019/3

TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin üç ayda bir yayınlanan Uluslararası Hakemli Dergisidir. Yerel Süreli Yayın
Mimarlar Odası İzmir Şubesi Üyeleri için ücretsiz bir yayındır.

Yayınlayan

Mimarlar Odası İzmir Şubesi adına;
Yayın Komitesi
Sahibi Halil İbrahim Alpaslan
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Nilüfer Çınarlı Mutlu
Editör Can Gündüz
Yayın Sekreteri Çiçek Ş. Tezer Yıldız
Grafik Tasarım Nusret İrfan Uşun
Konsept Tasarım Emre Çikinoğlu

Yayın Komitesi

Halil İbrahim Alpaslan
Deniz Dokgöz
İpek Ek
Can Gündüz
İlker Özdel
Melis Varkal
(Soyadına göre alfabetik)

Tarandığı Veritabanları

DAAI - Design and Applied Arts Index

Yayın Yeri

1474 Sokak No: 9 Alsancak İzmir
Tel: (232) 463 66 25 (pbx)
Faks: (232) 463 52 12
egemim@izmimod.org.tr
www.izmimod.org.tr

Akhisar Temsilciliği: (0236) 414 86 50
Aydın Temsilciliği: (0256) 213 45 33
Dikili Temsilciliği: (0232) 671 85 02
Kuşadası Temsilciliği: (0256) 612 00 91
Manisa Temsilciliği: (0236) 232 68 07
Nazilli Temsilciliği: (0256) 312 84 83
Ödemiş Temsilciliği: (0232) 545 73 73
Salihli Temsilciliği: (0236) 715 08 23
Turgutlu Temsilciliği: (0236) 312 04 21
Uşak Temsilciliği: (0276) 212 29 57

Abone ve Reklam İletişim

Binat İletişim & Danışmanlık
Barbaros Bulvarı Dörtüzlü Çeşme Sok. No: 2
Güneş Apt. K: 6 D: 7 34353 Beşiktaş / İstanbul
Tel: (212) 259 90 79 Faks: (212) 259 16 46
info@binatdanismanlik.com
Reklam Yöneticisi: Teoman Coşkun
abonelik.binatdanismanlik.com

Baskı

Mas Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
Hamidiye Mahallesi Soğuksu Caddesi No: 3
34408 Kağıthane / İstanbul
Tel: (212) 294 10 00
kitap@masmat.com.tr
Tarih: Haziran 2019
Sertifika No: 12055

• Ege Mimarlık makale seçimleri hakemler tarafından yapılmaktadır. Sadece hakemli seçim sürecinden geçen yazılar "makale" kategorisinde yer almaktadır.

KAPAK **Dexamenes Sahil Oteli**
FOTOĞRAF **Claus Brechenmacher & Reiner Bauman**

BAŞYAZI ...3**İNGİLİZCE ÖZET ...4****HABERLER ...5****YARIŞMA**

Emel Göksu, Ayhan Usta,
Deniz Dokgöz, Seçkin Kutucu,
Arzu Kutkam Nuhoğlu, Evren Erdin,
Emre Torbaoğlu, Defne Akşin Akyol
**Kentsel Belleğin İzlerini Sorgulayan
Bir Yarışma Üzerine Düşünceler ...12**

İZ BIRAKANLAR

Didem Akyol Altun, Deniz Dokgöz
"İzmir'in Mimarı" Harbi Hotan ...18

YAPI TANITIM

Durmuş Ali Kasap
Eşitlikçi ve İncelikli ...26

FEŞMEKÂN

Hülya Koç
Bir Sosyal Konut Masalı ...32

KOMŞU YAKA

K-Studio
Geçmişe İnce Dokunuş ...36

MAKALE

Hakan Anay
**Hatırlamak, Unutmak ve
Anıtsallığa Dair: Spomenik ...42**

MAKALE

Hande Tulum
Evin Hâlleri ...48

MAKALE

Sevim Pelin Özkan, Dalya Hazar,
Mehmet Özyiğit, Ali Çelik, Arben Aktaş
**Sermayenin Mekân Arayışları:
2016-2018 Yılları Arası İzmir İnşaat
Sektörü Örneği ...52**

İNCELEME

Ela Çil
Heykelleri Karşlamak ...58

YAYIN TANITIM ...62**KARİKATÜR**

Erdal Sorgucu
Karikatür ...63

EGE MİMARLIK

Bilgilendirme ...64

Değerli Meslektaşlarımız, Mimarlık yayınlarının genel olarak yayıncılığın güçlüklerinden doğrudan etkilendiği bu dönemde, ekonomik kısıtlılıklara rağmen dergimiz Ege Mimarlık'ın 104. sayısını size ulaştırmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

2019'un yaz aylarında gündemimizin en önemli maddesi, derinleşen krizle birlikte meslektaşlarımızın yaşadığı zorluklardı. Ülkemizdeki ekonomik çalkantıların yanı sıra plansız açılan mimarlık okulları ve sürekli değişen ancak gelişemeyen mevzuatımızın yol açtığı kriz ortamında mesleğimizi hakıyla yapmaya çalışan meslektaşlarımızın gün geçtikçe daha da zorlandığı bir dönemdeyiz. Mimar işsizliğinin hiç olmadığı kadar arttığı, maaşların ve sosyal hakların hak edilenin çok altında kaldığı bu dönem ülkemizin üst ölçekli krizinden bağımsız değil. Zira bu durum birçok meslek alanında, benzer düzeylerde yaşanıyor. Bireysel itirazlar veya kurtuluşların anlam ifade etmediği bu kriz ortamında tek çıkar yol örgütlülük bilinci ve alternatiflerin yeşermesine imkân verecek atmosferin kolektif bir modelle üretilmesidir. Bu nedenle çağdaş toplumlarda olduğu gibi örgütlü olma yolunda ilerlemek, var olan ilerici örgütlere destek olmak gerekmektedir.

Kuruluşundan beri mimari ve mimarlığı savunan, nitelikli ve toplumun hizmetinde bir mimarlığı amaçlayan Mimarlar Odası bu kriz döneminde de mesleğimiz açısından en sağlam duran örgüttür. Meslek alanında en sağlıklı değerlendirmeleri yapan ve gelecek krizleri önceden defalarca haber veren örgütümüz ne yazık ki iktidarlar tarafından yeterince dikkate alınmamış, bugünkü sağlıklı yapıyı çevrenin ve yapı sektörünün ortaya çıkmasının önüne geçilememiştir. Özellikle mimarlık okullarının sayısının plansızca artırılmasının yol açacağı sorunları yıllardır dile getiren Mimarlar Odası'nın uyarıları dikkate alınmadığı gibi bu kontrolsüz sürecin yol açtığı mimar işsizliği, niteliksiz eğitim gibi sorunlara dair bugün çaba sarf eden neredeyse tek kuruluş Mimarlar Odası'dır.

Sürdürülmesi mümkün olamayacak kadar dibe vuran bu sistem mutlaka değişecektir. Bu değişimin göstergeleri, mimarlık okullarındaki her yıl artan boş kalan kontenjanlardır. Bugün, bu kırılmanın bir fırsat olarak değerlendirilip en azından mimarlık eğitiminin yeniden düzenlenmesi için daha çok çaba sarf etmek gerekiyor. Bu konuda devletin kurumlarından olumlu adımlar beklemek fazla iyimserlik olur. Mimarlar Odası yine sorumluluk alıp bu alanda somut çıktılar olacak çalışmalar yapmaktadır. Son olarak Ağustos ayında yaşadığımız yangın felaketinin yaralarının bir an önce sarılmasını umut ediyoruz. Bu konu ile ilgili yaptığımız basın açıklamasında belirttiğimiz gibi Mimarlar Odası İzmir Şubesi olarak yetkililer ve uzmanların koordinasyonunda düzenlenecek her türlü ağaçlandırma kampanyasına olanaklarımız ölçüsünde destek olacağımızı tekrar belirtmek isteriz.

YÖNETİM KURULU

ŞUBE'DEN

EGE MİMARLIK'TAN

Ele aldığı konuların çeşitliliği ve yansıttığı bakış açılarının çoğulluğu bakımından mekân kavramının açtığı verimli alan ile paralellik oluşturan bir sayı ile daha karşınızdayız.

Yazı uğurladığımız bu aylarda mevsim boyunca bölgede ve Şubemizde gerçekleşen önemli olaylar ile uluslararası ölçekte önemli haberleri size ulaştırmaya devam ediyoruz. Mesleki yarışmaların oluşturması beklenen tartışma ortamından yoksunlaştığımız bu dönemde, bu önemli mesleki pratiğe hak ettiği değeri vermek ve ona alan açmak adına, 103. Sayımızdan itibaren "Yarışmalar"a dergimizin bir bölümü olarak yer veriyoruz. Bu bölümde bundan böyle, sonuçları açıklanmış mimarlık yarışmalarına dair görüşlere yer vereceğiz. 104. sayımızda da "Kentsel Belleğin İzleri Üzerinden Akhisar Eski Belediye Meydanı ve Çevresi Ulusal Mimarlık ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması"nın ardından, jüri üyelerine sorular yönelttik. Üyelerin bu yarışma özelinde, daha geniş biçimde yarışmaları ele alacak şekilde ve yarışmalar ile mesleki pratiği ilişkilendiren yanıtlarının önemli olduğunu düşünüyoruz.

Ege Mimarlık'ın güncel olana olan ilgisinin yanında bugünden geçmişe bir bakış olarak kurgulanan, klasikleşmeye aday bölümlerinden "İz Bırakanlar"da ise İzmir'de bugün hâlâ önemli izleri olan, dergimizin geçmiş sayılarında da çok kez ele alınmış değerli mimar Harbi Hotan'a dair bir geniş arşiv derlemesine yer veriyoruz.

Her sayısında coğrafyamızda üretilen nitelikli yapıları yer verdiğimiz dergimizde yine iki yapıyı sizlere sunuyoruz: İzmir'de yer alan, D.A. Mimarlık'a ait "Ateş Çelik Yönetim Binası" ile Peloponnese, Yunanistan'da yer alan k-studio tasarımı "Dexamenes Sahil Oteli".

Bu sayımızda yer alan üç makale, ele aldıkları konular ve yaklaşım biçimleri bakımından çeşitlilik barındırıyor: İlk makalemiz, Yugoslavya'da yer alan "Spomenik" Anıt Konstrüksiyonlar Ağı'nın bir okumasını yaparken, ikincisi evin farklı hallerini Behçet Necatigil'in "Evin Halleri" adlı şiirinden yola çıkarak ele alıyor ve sonuncu makalemiz ise 2016-2018 Yılları Arası İzmir'deki inşaat sektörü üzerine.

İnceleme bölümümüzde ise, bir tanıklık hikâyesinin görsel ve yazınsal yansımasına yer veriyoruz. Karantina'daki yeni kent meydanında bir süre önce kendine yer bulmuş olan, Günnur Özsoy'un "Demokrasi ve Dayanışma Anıtı Heykelleri"nin sanatçının atölyesinden çıkıp alana taşınması ve burada yerleştirilmeleri sürecini Ela Çil bir foto-hikâye tadında ve metinsel olarak ele alıyor.

Son olarak ekonomik kriz ortamında ve ona rağmen kendine yer bulan yayınlara ve karikatür bölümümüzde Erdal Sorgucu'unun ince kalemine yer veriyoruz.

Keyifli okumalar dileriz.

YAYIN KOMİTESİ

COMPETITION**Thoughts Upon
A Competition Questioning
The Traces of Urban Memory***Emel Göksu, Prof. Dr., Urban Planner**Ayhan Usta, Prof. Dr., Architect**Deniz Dokgöz, Assoc. Prof. Dr., Architect (Jury Chair)**Seçkin Kutucu, Asst. Prof. Dr., Architect**Arzu Kutkam Nuhoğlu, M.Arch. in Landscape
Architecture**Evren Erdin, Assoc. Prof. Dr., Urban Planner (Alternate
Jury Member)**Emre Torbaoğlu, M. Arch (Alternate Jury Member)**Defne Akşin Akyol, M.Arch. in Landscape Architecture
(Alternate Jury Member)*

n this section, answers to four questions about the process, expectations, contextual background of the competition and the results, are presented, directed to the jury members of “On The Traces Of Urban Memory, Akhisar Old Town Hall And Its Surroundings National Architecture And Urban Design Idea Competition”.

MEMORABLE FIGURES**“The Architect of Izmir”
Harbi Hotan***Didem Altun, Assoc. Prof. Dr.;**Deniz Dokgöz, Assoc. Prof. Dr.;**Dokuz Eylul University Department of Architecture*

This section contains an examination about Harbi Hotan, an important figure of Izmir’s architectural memory who has been called in a newspaper article as “the architect of Izmir”. The section consists of his own quotes and expressed on the timeline-settled designs, competitions, statements, publications and free sketches.

PROJECT**Ateş Çelik
Administrative Building***Durmuş Ali Kasap, Architect*

The Ateş Çelik Administrative Building designed by DA Architecture is surrounded by the production halls of the factory on three sides. The design of the building comes forward with its egalitarian organisation, the modest handling of the materials, finely created details and design aiming to strengthen staff communication.

ETC_SPACE**A Social-Housing Tale***Hülya Koç, Architect, Urban Planner*

The history of Ege Neighborhood with its immigrant residents and their spaces has an important place for the cultural pattern of the city Izmir. The writer in the form of a tale treats

this neighborhood, its cultural layers and living spaces within its historical perspective.

PROJECT/NEIGHBOR SHORE**An Elegant Touch to History,
Dexamenes Seaside Hotel***K-studio*

Dexamenes Seaside Hotel, designed by K-studio, is a transformation project of industrial structures from 1920’s, in the coastline in the western Peloponnese. Phase 1 of the development, now completed, has seen the conversion of the first row of tanks and the addition of a lightweight structure, all connected by a wide promenade walkway above the sand and leading down to the waterfront.

ARTICLE**Remembering, Forgetting and
Monumentality: Spomenik***Hakan Anay, Assoc. Prof. Dr., Eskişehir Osmangazi**University Department of Architecture*

This article intends to reconsider monumental network of constructions, known as Spomeniks by following a conceptual framework accompanied by a series of picturesque photographs taken by Jean Kempnaers. Its discourse is contextualist: while examining the Spomeniks, considering their transformed social/cultural context, it also underlines how they produced new meanings as well as new contexts in themselves. With this respect, it intends to contribute to a new reading and understanding/ interpretation of spomeniks as important pieces of world’s cultural heritage while it raises a few questions about monuments and monumentality.

ARTICLE**Moods of the House***Hande Tulum, Asst. Prof. Dr., Bahçeşehir University,**Department of Architecture*

This article intends to reconsider monumental network of constructions, known as Spomeniks by following a conceptual framework accompanied by a series of picturesque photographs taken by Jean Kempnaers. Its discourse is contextualist: while examining the Spomeniks, considering their transformed social/cultural context, it also underlines how they produced new meanings as well as new contexts in themselves. With this

respect, it intends to contribute to a new reading and understanding/ interpretation of spomeniks as important pieces of world’s cultural heritage while it raises a few questions about monuments and monumentality.

ARTICLE**The New Regions of Capital
Accumulation : The Case of
Izmir Construction Sector
between the years 2016-2018***Sevim Pelin Özkan, Asst. Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçan**University Yatağan Vocational School Department of
Architecture and Urban Planning**Dalya Hazar, Asst. Prof. Dr., Pamukkale University**Department of Urban and Regional Planning**Mehmet Özyiğit, Res. Asst., Dokuz Eylül Universtiy**Department of Economics**Ali Çelik, Dr, Wilhelm Wolff Society Research**Association**Arben Aktaş, Urban Planner, Wilhelm Wolff Society**Research Association*

This research focuses on the national spatial mobility of capital and investigates this phenomenon on construction sector and its recently increased capital mobility in Izmir. Research analyzes the transformative impacts of the capital by several socio-economic and socio-spatial variables; the reconstruction of the city by the current and market prices; and the sectoral distribution and location choices of the investments constructed between the years of 2016-2018 in Izmir by GISs tools. Research aims to reveal the socio-spatial inequalities due to construction sector in favor of the capital mobility.

PROJECTION**Welcoming the Sculptures***Ela Çil, Assoc. Prof. Dr., Izmir Institute of Technology**Department of Architecture*

The photo series presented by its author within this section reveals the testimony of transportation and placing process of the sculptures “Izmir Democracy and Solidarity Monument”. The sculptures, designed by the artist Günnur Özsoy, have been selected in the invitational competition organized by the Metropolitan Municipality Izmir for the new square design in Karantina, Izmir.

Aklı-
mız
Fikri-
miz

*Ağacın
izinde!*

Ağacın ve doğanın izinde yaşam alanlarımızı şekillendiren
mimarların yanındayız, **Dünya Mimarlık Günü'nü** kutlarız.

 YILDIZENTEGRE

www.yildizentegre.com | /yildizentegre

Değerli Mimar Fahri Nişli'nin 100. Yaş Günü Kutlandı

İzmir için 1950'li yılların mimarlık pratiğinde önemli yeri olan Mimar Fahri Nişli, yüzüncü yaş gününü ailesi ve yakınları ile birlikte kutladı.

Yapı Ruhsatı Formundan Meslek Mensuplarının İmzalarını Kaldıran Tebliğe Yürütmeyi Durdurma Kararı Çıktı

2 Mayıs 2018 tarih ve 30409 sayılı Resmi Gazete'de TS 10970 Formlar-Yapı Kullanma İzin belgesi Standardına ve TS 8737 Yapı Ruhsatı Standardına ilişkin, yapı ruhsatı formundan meslek mensuplarının ıslak imzalarının kaldırılmasını ilan eden bir tebliğ yayımlanmıştı. Ardından, yayınlanan bu tebliğe, "yapı ruhsatı formundan yapı sahibinin, müteahhidin, şantiye şefinin, proje müelliflerinin ve fenni mesullerin ıslak imzalarının kaldırılması nedeniyle ruhsat veren idarelerin denetiminin zayıflayacağı, proje müelliflerinin telif haklarının yok sayıldığı, imzalamadıkları bir

formdan sorumlu tutulmalarının mümkün olmadığı, ruhsat formlarının inşaaata başlama tarihi de işlenerek onaylı örneklerinin bir ay içinde ilgili meslek odasına gönderilmesine ilişkin düzenlemesinin kaldırılmasının İmar Kanunu'nun 28. maddesine aykırı olduğu" iddialarıyla TMMOB tarafından dava açılmıştı.

Davanın sonucunda, yapı ruhsatı formundan ıslak imza bölümünün kaldırılmasını hukuka aykırı bulan Danıştay 6. Dairesince yürütmeyi durdurma kararı verildi.

Akdeniz Mimarlar Birliği UMAR'ın Yönetim Kurulu ve Genel Kurul Toplantıları Roma'da ve İzmir'de Gerçekleştirildi

UMAR Akdeniz Mimarlar Birliği Yönetim Kurulu ve Genel Kurul Toplantıları 2-4 Temmuz 2019 tarihlerinde Roma'da, İtalyan Mimarlar Odası'nın ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Birliğin kuruluşunun 25. yılı kutlamalarının da yer bulduğu toplantılara Türkiye'den daha önce UMAR yönetiminde görev almış olan Necip Mutlu, Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Tonguç Akış ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Mimarlar Odası Başkanı Türker Aktaş katıldılar.

Mimarlar Odası İzmir Şubesi Ev Sahipliğinde UMAR Yönetim Kurulu Toplantısı

TMMOB Mimarlar Odası'nın ve Uluslararası İlişkiler Komitesi'nin ülkemiz adına resmî temsilcisi olduğu UMAR'ın son Yönetim Kurulu Toplantısı ise, 19-20 Eylül tarihlerinde İzmir'de gerçekleştirildi. Akdeniz havzasındaki ve komşu yakalardaki örgütlülüğün güçlenmesi ile oluşacak yeni mesleki ve akademik işbirliklerinin konuşulduğu

toplantının ardından UMAR Yönetim Kurulu Başkanı Wassim Naghi "Zamanla Kaybolan, Terk Edilmiş Modern Miras" başlıklı ilgi çekici sunumu ile İzmir Mimarlık Merkezi'nde İzmirli mimarlarla buluştu.

Akdeniz havzası ve etkileşim alanındaki mimarların, ortak çalışmaların birlikteliğini güçlendirmek amacıyla, Rabat Deklarasyonu ve Girit toplantısı ile 1994'te kurulan UMAR'a; Türkiye'nin içinde yer aldığı 9 kurucu ülke katkı sağladı. Birlik, kuruluşunun 10. yılında belirlediği 13 maddelik ilkeler ile çalışmalarına devam etmekte.

TEPE HOME'UN DELWOOD KOLEKSİYONUNDA MODERN ŞIKLIK VE KONFOR BİR ARADA

Tepe Home ailesine yeni katılan Delwood koleksiyonu çağdaş yorumu ile öne çıkarken black&gold konseptinin özgün yansıması ile şehir hayatına şık ve konforlu bir koleksiyon sunuyor.

Siyahın asaleti ve pirinç tonlarının ışıltısı Delwood koleksiyonuyla öne çıkıyor. Panel ve döşemeli ürün uyumunun en güzel örneklerinden biri olan koleksiyonda yemek odası takımı, TV ünitesi, koltuk takımı ve tamamlayıcı sehpa grubu yer alıyor. Şehir hayatının modern şıklığını konfor ile buluşturan koleksiyon, çağdaş tasarım anlayışıyla dikkat çekiyor.

Delwood koleksiyonundaki koltuğun yumuşak formu üst düzey bir konfor sağlarken, yüzeyindeki dikiş detayları zarafete şıklık katıyor. Delwood yemek odası takımı, özgün ve şık tasarımı sayesinde kaliteyle konforu bir arada sunarken, sandalye ve çarpıcı masa yüzeyi ile dikkatleri üzerine çekiyor. Takımının konsolu ve koltuklarda ayak baza detayının ortak kullanımı ile bütünleyici bir etki yaratılıyor. Yemek masası tablasında dikkati çeken taş desen ve konsolda kullanılan ahşap kapak birlikteliği takıma zenginlik katarken kapaklardaki 3 boyutlu çizgisel hareket yemek odasına dinamizm veriyor. Kulp detaylarında kullanılan ahşabın sıcak dokunuşuna, pirinç tokalarla ışıltı ekleniyor.

Fonksiyonel özelliklerin de göze çarptığı yemek odası takımında büyüyebilir masa küçük metrekarelerde verimli alan kullanımı sunuyor. Parmak izlerini gizleyen mat siyah lake boya ürüne asil ve şık bir ifade katarken kullanım konforunu beraberinde getiriyor.

Tepe Home'un yeni koleksiyonu, global trendleri takip eden ve bilinçli tüketicinin modern şıklık arayışına cevap vermek amacıyla tasarlandı. Delwood ile hızlı şehir hayatının yorucu temposundan çıkarak kendini enerjik ve mutlu hisseden yaşam alanları oluşturmayı hedefledi.

Yarattığı yaşam alanlarına mutluluğu getiren Tepe Home, her koleksiyonunu ve onları tamamlayan aksesuarları kullanışlı ve estetik duygusuna hitap eden detaylarla sunuyor. Tepe Home'un zengin ürün seçeneklerine, Türkiye genelindeki 17 mağazasından ve www.tepehome.com.tr adresinden ulaşılabilir.

Tepe Home®
Live in Style

İzmir Mimarlık Merkezi'nde Türkiye'de İlk Kez Uygulanan D-1 Temel Bina Akustiği Eğitimi Gerçekleştirildi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Yapı İşleri Genel Müdürlüğü ile Yapı Malzemeleri Daire Başkanlığı'nın kurguladığı ve TMMOB Mimarlar Odası Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi'nin hazırladığı "D-1 Temel Bina Akustiği Eğitimi", Türkiye'de ilk kez İzmir Mimarlık Merkezi'nde gerçekleştirildi.

Eğitmenler Prof. Dr. Cüneyt Kurtay, Doç. Dr. Aslı Özçevik Bilen, Doç. Dr. Özgül Yılmaz Karaman ve Y. Mimar Öğr. Görevlisi Onurcan Çakır tarafından 9 gün süreyle devam ettirilen eğitimin sonunda istenen şartları sağlayan katılımcılara sertifikaları verildi. Eğitimlerin bu pilot uygulamanın ardından diğer şehirlerde ve İzmir'de tekrar gerçekleştirilmesi planlanıyor.

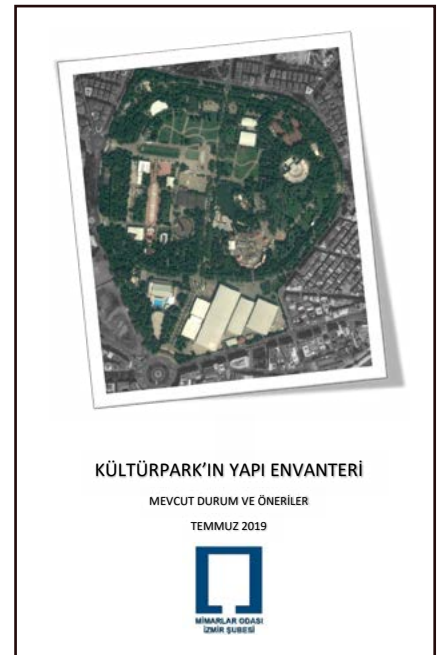
Mimarlar Odası İzmir Şubesi Tarafından Hazırlanan "Kültürpark Yapı Envanteri" Yayınlandı

"İzmir kent merkezindeki en büyük ve nitelikli yeşil alan olan Kültürpark aynı zamanda Doğal ve Tarihi SİT Alanı özelliği taşımaktadır. Alanda, hangar olarak tanımlanabilecek büyük boyutlu yapılardan kent mobilyalarına kadar birçok ölçekte mimari eser bulunmaktadır. Bunların içerisinde Bruno Taut gibi tanınırlığı dünya çapında olan mimarların yanı sıra Harbi Hotan, Rıza Aşkan gibi kentimizin önemli mimarlarının eserleri de bulunmaktadır. Ne yazık ki bu eserlerin birçoğu zamanın etkisi ve eklentiler nedeniyle yıpranmış, mimari nitelikleri okunamaz hale gelmiştir. Yine bu eserler arasında fuar dönemleri için günün gereksinimleri doğrultusunda inşa edilmiş, nitelikli veya niteliksiz yapılar da bulunmaktadır. Mimari

eserlerin yanı sıra Kültürpark'ta farklı boyut ve nitelikte heykel, bahçe ve havuz gibi sanatsal, rekreatif öğeler de bulunmaktadır."*

İzmir kentinin hem kültürel hem de toplumsal hafızasında önemli yeri olan Kültürpark'taki mimari yapılar ile heykel, bahçe ve havuz gibi sanatsal, rekreatif eserlerin mevcut durumlarını değerlendirmek ve geleceğe yönelik önerilerde bulunmak üzere Mimarlar Odası İzmir Şubesi tarafından rapor niteliği taşıyan bir "Kültürpark'ın Yapı Envanteri" yayınlanmıştır. Online yayına izmimod.org.tr 'den ulaşılabilir.

*Kültürpark'ın Yapı Envanteri, "Giriş" bölümünden alınmıştır.

btm® SEAL ALFAHİBRİT

Yeni Nesil Su Yalıtım Ürünleri

Su Yalıtımında Yeni Bir Boyut BTMSEAL Alfahibrit

- -5 derecede, üstelik **nemli yüzeylere** bile uygulanabiliyor.
- **Beyaz** ve **grinin** yanı sıra **şeffaf** renk seçeneğiyle **zeminin dokusunu bozmadan** yalıtım yapma imkanı sağlıyor.
- **Farklı yüzeylere** astarsız uygulama kolaylığı sunuyor.
- Fırça ve ruloyla bile **kolayca** uygulanabiliyor

www.btm.co • info@btm.co

2019 Yılı Ağa Han Mimarlık Ödülleri Açıklandı

Ağa Han IV. tarafından kurulan ve 1977 yılından bu yana üç yıllık döngülerde verilen Ağa Han Ödülleri'ne 2019 yılında layık görülen projeler, Tataristan'ın Kazan kentinde düzenlenen basın toplantısında açıklandı. Ağa Han Ödülleri, toplumun çoğunluğunun Müslüman olduğu coğrafyaların kültürü ve yaşantısı ile uyumlu projelerin önemini vurgulamak üzere düzenleniyor.

Ödüle layık görülen altı projenin listesi şöyle:

Muharrak Yeniden Canlandırma Projesi - Muharrak, Bahreyn - Bahreyn Kültür ve Eski Eserleri Koruma Dairesi¹

Wasit Tabiat ve Sulak Alan Koruma Merkezi - Şarca, Birleşik Arap Emirlikleri - X-Architects²

Tataristan Kamusal Alanlar Geliştirme Programı - Çeşitli lokasyonlar - Rusya Federasyonu -

Architecturny Desant, Architectural Bureau³

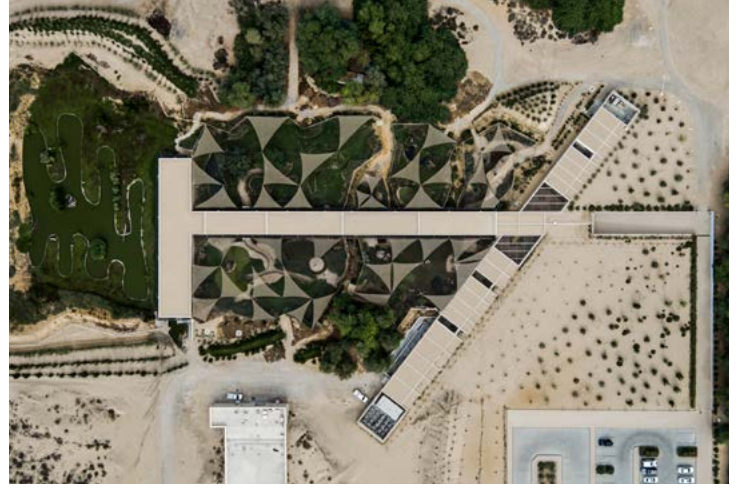
Arcadia Eğitim Projesi - Güney Kanarchor, Bangladeş - Saif Ul Haque Sthapati⁴

Alioune Diop Üniversitesi Derslik Binası-Bambey, Senegal - IDOM⁵

Filistin Müzesi-Birzeit, Filistin - Heneganh Peng Architects⁶

1

2

3

4

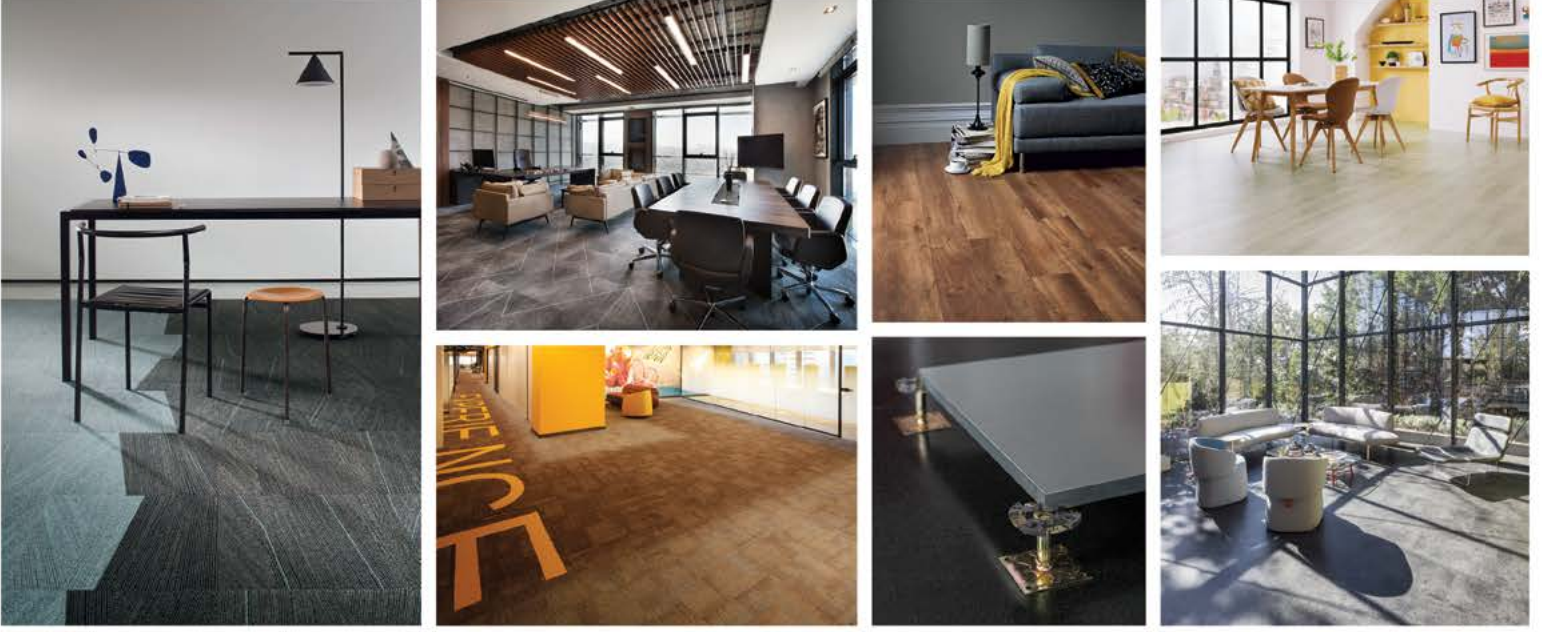

5

6

PETRA The Flooring Co. ile Sağlıklı Zeminlerde Mutlu Adımlar

Dünyanın en kaliteli zemin malzemelerini sayısız ihtiyaca uygun renk ve desenle müşterilerine sunan PETRA The Flooring Co., 2018 yılında 25 yaşına bastı. Kurulduğu yıl olan 1993'ten bu yana PETRA, Türkiye'de gerçekleştirilen en nitelikli kurumsal projelerin birçoğunda yer aldı. Zemin kaplaması sektörünün dünya çapında en ayrıcalıklı markaları, bugüne kadar PETRA temsilciliği sayesinde en seçkin mimari projelerde ve toplam 6 milyon metrekarelik alanda kullanıldı. Son kullanıcılar, tasarımcılar, iç mekan ve zemin sektörü profesyonellerine sunduğu kaliteli ve inovatif ürünleri ile çevreye saygılı yaklaşımına uygun olarak PETRA The Flooring Co., temsilcisi olduğu firmaların da benzer değerleri paylaşmasına önem veriyor.

Karo Halı Tasarımları

Milliken zemin kaplamaları dünyanın dört bir yanındaki ofis, otel, havaalanı, eğitim ve ticaret mekanlarına değer katıyor. Modüler karoların sağladığı esneklikle birleştiğinde Millitron özel baskı teknolojisi ile üretilen karo halı sistemleri tasarımcılar için, büyük ölçekli sanat yerleştirmelerinden incelikli dokulara, görünüş ve performans açısından müşterilerinin ihtiyaçlarını mükemmel olarak karşılayacak mekanları yaratmada sonsuz özgürlük sunuyor.

Giriş Paspas Çözümleri

Milliken EFS OBEX ürünleri iç ve dış mekan kullanımları için kolayca uygulanabilir çözümler sunuyor. Üç aşamalı bir bariyer sistemi olarak tasarlanan ürün, kir ve nemin yapının iç mekanına taşınmasını %50 oranında engelliyor ve bu sayede bakım ve temizlik maliyetlerinde ciddi tasarruf edilmesini sağlıyor. Uyumlu renk ve desen alternatifleriyle OBEX giriş çözümleri, tasarım ve estetikten taviz vermeden yapıların giriş alanlarında işlevselliği artırıyor.

Lüks Vinil Zemin Kaplamaları

Designflooring ofis, otel, konut, havaalanı, eğitim ve ticaret mekanlarına hem etkileyici hem de bakımı kolay zemin kaplaması çözümleri yaratıyor. Ahşap, parke, taş ve seramik zeminlerden esinlenerek doğal kaynakları tüketmeden tasarladığı dayanıklı lüks vinil zemin kaplamalarını geniş ürün yelpazesıyla müşterilerine sunuyor.

Yükseltilmiş Döşeme Çözümleri

Yangına, korozyona, suya ve neme dayanıklı; kalsiyum sülfat veya beton özlü, çelik kaplı yükseltilmiş döşeme sistemleri PETRA The Flooring Co. güvencesiyle üretiliyor. Yükseltilmiş döşeme sistemlerinin en önemli avantajları arasında; modüler olmaları, ihtiyaç halinde kablo-tesisat vb. sistemlere müdahale imkanı sağlamaları ve hızlı monte edilebilmeleri yer alıyor.

Kauçuk Zemin Kaplamaları

Indelval'ın rulo ve karo şeklinde kullanıma uygun sistemleri, tüm ticari mekan zeminlerine ek olarak endüstriyel mekanlar, okul ve üniversiteler, spor salonları, ulaşım ve toplu taşıma endüstrisi zeminleri gibi teknik gereksinimleri yüksek özel uygulamalarda tercih ediliyor.

Sürdürülebilirlik

PETRA The Flooring Co., temel firma prensiplerinden biri olarak her zaman bünyesinde çevreye ve insana faydalı ürünler barındırmayı benimsiyor. İyi tasarımları sürdürülebilir yaklaşımlarla desteklemeyi amaç edinen PETRA, ürün gamında bulunan tüm zemin malzemeleri ile müşterilerine ekonomik değer ve uzun kullanım ömrü sunuyor. PETRA ürünleri projelerde LEED, BREEAM vb yeşil bina sertifikaları ve en önemlisi bu binalarla etkileşim içinde olan insanların sağlığını ve konforunu merkezine koyan WELL Building sertifikası alınması için en yüksek puanlar ile katkı sağlıyor. Kendi ürün grubunda alınabilecek tüm çevre ve kalite sertifikalarına sahip olan PETRA The Flooring Co., ürünleri ve çevrecilik ilkesini benimseyen yönetimiyle dünyanın en sağlıklı üreticilerini PETRA bünyesinde bir araya getiriyor.

PETRA Doğru Yerdensiniz
/ The Flooring Co.

+90 212 287 61 58
www.petratr.com

Kentsel Belleğin İzlerini Sorgulayan Bir Yarışma Üzerine Düşünceler

AKHİSAR BELEDİYESİ TARAFINDAN AÇILAN VE ŞUBAT 2019'DA KAZANANLARI AÇIKLANAN "KENTSEL BELLEĞİN İZLERİ ÜZERİNDEN AKHİSAR ESKİ BELEDİYE MEYDANI VE ÇEVRESİ ULUSAL MİMARLIK VE KENTSEL TASARIM FİKİR YARIŞMASI" JÜRİ ÜYELERİ YARIŞMA SÜRECİNİ KENDİLERİNE SORULAN DÖRT SORU ÜZERİNDEN TARTIŞIYOR

1. Kentsel Belleğin İzleri Üzerinden Akhisar Eski Belediye Meydanı ve Çevresi Ulusal Mimarlık ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması'nı diğer yarışmalardan farklı kılan unsurlar nelerdir?

Emel Göksu: Mimari ve kentsel tasarımda, form ve geometri gibi "biçim"i öne çıkaran yaklaşımların terkedilerek "yerin manası/ruhu"nun önemsenmeye başlanması kuşkusuz yeni değil... Özellikle önceki yüzyılda Annales Okulu ile başlatılan yeni tarih yazıcılığı sayesinde "bellek" konusunun, geçtiğimiz yüzyılın ikinci yarısında mekân üzerinden yürütülen tartışmalara da içkin olmaya başladığını görüyoruz. Nitekim ülkemizde de özellikle hızlı bir değişim sürecine giren metropol ölçekteki kentlerde, "aidiyet" in hızla yitip gitmekte olduğu kentsel mekânlarda "mana"nın önemsendiği tasarım ve yarışma içeriklerinin, hiç de azımsanmayacak bir sayıya ulaştığı görülmektedir.

Bu yarışmada da, belirlenen yarışma alanı sınırı içinde yarışmacılar tarafından geliştirilecek tasarımların biçimsel yönünden çok kentsel bellekteki önemi ile ele alınması beklendi. Bu açıdan yarışma teması, son yıllardaki eğilimlerle örtüşmektedir. Ancak bu yarışmayı metropol kentlerdeki diğer benzerlerinden farklı kılan 2 önemli unsur dikkat çekmektedir: Birincisi; giderek ötekileşmeye başlayan küçük kasaba yaşantısının önemine dikkat çekilerek "taşra belleği"nin kayda geçmesi yönünde yapılan vurgudur. Şartname amaç ve kapsamında ifade bulan bu beklenti, tasarım önerilerinin

değerlendirilmesinde de etken olmuştur.

İkincisi ise; henüz kazısı yapılmamış bir alan olarak arkeolojik potansiyel taşıyan yarışma alanında, yeraltında bulunan olası kentsel arkeoloji katmanlarına dikkat çekilmesidir. Böylelikle yer üstünde somut bir yer tutan "sosyal ve mekânsal bellek", dikkatin yeraltına da yöneltilmesi suretiyle derinleştirilmiş ve soyut anlamda üçüncü bir boyut kazanmıştır.

Deniz Dokgöz: Yarışmayı farklılaştıran en önemli unsurun "kentsel bellek" kavramından hareketle, kentteki yapıların oluşturduğu imgelerin kentlinin gözünde yarattığı anlamlara dair yeni senaryolar üretebilme potansiyeli taşıması olduğunu düşünüyorum. Yarışma alanını çevreleyen ve tarihsel nitelikleri ile korunan Merkez Cami, Eski Kız Meslek Lisesi (Halkevi), Tarihi Park Sineması ve Eski Belediye Binası yapılarının varlığı ve tasarıma konu olan alanla kurduğu güçlü ilişkiler "kentsel bellek" vurgusunun öne çıkmasını sağlayan unsurlardı. Bu bağlamda hem kent meydanının geçirdiği evrim hem de meydan olgusunun önemli bir bileşeni konumundaki Eski Belediye Hizmet Binası'nın varlığı ve koruma kurulu kararları baz alınarak yapının koruma biçiminin tasarımın bir parçası hâline gelişi de yarışmanın farklılaşmasının önünü açtı. Sonuçta bu durum, tasarım problemi olarak verilen alanın tarihsel süreklilik içerisinde geçirdiği evrime koşut olarak yeni kamusal kullanım senaryoları ile birlikte kentsel belleğe referans verebilen potansiyellerin açığa

çıkartılmasını sağladı, bir anlamda.

Seçkin Kutucu : Öncelikle bu yarışmanın bir fikir yarışması olması onu farklı ve özel kılmaktadır. Bu sebeple fikir yarışmalarını özel kılan durumun ne olduğunu iyi anlamak, yarışma kapsamında beklentilerin neler olduğunu iyi değerlendirmek gerektiğini düşünüyorum. Aslında her yarışma kendini geliştiren ve oluşturan koşullar çerçevesinde özeldir ve diğerlerinden ayırır. Fikir yarışmalarında yarışmacı ekiplerden sadece bir tasarım nesnesi tasarımları beklenmez. Tasarımın varoluş fikrine dönük bir ideal, çerçeve yaklaşım, uygulamaya dönük bir yol-yöntem ve dönüştürücü nitelikler fikir yarışmalarının özünü oluştururlar. Bu bakımdan fikir yarışmalarının daha farklı bir yerde durduğundan bahsetmemiz gerekir.

Öte yandan yarışma başlığında da yer alan "Kent Belleğinin İzleri" tanımı üzerinden sorulan ve tarif bekleyen "nasıl bir kent meydanı" sorusu ile katılan ekipler için yönlendirici olması üzerine oluşturulan bir yarışma kurgusunu içermekteydi. Gönderilen önerilere baktığımızda yarışmanın kendine özgü duruş oluşturmakta bu bakımdan başarılı olduğunu düşünüyorum. Sorulan bu temel soruyla birlikte, üretilen fikirlerden yalnızca günlük ihtiyaçlar üzerinden tanımlanan çözümler geliştirmeleri beklenmemiştir. Araştırma, analiz sonucunda ortaya çıkan öneride kentin geleceğine dönük bir yol ve dönüştürücü yaklaşımlar içermesi, unutulmuş ve göz önünde olmayan izleri ortaya çıkartabilmesi ve ihtiyaçtan doğan gündelik kullanımların

1. ödül

PROJE RUMUZ 36157 SIRA NO 53

PROJE EKİBİ

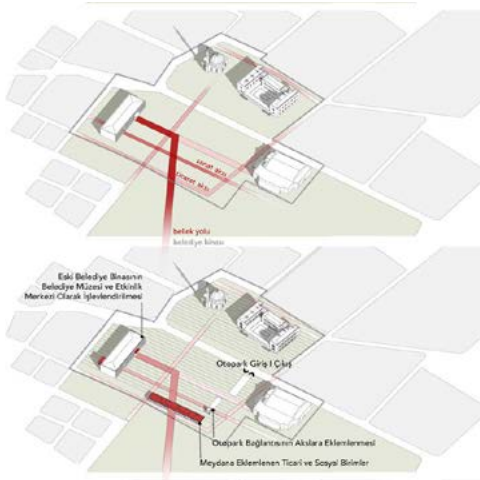
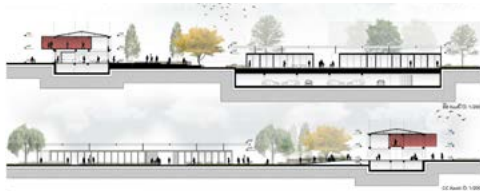
İbrahim Tolga Han (Mimar, İTÜ) Ekip Temsilcisi
Çağlar Barış (Mimar, DEÜ)
Ece Doğan (Mimar, MSGSÜ)
Fatma Gökçen Kara (Mimar, MSGSÜ)
Edis Bengi Erciyes (Peyzaj Mimarı, İTÜ)
Sevcan Uçlar (Şehir Plancısı, İTÜ)

DANIŞMAN

Doç. Dr. Ozan Önder Özener (Y. Mimar)

YARDIMCI

Yunus Salün (Mimarlık Öğr.)

2. ödül

PROJE RUMUZ 17954 SIRA NO 11

PROJE EKİBİ

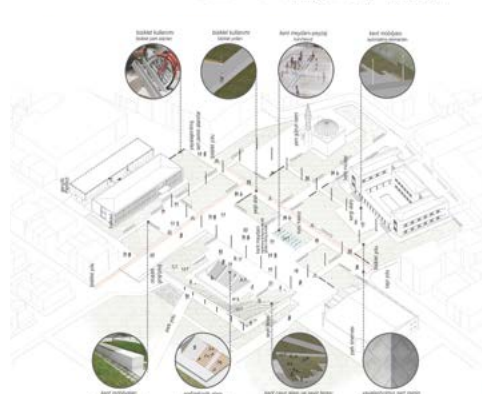
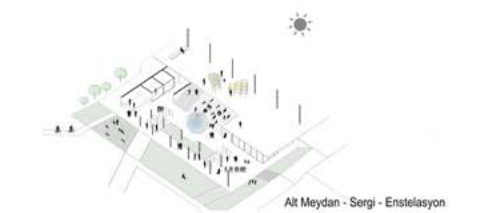
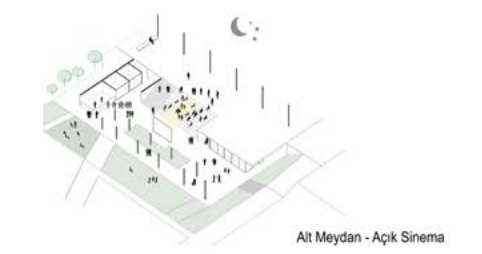
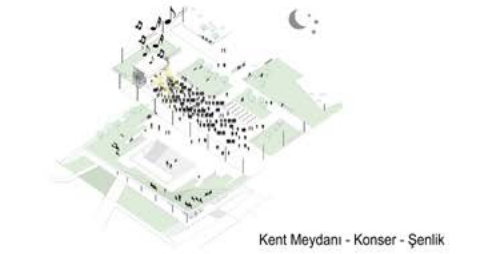
Sıddık Güvendi (Mimar, KTÜ), Ekip Temsilcisi
Oya Eskin Güvendi (Mimar, KTÜ)
Barış Demir (Mimar, Eskişehir Osmangazi Üni.)
Mesut Yeşiltepe (Şehir Plancısı, ODTÜ)
Eda Ekim Yılmaz (Peyzaj Mimarı, İTÜ)

YARDIMCILAR

Ebru Elif Aydın (Mimar/İnşaat Müh., İTÜ)

Egehan Savgı (Mimar, YTÜ)

Beza Portakal (Mimarlık Öğr., Kültür Üni.)

3. ödül

PROJE RUMUZ 17052 SIRA NO 14

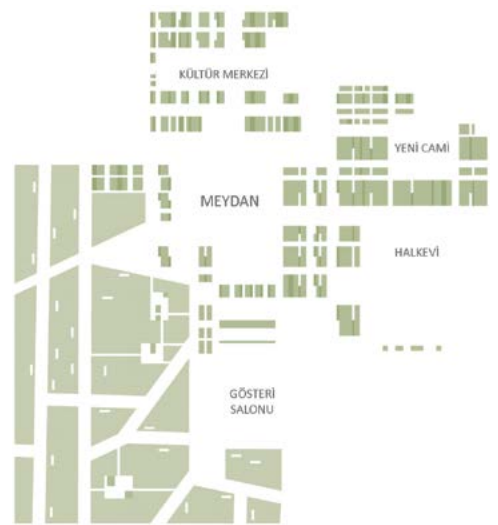
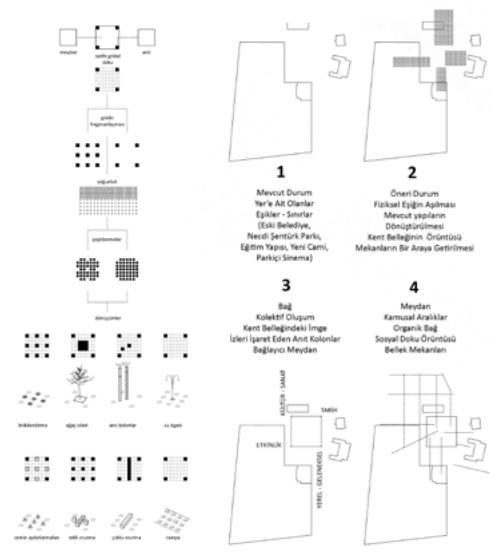
PROJE EKİBİ

Özlem Eren Akaydın (Y. Mimar, Beykent Üni. - İTÜ)
Mehmet Hakan Akaydın (Y. Mimar, Eskişehir Osmangazi Üni. - İstanbul Bilgi Üni.)
Enes Yalım (Peyzaj Mimarı, Ege Üni.)
Okan Erkilic (Şehir Plancısı, KTÜ)

YARDIMCILAR

Emine Gün (Mimarlık Öğr.)

Elif Sena Işık (Mimarlık Öğr.)

ötesinde değer oluşturabilen nitelikleri barındırabilmesi ve tüm bunların gerçekleşmesi adına bir yöntem önerisi sunulması beklenmiştir.

Yarışma özelinde farklı bir durum oluşturduğunu düşündüğüm diğer bir konu ise, genç ekiplerin ödül ve mansiyon gruplarının tümünde yer bulmalarıdır. Son dönemlerde genç ekiplerin ödül gruplarında olması aslında olağan bir durum. Mimarlık, toplum, tarih ve kültür üzerine tartışma ve okumalar ile kurgulanan mimari tasarım stüdyo dersleri ile bir paralellik oluşturan ve yarışmanın mottoyu diyebileceğimiz “kent belleğinin izlerini sürmek” başlığının, benzer tartışmalara uzak olmayan ve henüz akademik ortam ile ilişkisini kaybetmemiş genç yarışma ekiplerinin daha fazla ilgisini çektiğini ve böylece katılım sağladıklarını düşünüyorum. Öte yandan alışıldık işveren-mimar ilişkisi üzerine kurulu, yönetmelik veya bütçe kısıtları düşünceleriyle müdahale konusunda ürkek davranan; müdahale etme koşullarını ve çerçevesini oluşturamayan; ihtiyaç programından kaynaklanan sınırlamalar çerçevesinde tasarım yapan ekipler için Akhisar yarışması sıra dışı veya zorlayıcı gelmiş olabilir.

Yarışmayı özel kılan bir diğer özellik olarak Akhisar kentinin özel konumu ve coğrafyası ile derin tarihsel birikimi sayılabilir. Eski Belediye Binası ve çevresinde yer alan farklı dönemlere ait yapıların resen birlikteliğinin anlamlı şekilde kentsel mekâna dönüşmesi adına ulusal fikir yarışması açılması ve yarışma süreci ile birlikte herkesi şaşırtacak ve heyecanlandıracak düzeyde sonuçlar alınması, yarışmaların eğitici ve katılımcı gücünün ne düzeyde olduğunu göstermesi adına önemlidir.

Arzu Kutkam Nuhoğlu : Akhisar’ın tarihsel anlamda çok katmanlı kent yapısına sahip olması jürinin yarışma alanı sınırlarını belirlemede etken olmuştur. Yarışmaya açılan Eski Belediye Binası çeperinde yer alan yapılaşmanın kent belleği arşivi içinde yer alması, yapıların tarihi süreç içinde birbirlerinden bağımsız hayata geçmelerinin sonucunun da aslında tesadüfi olmayan anlamlı kent boşluğu yaratması; bu mekânın kentsel sit alanı sınırları içinde kalmasıyla belleğin

korunabilmesi potansiyel olarak değerlendirilmiştir. Bu şartlar kaliteli kentsel yaşam oluşturulması adına avantaj olarak görülmüştür.

Evren Erdin : Bu yarışma, kentsel bellekte önemli bir yere sahip olan ve tarihsel izlerin üzerine kentlinin ihtiyaçlarıyla harmanlanmış bir kamusal alanın yeniden işlevlendirilmesinde temellenmiştir. Bu süreçte tasarımların, tarihi izleri ve günün ihtiyaçlarını yenilikçi, çağdaş, sürdürülebilir ve uygulanabilir yaklaşımlarla ele alması ve yorumlaması beklenmiştir.

Emre Torbaoğlu : Karakteristik bir bölgesel kimliğe sahip yarışma alanının barındırdığı tüm somut ve soyut katmanların Akhisar için önemini sorgulamak ve buradan elde edilen verilerin “yer”i önceleyen bir bakış açısı ile tasarım müdahalesinin koşullarını belirleyen kriterler olarak şartnamede ortaya konması kritikti. Başat kavramlar etrafında örülerek ve doğru bir tasarımın ön koşulu olarak yerin kavranmasını öneren şartname, somut bir programı öne sürmekle birlikte esas programı yarışmacıya bırakan diyalog temelli bir sürecin zemini olarak ortaya çıktı. Böylece bir fikir yarışmasının sahip olması gereken ucu açık, yarışmacıların programa katkısına olanak tanıyan bir platform yaratılmış oldu. Jürinin eleştirel bir bakış açısı ile hem yarışmalar kurumunu sorgulayan hem de ülke mimarlık gündemindeki tartışmaları gözetken yaklaşımı, mimarlık üretimi içinde tasarımı yüceltmeden kentlerin köklü geçmişinin, toplumsal yapıların ve kültürel çeşitliliklerin sorgulanması yolu ile alternatif üretimlerin mümkün olabileceğini göstermesi adına değerliydi.

Defne Akşin Akyol : İlk soru bu yarışmayı diğer yarışmalardan ayıranın ne olduğuna dair. Benim jürisinde bulunduğum ilk yarışma olması nedeniyle bu soruya yanıt veremeyeceğim. Uygulanması beklentisi olmasına rağmen çerçevenin fikir projesi olarak çizilmesi yarışmacılara daha özgür bir yaratım platformu sunmuş olmalı. Bu özgürlüğü biraz daha arttırmanın yolu ekiplerin hangi meslek gruplarını içereceğini tayin etmemek olabilirdi.

Ödül grubuna girmemesine rağmen öne çıktığını düşündüğünüz bir tasarım var mı? Var ise hangi özellikleri ile öne çıkmaktadır?

E.G. : Tasarımlar arasında jüri üyelerini en fazla düşünmeye ve tartışmaya yönelten en ayrıcalıklı proje, pazar alanını antik agora olarak düzenleyen proje olmuştur. Öneri, yerleşmenin antik geçmişine ilişkin yaptığı vurguya karşın, kanıta dayanmayan yapay ve yanıltıcı bir antik form önermiş olması ve yarışma sınırlarını dikkate almaması nedeniyle elenmiştir.

D.D. : Bir yarışmanın kalitesinin ödül almayan tasarımlar üzerinden sınırlanabileceğini düşünüyorum. Bu noktada yarışmaya farklı perspektiflerden bakan çeşitli projeler olmasına rağmen, 42 sıra no’lu (58270 Rumuzlu) projenin gerek yerleşim gerekse de yaklaşım olarak protest, yarışma şartnamesine aykırı tavrının önemli olduğunu düşünüyorum. Bu düşünme sistematığının yarışmaların ruhunda olması gereken sorgulama, sına, deneme gibi kavramları yeniden gün yüzüne çıkarması anlamında da özgün buluyorum.

S.K. : Bu yarışma özelinde her ne kadar Eski Belediye Binası için bir kullanım önerisi geliştirilmesi istenmiş olsa da yarışmayı sürükleyen ve ödül alan fikirlerin özellikle Eski Belediye Binası, cami, eski halkevi (şimdiki meslek lisesi) ve sinema yapısı arasında kalan kentsel boşluğun, mekânın en iyi şekilde tanımlanmasına dönük olmaları şaşırtıcı değildi. Öte yandan yer altı hacmini meydana, açık alana ve kentsel mekâna katabilen çalışmalar daha fazla mansiyon grubunda yer bulabilirdi.

A.K.N. : Sıra numarası 1, Rumuz 75032 olan projenin diğerlerinden farklı olarak, raporda da değinildiği gibi, tasarımın kentsel morfoloji kapsamında ortaya koyduğu kurgunun tarihsel referanslar üzerinden ele alınma biçimini özgün buldum. Her ne kadar benim meslek disiplin konularım eleştirilmiş olsa da; bu projenin bütünlük tasarım anlayışı taşıması, yaya-taşı ortak kullanımını olan kentsel mekândaki çözümlerin yapıcı özellikleri ile öne çıkan bir çalışma olduğunu düşünmekteyim.

D.A.A. : Ödül grubuna girmemesine rağmen öne çıktığını düşündüğüm tasarım 9 numaralı proje. Proje, yeni ve modern bir plan önerisi sunmakla beraber, belediye parkının içerisindeki eski dairesel havuza gayet incelikli bir atıfta bulunmakta.

Yarışma konusunun verilmiş biçiminden alanın seçimine, şartname oluşumu ve jüri çalışmaları kapsamında yarışmanın oluşum süreci yerel yönetimler ve Akhisar kamuoyu açısından ele alındığında, yarattığı etkiler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

E.G. : Çoğu yarışma gibi sivil kentli hareketliliğini ve ilgisini çekme konusunda dikkat çekici bir sivrime yaratamadığı kanaatindeyim.

D.D. : Yarışmanın ilk ortaya çıkışında belediyenin talebi Eski Belediye Binası'nın yıkılarak yerine meydan yapılması idi. Belediyenin, meydan kurgusunun alanın bütünlüğü olarak ele alınması ile mümkün olacağına ikna edilmesi ve idari olarak Büyükşehir'e bağlı olan parkın yarışma alanına dâhil edilmesi ile birlikte, hem ilçe hem de Büyükşehir belediyelerinin tasarım odaklı ortak bir noktada buluşturulması kent için olması gereken bir hamleydi. Yarışma bu noktada Büyükşehir Belediyesi, ilçe belediyesi, koruma kurulu gibi kent ve kentli için var olan kurumların çalışma sistematiğinin de sorgulanması anlamı taşıyordu.

S.K. : Yarışmayı açan Akhisar Belediyesi, bir ilçe belediye olarak, sınırlı bir bütçeye ve yetkilere sahip. Her şeye rağmen bir kamusal alanın geleceğinin ve planlamasının en katılımcı ve demokratik yöntem ile belirlenebilmesi adına, belediyenin böyle zahmetli bir arayış sürecine girmeyi göze almış olması aslında umut verici. Bu sebeple belediye başkanı ve diğer tüm yönetici ve destek verenleri yarışmayı açmalarından dolayı tebrik etmek gerekiyor. Yarışmaların çok azaldığı bir dönemde ve ortamda, yarışma mekânizmasına, topluma ve mimarlık ortamına güvenerek bu işe girişmenin ardından oluşan koşulların dikkatli biçimde irdelenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bu yarışmanın da diğer yarışmalarda olduğu gibi mimarlık ortamında

yarattığı etkileri ilerleyen zamanda görebileceğiz. Umarım yeni gelen yerel yönetim tüm yapılan işlere, verilen emeğe ve açılan bu yarışmaya sahip çıkar. Yapılan önceki çalışmalar saygı ile sahiplenilir ve uygulanır ise; mimarlık yarışmaları adına ve toplum için umut verici ve anlamlı bir iş çıkartılmış olur.

A.K.N. : Akhisar özelinde, Eski Belediye Binası'nın yeniden fonksiyonlandırılması ve mevcut yapı stoğunun değerlendirilmesi sorununun çözüme kavuşturulması beklentisinin; aslında o yapı ve adasına ait olmadığı kanaatindeyim. Konunun "etki alanı"na bütünsel bir tasarım anlayışı ile çözüm aramakla ve aslında bir kentin merkezinin ne olacağı; kentlinin göremediği, deneyimleyemediği değerlerin ne olduğu; kaliteli yaşam alanına sahip olmanın konforu gibi sorgulamalarla yarışma şartnamesini oluşturan omurga yapılandı. Bu yapılanmada yerel yönetimler jüriye yüzde yüz destek verdi. Sürecin ilk gününden son gününe kadar da bu desteği sürdürdü. Proje değerlendirme sürecinde de yorumları ile yapıcı ve gerektiğinde uyarıcı eleştirilerle katkıda bulundu.

Akhisarlıların ortak yaşam kültürlerinin gücü; kenti kullanım biçimleri ve Akhisar'ın yaşayan kent olduğunu hissettiren kamusal alanlardaki varlıkları ile anlaşılmalarda. Kentlinin dışa dönük sosyal yapısı var edilecek alanı kucaklayacak ve sürdüreceği yaşam formunu geliştirecektir.

E.E. : Akhisar'a ilişkin kent belleğinde mimarlık ve kentsel tasarım yarışması ile elde edilmiş bir alan bulunmamaktadır. Bu durum dikkate alındığında, yarışma kapsamında; kentin önemli bir kamusal alanı olan Eski Belediye Meydanı ve çevresine ilişkin çok sayıda mimar, şehir plancısı ve peyzaj mimarından oluşan ekipler tarafından farklı fikirler geliştirilmiş olmasının, konuyu ve alanı çok geniş ve çeşitli perspektiflerde ele alma olanağı sağladığı çok açıktır. Bu çeşitliliğin gerek kentsel belleğin sürdürülmesi gerekse yerel yönetimlerin uygulama pratiği açısından önemli kazanımlar sağladığı bilinmelidir. Dolayısıyla yarışma, kentsel tasarım yarışmalarının bir özelliği olarak, sadece yerele

ilişkin bir biliş ve bilinç oluşturmamış; Akhisar'ın ve kent belleğinin Akhisar halkı ve yerel yönetimin yanı sıra ulusal düzeyde tanınmasına ve bu konularda farkındalık oluşmasına da önemli bir katkı sağlamıştır.

E.T. : Şartname hazırlık aşamasından başlayarak süreç sonuna kadar yerel yönetim ile kurulan ilişki biçimi ve

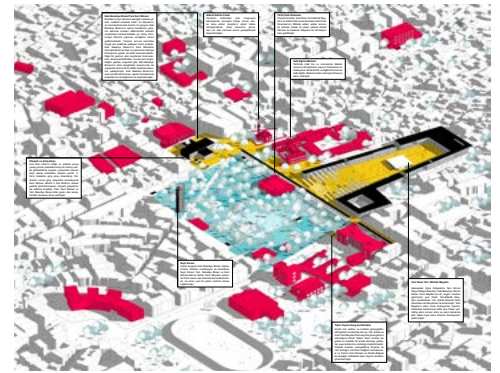
PROJE RUMUZ 75032 SIRA NO 1

PROJE RUMUZ 84795 SIRA NO 9

PROJE RUMUZ 58270 SIRA NO 42

PROJE RUMUZ 30197 SIRA NO 24

benimsenen ortak çalışma anlayışı, en başta belli kalıplar içine sıkışmış olan yarışma meselesini her yönüyle tartışılabilir ve geliştirilebilir kıldı. Yapılan tartışmalar bir yerden sonra karşılıklı bir öğrenme sürecine dönüştü, jüri ve idare karşılıklı bir öğrenme sürecinden geçti. Özgün bir kentsel mekân karakterine sahip bölgenin belirleyici unsurları üzerinde yapılan değerlendirmeler ile farklı olasılıkların göz önünde tutulabileceği görüşü ağırlık kazandı. Bu noktada belediyenin açık tavrı ile birlikte jürinin eleştirel bir bakışla hareket etmesi etkili oldu. Yapılan tartışmalar ile birlikte öncelikle Eski Belediye Binası'nı odağına alan kısıtlı yarışma alanı zaman içinde yapılan müdahalelerle birlikte kentin ana meydanı olma özelliğini yitirmiş, fakat halen bu potansiyeli taşıyan bölgeye doğru genişletilerek Akhisar'ın ihtiyacı olan nitelikli bir kamusal alanının elde edilme şansı doğmuş oldu. Farklı dönemlere tarihlenen tescilli yapılar ile mevcut yoğun bir yeşil dokuya sahip alan üzerine yeniden düşünme fırsatı veren bir program ile yola çıkılması, bir anlamda niteliksiz bir kent parçasına dönüşmüş bu alana itibarının geri kazandırılmasını sağlayabilir.

D.A.A. : Yarışma konusunun veriliş biçimi ve alanın seçimi sürecinde yürütülen tartışmalar çok verimli idi. Önerilen alan yerine daha kapsamlı bir çerçeve çizilmesi, yarışmada, kentin kamusal mekânının sorgulanmasına olanak sağlayan analizler yürütülmesinin önünü açmıştır. Belleğin izini sürerken bu alanı tanımlayan belediye binası, okul, cami, park ve sinemanın etkileşimi üzerinde düşünme fırsatı sunmuştur. Yarışmanın yerel yönetimler ve Akhisar kamuoyu açısından ele alındığında yarattığı etkiler olumlu olmalı. Öncelikli olarak Manisa Belediyesi'nin de katılımı, kent parkının kapsam içerisine alınmasıyla sağlanmıştır. Bu tür işbirlikleri çok daha kalıcı sonuçlar getirme potansiyeli taşır. Yarışmanın sunduğu demokratik ve katılımcı zemin, belediyelerin diğer faaliyetleri için iyi bir örnek oluşturabilir.

Yarışma şartnamesinde sözü edilen -tartışmaya açılan- kavramların öneri projelerde etkin olarak değerlendirildiğini düşünüyor musunuz?

E.G. : Yarışma projelerinin bir bölümü tasarımı salt bir "form" olarak ele almış; bir bölümü yer üstünde "form-bellek" ilişkisini araştırmış; bir bölümü ise arkeolojik katmanları da önemseyerek "form-bellek-tarih" kurgusunu oluşturmaya çalışmıştır. Yarışma şartnamesindeki yönlendirmeler dikkate alınarak, tasarımların önemli bir bölümünün yarışma alanı sınırı dışında kalan kentsel kullanımları da plan/ tasarım nesnesi olarak değerlendirdiği görülmektedir.

D.D. : Tasarımların geneline baktığımızda Eski Belediye Binası'nın koruma biçimine dair müdahale seçeneklerinde konvansiyonel yaklaşımların ve tamamen yok sayan yaklaşımların olduğunu görüyoruz. Bunun yanında, tasarımcı refleksi olarak geri planda kalmayı ya da yok saymak yerine müdahale biçimini tanımlayan ve çağdaş önermeler içeren yaklaşımların meydan ile ilişki kurma biçimlerine bağlı olarak yarattığı kamusal edinimleri ortaya koyan nitelikli ürünlerin fazlaca olduğunu da belirtmekte fayda var. Bu anlamda "kentsel bellek" kavramı ile birlikte "kamusallık" kavramının da şartname ile birlikte sonuç ürünlerde okunabildiğini düşünüyorum.

S.K. : Yarışmacı ekiplerin kentin geçirdiği tarihsel süreçler ile buna bağlı sosyal ve fiziksel değişimlerin farkında olmaları, bunun yanında kentin mevcut işleyiş biçimini anlamaları ve tüm bunlar ışığında veya bunlara rağmen bir öneri geliştirmeleri bekleniyordu. Bahsi geçen tüm başlıkların ve ele alışların yarışma süresi içinde eksiksiz teslim edilebilmesi elbette beklenemez. Bu bakımdan katılan her öneride mutlaka eksikler bulabilirsiniz veya herkes açısından eksikler farklı şekilde de tanımlanabilir. Ancak zaman faktörünü ve konunun çeşitli bakış açılarıyla ele alınmış olmasını da dikkate aldığımızda katılan ekiplerin "kent belleği" kavramı etrafında kent meydanına dönük bir öneri ve çözüm arayışlarında başarılı olduklarını söylemek gerekir.

Kent belleği bağlamında Kent

Meydanı olarak oluşturulabilecek en iyi kentsel mekân tarifini yapan gruplar sıralamada üst sıralarda yer buldular. Öte yandan mevcut otopark alanı ve Eski Belediye Binası için önerilen mimari çözümlerin açık alan önerileri ile karşılaştırıldığında ekipler tarafında ikincil düzeyde ele alışlar şeklinde, bir miktar geri planda kaldığını gözlemledim. Bu sebeple açık alan ve çevre düzenine dönük fikirler ve yaklaşımlar, mimari önerilerin varlığı üzerine kurgulanmış kentsel alan yaklaşımlarına göre jürinin kararlarında daha belirleyici rol üstlenmiş olabilir. Mevcut yer altı otoparkının konumlandığı hacmin kentsel mekâna nasıl katılabileceğine dönük fikirlerin yarışmacı ekipler tarafından yeterince iyi değerlendirilememiş olduğunu düşünüyorum. Özellikle çoklu planlama ve tasarım disiplinlerinin ortaklığından oluşan kentsel tasarım yarışmalarında ana fikrin ve kurgunun elbette yalnızca mimari fikirler üzerine yapılandırılması veya mimari tasarımın ana sürükleyici rol üstlenmesinin yeterli olmayacağı kanaatindeyim.

A.K.N. : Teslim edilen çalışmalarda; kent belleğini ve kentin çok katmanlı yapısının verdiği mesajın ne olduğunu sorgulayan, yarışmanın konusu olan "kentsel mekânın" aslında "kayıp/ saklı alan" olmasının getirdiği gizemin açığa çıkarılması üzerine yapılan yoğun analizler ve değerlendirmeler olduğunu söyleyebiliriz. Sonuç ürün olarak da, çıkan tasarımlarda sözü olan ve çağdaş kentsel mekân kavramının tanımı üzerinde yoğunlaşmış nitelikli projeler seçkisi ortaya çıktı. Tüm çalışmalar tek tek analiz edilse Akhisar kentine fiziksel, sosyal, kültürel gelişme vizyonu kılavuzu oluşturacak kadar bilginin olduğunu söylemek sanırım yanlış olmaz.

E.E. : Özellikle ödül grubuna giren projelerin büyük kısmının; yarışma alanının kent ve yakın çevresini, alanın çok katmanlı tarihi niteliğini ve kent belleğindeki yerini ortaya çıkarmaya ilişkin unsurları dikkate aldığını ve bunu farklı tasarım araçları ile ön plana çıkardığını söylemek mümkündür.

E.T. : Şartnamede sözü edilen "kentsel bellek", "kültürel süreklilik"

gibi kavramların, öneri projelerde temel tasarım ölçütleri olarak değerlendirilerek Akhisar kent kimliğine ve günlük yaşam pratiğine katkı verebilecek tasarımların ortaya çıkması adına bir dayanak oluşturması düşünüldü. Jüri, bu kavramları çağdaş koruma ilkeleri ile birlikte ele alarak verili fiziki sınırların ötesinde soyut bir düzlemde tartışan, teori ile pratik arasındaki etkileşimin güçlü olduğu önerilerin arayışı içinde oldu. Program açısından bakıldığında farklı disiplinlerin etkin biçimde işbirliği yapması gereken bir yarışmaydı. Çoğu projede kavramsal analizlerin derinlikli olarak ortaya konmuş olduğunu gözlemlese de; sonuç ürünlere baktığımızda birçok kavramsal okumanın tasarım aşamasında sözünü yitirdiğini veya tasarım kurgusu ile yeteri düzeyde ilişkileneemediğini gördük. Genel mimarlık pratiği için de geçerli sayılabilecek, teori ve pratik arasındaki ilişkinin sınırlı biçimde kuruluyor olma hali, disiplinlerarası çalışma kültürümüzün yeterli olgunluğa gelemediğinin de bir göstergesi sayılabilir.

D.A.A. : Şartnamede tartışmaya açılan kavramların, çoğu öneri projede etkin olarak değerlendirildiğini düşünüyorum. Ne var ki “Kentsel Belleğin İzleri Üzerinden Akhisar Eski Belediye Meydanı ve Yakın Çevresi Ulusal Mimarlık ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” adının da açıkça belirttiği ve şartnamede de altı çizilen “bellek” kavramının bazı önerilerde dikkate alınmadığı kanısındayım. Eski Belediye Binası’nın yıkılmasını öngören, tarihi sinemanın niteliksiz eklerini koruyan, mevcut park ile bütünleşme öngörececek yerde parka yabancı, yepyeni bir yaklaşım (rastar) öngören proje önerileri de vardı. Akhisar kentinin ve özellikle de bu tarihi nitelikteki çevrenin içerisinde aykırı durabilecek ölçekte mekân önerilerinin sayısı da hayli fazlaydı.

Ayhan Usta: Türkiye’de kentler ve kentsel çevreler toplumsal, ekonomik, kültürel ve politik gelişmelere koşut olarak hızla değişmektedir. Öyle ki bu değişimler hangi bölge ya da hangi ölçekte kentler (buna kırsal çevreleri de eklemek olası) olursa olsun,

tümünü etkilemektedir. Burada sözü edilen değişimler ne yazık ki olumsuz yöndedir ve süreklilik göstermektedir. Farklı coğrafi özelliklere, iklime, bitki örtüsüne ve üretim ilişkilerine, dolayısıyla farklı tarihsel ve kültürel özelliklere sahip kentsel çevrelerin yüzlerce yılda oluşmuş belleklerini (giderek tek tip politika ve uygulamaların tehdidi altında) kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Bu nedenle başta merkezi ve yerel yönetimler olmak üzere mimarlık üst başlığı altında tüm disiplinlere, akademik çevrelere ve sivil toplum örgütleri gibi aktörlere farkındalık oluşturmak anlamında büyük bir sorumluluk düşmektedir. Bu bağlamda Akhisar Eski Belediye Meydanı ve yakın çevresini düzenlemeye yönelik olarak açılan yarışma yaratıcı çözümlerle “kentsel bellek” üzerine odaklanmayı amaçlayan bir yarışmadır. Bu nedenle de “Fikir Projesi” olarak açılmıştır. Çünkü bugün Türkiye’de kentsel mekânın niteliği, kimliği ve üretilme biçimine bakıldığında temel eksikliğin “fikir” düzeyinde olduğu görülmektedir. Gerçekten de tarihsel ve kültürel süreklilik içinde kentsel kamusal mekânın nasıl evrileceği sorgulanarak yanıt aranmaktan çok, pragmatik bir şekilde, hızlı ve geçici çözümler yeğlenmektedir. Oysa ki zengin tarihsel ve kültürel belleğe sahip olan kentlerin fiziksel ve mekânsal sorunlarına daha duyarlı yaklaşımlar gerekmektedir. Yarışma jürisi bu bilinçle şartname oluşumuna büyük bir titizlikle yaklaşmıştır. Öyle ki şartnameyi oluşturan metinlerin yarışmacılar tarafından doğru anlaşılabilmesi için her sözcüğe, cümleye ve imla kurallarına kadar ayrıntılı bir çalışma yürütülmüştür. Sonuç olarak da yarışma “KENTSEL BELLEĞİN İZLERİ ÜZERİNDEN” mottosuyla duyurulmuştur.

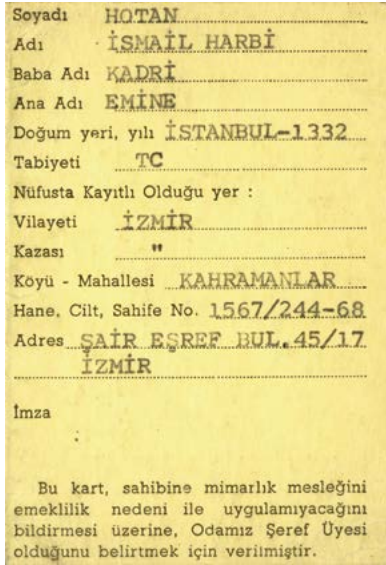
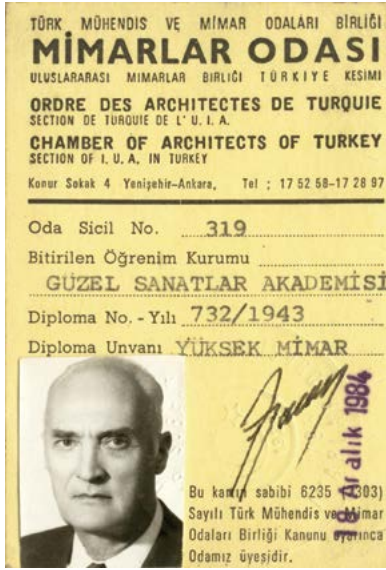
Nitekim yarışmacıların kentsel bellek üzerine adeta arkeolojik bir kazı duyarlılığıyla yaklaştıkları ve fikirlerini bu bağlamda geliştirdikleri görülmüştür. Dolayısıyla değerlendirme sürecinde de kentsel bellek sorunsalı ile birlikte Akhisar’da tarihsel süreçte kentsel kamusal mekânın fiziksel ve kültürel oluşumuna, başka bir deyişle “yer”i oluşturan öğelere, nasıl yaklaşıldığı ve

yorumlandığı tartışılmıştır. Değerlendirme tartışmaları sonucunda derece alan projeler belirlenmiştir. Derece alan projelere “fikir projesi” bağlamında yaklaşıldığında, gerçekten de kentsel kamusal mekân yorumlarındaki özgünlüğün kaynağının kentsel bellekle kurdukları ilişki biçimleri olduğu görülmektedir. Bu anlamda 1. ödül kentsel kamusal mekâna bir boşluktan çok bir tür buluşma noktası tanımlayan gölgelikli yüzeyler ve zengin mekânsal deneyimler sunan öneri ile yaklaşırken; 2. ödül “aslında olması gerektiği gibi durumunu” rasyonel bir yaklaşımla nasıl dinamik bir kentsel kamusal mekân olarak çevresiyle buluşturabileceği sorusuna odaklanmış; 3. ödül ise kentsel kamusal mekânı tarifleme ve çevresiyle buluşturma biçimleri ile öne çıkan öneriler sunmuştur.

1. mansiyon kazanan proje ise göreceli olarak soruna daha farklı yaklaşmıştır. Kentsel kamusal mekânı büyük bir iç avlu gibi yorumlayan çalışma çevresiyle güçlü ilişkiler kurarken geleneksel açık, yarı açık ve kapalı mekân kullanma alışkanlıklarını çağdaş bir anlayışla yorumlamıştır. Bu anlamda 3. turda elenen 24 sıra no’lu proje ise (sosyal revak yorumu ile hem meydanı ölçeklendirme hem de güçlü bir kentsel kamusal mekân tanımlamaya niyetlenen öneri) aslında 1. mansiyonla yaklaşım benzerliği göstermektedir. Sonuç olarak açılan yarışmanın fikir projesi bağlamında nihai hedefine ulaştığı söylenebilir. Ancak gerçek etkinin, konunun kentli ve ilgili paydaşlar tarafından kamuoyunda tartışılması ve buradan hareketle belki daha farklı tartışma ortamlarının yaratılması ile mümkün olacaktır. Çünkü kentler yaşayan dinamik organizmalar olarak belleklerini kaybetmeden gelişmelerini sürdürmelidirler. ■

Emel Göksu, Prof. Dr., Şehir Plancısı
Ayhan Usta, Prof. Dr., Mimar
Deniz Dokgöz, Doç. Dr., Mimar (Jüri Başkanı)
Seçkin Kutucu, Dr. Öğr. Üyesi, Mimar
Arzu Kutkam Nuhoğlu, Peyzaj Y. Mimarı
Evren Erdin, Doç. Dr., Şehir Plancısı (Yedek Jüri Üyesi)
Emre Torbaoğlu, Y. Mimar (Yedek Jüri Üyesi)
Defne Akşin Akyol, Peyzaj Y. Mimarı (Yedek Jüri Üyesi)

“İzmir’in Mimarı” Harbi Hotan

Didem Akyol Altun, Deniz Dokgöz

Didem Akyol Altun, Doç. Dr.,
Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Bölümü

Deniz Dokgöz, Doç. Dr.,
Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Bölümü

DİPNOT

- 1 Gökmen, H. 2000. Harbi Hotan ile Söyleşi, EgeMimarlık, 34 (2000/2), 7-9
- 2 Sayar, Y. ve Gökmen, H. 2008. Harbi Hotan'dan Beş Yapıt, Ege Mimarlık, 64 (2008/1), 18-24

Modern Türk mimarlığının İzmir'deki izleğinde bir dönemine damga vurmuş önemli bir isimdir Harbi Hotan.

1938 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde başladığı mimarlık eğitiminde; henüz ikinci sınıfı tamamladığı yıl, İzmir Belediyesi'nde proje üretmeye başlayan; 1946 yılında İzmir Belediyesi'nde proje bürosu şefi ve şehir planlama müdürlüğü yapan; bu süreçte mimari ölçekte Rıza Aşkan, kentsel ölçekte ise İsviçreli şehirci Albert Baudmer ile çalışan bir mimardır. Serbest mimarlık hizmetlerine 1961 yılında başlayan Hotan'ın İzmir için büyük ölçekli spor yapılarını üretmeye başlaması 1963 yılında Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nde çalışmaya başlaması ile mümkün olur. Kentte bugün hâlen varlığını sürdüren bu yapılar 1971 yılında İzmir'de yapılması planlanan Akdeniz Yaz Oyunları kapsamında, strüktürel tasarım ve detay konularında kendisine geniş deneyimler kazandıran yapılar olarak öne çıkar. Hotan aynı zamanda yarışmacı bir mimardır. Ankara ve İstanbul tandanslı yarışma ekipleri dışında İzmir'den yarışmalara katılan Hotan 4 birincilik, 4 ikincilik, 5 üçüncülük, 4 mansiyon olmak üzere 17 ödül kazanır. Hotan'ın mimarlığı kadar çizgisi de çok güçlüdür. Bu gücünü farklı dönemlerde Anadolu kırsalında incelediği ve kayıt altına aldığı tarihi dokular üzerinden yaptığı eskizlerde görmek mümkündür. İyi bir mimar ve iyi bir çizer olmasının yanı sıra iyi bir de hocadır Hotan. Buca Mimarlık Mühendislik Yüksekokulu'nda, sonrasında bu kurumun devamı olan Ege Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde ve Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde 1964 yılından 1996 yılına kadar ders veren Hotan mimari

görgüsünü, bilgisini birikimini paylaşır öğrencileri ile¹. Hotan'ın bir başka özelliği de araştırmacı yönüdür. “Mimari Perspektif ve Mimari Gölge” adlı bir kitabı, “Mısır'ın Ölümsüz Anıtları” adlı bir çalışması ve Türk Evi, Osmanlı Mimarisi üzerine araştırmaları bulunan Hotan önemli bir entelektüeldir aynı zamanda.

Aynı yıllarda İzmir'de mimarlık yapan ofisler içinde, Hotan'ın belediyeçilik geçmişi, kentteki büyük ölçekli yapıları ve hoca kimliği doğrultusunda İzmir halkı içinde bilinirliğinin fazla olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu doğrultuda Hotan, hayatını kaybettiği 2006 yılı haberlerinde, “İzmir mimarını kaybetti” şeklinde yer alır. Hotan'ın mimari anlayışı, kaçınılmaz olarak mezun olduğu 1940'lı yılların milli mimarlık arayışları içinde biçimlenir². Bu doğrultuda meslek hayatının başında II.Ulusal Mimarlık arayışlarının etkilerinin gözlemlendiği ürünleri, giderek modern bir dile kavuşur. Hotan'ın “rasyonel mimari” olarak adlandırdığı modernist yaklaşım, pek çok yapıda yalın ve incelikli detaylarla karşılık bulur. En erken ürünlerinden itibaren sadelik arayışı, ortogonal prizmatik kütleler, bölgesel verilerin -özellikle iklim koşullarının- tasarım girdisi olarak değerlendirilmesi, malzemenin dokusal ifadesini kullanma, geniş saçaklar, strüktürün detaylandırılması gibi ortak özellikler göze çarpar. Dolayısıyla Hotan, yerel değerleri göz ardı etmeyen modernist dili, duyarlı ve ciddi üretimleriyle İzmir kentinin en önemli mimarlarından biridir. Hotan'ın tasarımlarını oluştururken düşündüklerini, Sinan ve Le Corbusier ile ilgili düşüncelerini, anılarını zaman çizelgesi içerisinde kendi dilinden sunuyoruz. İyi okumalar...

MEZUNİYET

Güzel Sanatlar
Akademisi (MSGSÜ)

YARIŞMA

Ankara Sinema ve
Gazino (Apartman
Bloku) Binası
2. Ödül

YARIŞMA

Trabzon Sergi Evi 1. Ödül
İlhan Ağan,
Harbi Hotan

YARIŞMA

Eskişehir Garı
Satin Alma
Harbi Hotan
(Yardımcı
G. Kaftancı)

YAPI

Pakistan Pavyonu
Harbi Hotan, Rıza Aşkan

1943

1945

1946

1946

1947

G.S.A. Yüksek Mimarlık Şubesi Diploma Müsabakası

Jüri Raporundan:

“Bu proje, düşünülen Orta Anadolu kasabasının malzemesi ile, basit serbest bir üslûbla meydana getirilmiştir. Projenin lüzumundan fazla, iddialı ve motiflerle yüklü olmaması bilhassa şayanı tercihtir. Orta bir kasaba belediyesi bünyesine tamamen sahip iyi bir projedir.”

• G. S. A. Yüksek Mimarlık Şubesi Diploma Müsabakası, Arkitekt, 1943/07-08 (139-140), s. 151-164

Trabzonda Sergievi Proje Müسابakası

Jüri Raporundan:

“91864 Rumuzlu proje:

Arazi meyli az gösterilmiş, bodrum ve sergi idare kısmı iyi hal edilmemiş, plân sade inşai mimarî ifade ve proporsiyonları olgun, sergi girişi, hol, salon ve gazino çok iyi.

Bu proje elemelerden geçerek 1 inci seçildi.”

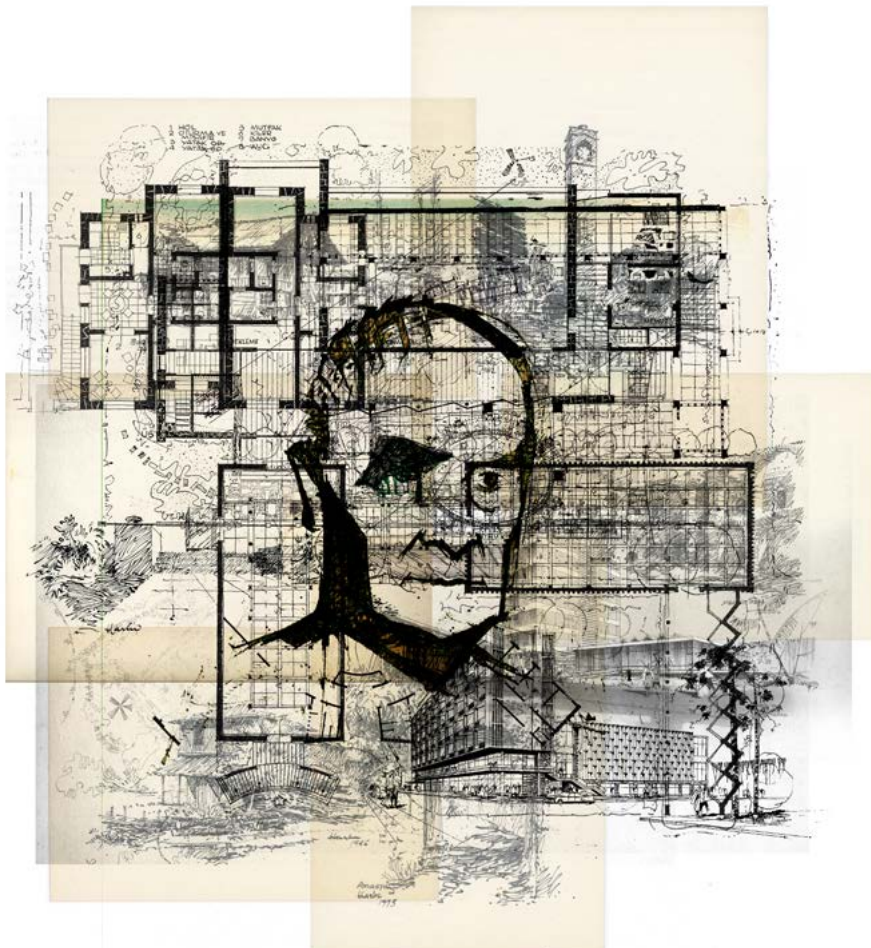
• Trabzon'da Sergievi Proje Müsabakası, Arkitekt, 1947/03-04 (183-184), s. 66-69, 96.

Pakistan Pavyonu

“(...) meşhur Hint tüccarlarından M.M. İsfahani ile Habib Davudi, İzmir'de buldukları sırada Fuarı gezmişler, bu arada kendilerine yapılan teklif üzerine Fuara iştirak etmek üzere (...) bir proje hazırlanması için Belediye Başkanı'nın yardımlarını rica etmişlerdir. (...) Çok basit olan program içinde zengin bir atmosfer yaratmak gerek hacim, gerek proporsiyon itibarıyla Hint mimarisi tesirlerini elde etmek bir hayli etüde muhtaç bulunuyordu. İki kıymetli meslekdaşın anlayışlı mesaileri neticesinde sade bir kompozisyonla mevzu halledilmiştir. Büfe ve galerilerle çevrelenen ve pavyonu çevreleyerek fon teşkil eden revaklı kısım önünde pavyonun orta motifi ve merkezi sıklığını teşkil eden geniş saçaklı ve kubbeli mahal vaz edilerek orta kısımda ferah bir iç avlu meydana getirilmiştir. Gerek revaklar arasında gerek bütün saçak kısımlarında mahalli tezyinat motifleri sadeleştirilerek pavyonun mistik bir hava yaşaması için renk meselelerine kıymet verilerek etüdlere yapılmıştır. 1947 İzmir Fuarı'nda, küçüklüğü nisbetinde ince ve kuvvetli bir mimari anlayış ile meydana getirilen bu eser, tatbikatının çok kısa bir zamanda yapılmasına rağmen heyeti umumiyesiyle Fuarda kuvvetli bir cazibe yaratmıştır.”

• İzmir Fuarı'nda Pakistan Pavyonu, Arkitekt, 1947/4 (191-192), 245-247.

• Harbi Hotan tarafından tasarlanıp uygulanan Pakistan Pavyonu, bugün Kültürpark'ta yer alan Pakistan Pavyonu ile aynı yapı değildir.

Harbi Hotan

Erzurum Evleri
• Arkitekt, 1947/01-02 (181-182), s. 27-30.

YAYIN

1947

Erzurum Evleri

“Umumiyet itibariyle, Erzurum evleri moloz taştan yapılmıştır. İklimin hususiyeti, hararetin çok düşük olması gerek inşa ve gerekse plân bakımından diğer bölgelerimizdeki evlerden çok farklı bir karakter arzeder. İlk bakışta bu karakter iki kısma ayrılır: 1. Birbirine çok benzeyen ve nisbeten eski bir tarihe malik olanlar, 2. Mahallî bünye gözden uzak tutulmaksızın inşa edilmiş ve daha yeni olanlar (...) Her iki tip evde, zemin katın kullanılış ve inşa şekli, az farklarla birbirine benzemektedir. İki katlı evlerde zemin katı tamamen taş duvardır. Bazıları derzlenmiş taşlarla, fakat ekserisi yontma taşlarla yapılmıştır. Evin içine, iki kanatlı, ağır, başlı çivilerle şekillendirilmiş, tokmaklı bir kapıdan, loş bir taşlığa girilir. (...) Bazı evlerde bu taşlık ya bir kapı vasıtasıyla veya doğrudan doğruya ocaklı bir kısma bağlanmıştır ki burası hem mutfak, hem de bir nevi oturma odası olarak kullanılır. (...)Tavan, kubbe şeklinde ağaçların köşelere bindirilerek örülmesi ve tepesinde aydınlık bacası bırakılmasıyla meydana getirilmiştir. Köylerde bu delik camsız ve açıktır. Ortada yakılan ateşin dumanı buradan dışarı çıkar. Şehir evlerinde hareme ait olan bu oda, dar ve dehlizkâri bir merdivenle üst kata bağlanmıştır. (...) Erzurum evlerinin diğer karakteristik bir vasfı da birinci kat odalarının cephesinin kirişler vasıtasıyla dışarıya taşmasıdır. Bu kirişler ahşap kaplamalıdır.”

• Hotan H. 1947. Erzurum Evleri, Arkitekt Dergisi, 1947/01-02 (181-182), 27-30.

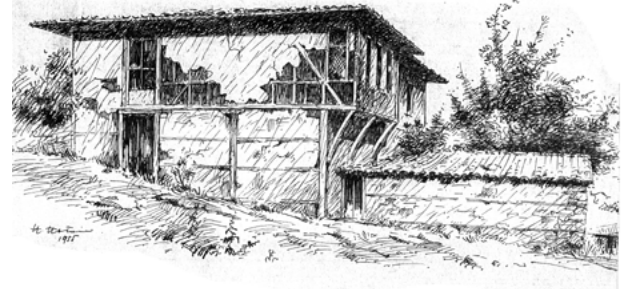
GÖRÜŞ

1947

Le Corbusier İzmir'de

“Le Corbusier ile tanışmam 1947 yıllarına rastlar. İkinci Dünya Savaşı'ndan önce belediyece kendisine yapılan müracaatla İzmir İmar Planının tanzimi istenmiş. Kısa süre sonra harp patlayınca gelmesi mümkün olmamış. Harp bitince taahhüdünü yerine getirmek üzere İzmir'e geldi. İncelemeleri sırasında hep yanında buldum. O tarihte mesken konusu gündemin başında yer alıyordu. Bu hususta Le Corbusier'in fikirleri önem taşır. O, şöyle diyordu: 'Siz betonarme karkası yapıyorsunuz, sonra da aralarını tuğla ile duvar örüyor, zemin katta karanlık, havasız yerler meydana getiriyorsunuz. Binayı yerden koparmak lazım. Birinci katı ayaklar üzerine alarak zemini bahçeye katıyordu. Üst katları ahşap kafes içine yerleştirilmiş şişeler gibi düşünüyordu. Bloku oluşturan katlar özellik taşıyordu. (...) her daire blokun iki karşıt yüzüne kadar uzuyor ve iki daireye bir koridordan giriliyordu. Böylece, blokta koridor sayısı yarıya iniyordu. Bu düşüncesini Marsilya'da Unit D'Habitation binasını inşa ederek gerçekleştirdi. Bir konuşmasına modül olarak saptadığı kırmızı ve mavi dizileri, bez bir şerit üzerine (terzi mezurası gibi) göstererek, bu ölçüleri İstanbul 3. Sultan Ahmet Çeşmesinde uyguladığını ve ölçülerine, bir yerde 2 cm fark hariç her tarafta uyduğunu söyledi ve 'Çeşme mükemmel bir yapıtı, benim ölçülerim tam uyduğuna göre, modülüm de doğrudur.' demişti.”

• Piramit 1995, DEÜ Tasarım Topluluğu Yayın Organı

YARIŞMA

İstanbul Adalet Sarayı
Yarışması Mansiyon

1947

İstanbul Adalet Sarayı Yarışması

Jüri Raporundan:

“71042 Rumuzlu proje planının iki esas aks üzerine tertip edilmesi güzeldir. Binanın Divanyoluna bakan tarafını yola paralel yapmak kaygusundan doğan çarpı kısımlarla müteaddit küçük avluların bulunması iyi değildir. Esas girişteki merdivenin üç kısımdan mürekkep ve dar olması mahzurludur. İki ağır ceza salonunun esas hol aksı üzerinde bulunması muvafık görülmemiştir. Cepheye taklit olarak İbrahim Paşa sarayının tekerrürü ve orta kısma konulan yabancı mimari eski ile yeniyi iyi bir şekilde birleştirmemekte ve orta kısımdaki ağır mimari ile yanlarındaki kısımlar arasında ahenk bulunmamaktadır. Sultanahmet Meydanı ile bina arasında kalan kısmın sureti halli çok şematiktir. Sinan'a ait küçük giriş kapısının yıkılması hatalıdır.”

• İstanbul Adalet Sarayı, Arkitekt, 1947/4 (185-186), 103-114.

Ulus Meydanı
2. Mansiyon
Harbi Hotan,
Rıza Aşkan

1948

YAPI

Çekoslovak Pavyonu
Harbi Hotan,
Rıza Aşkan
Çekoslovak pavyonu

1949

YARIŞMA

Ankara Belediyesi Ucuz
Evler, 1.Ödül
Harbi Hotan,
Rıza Aşkan,
Suat Erdeniz

1949

YAPI

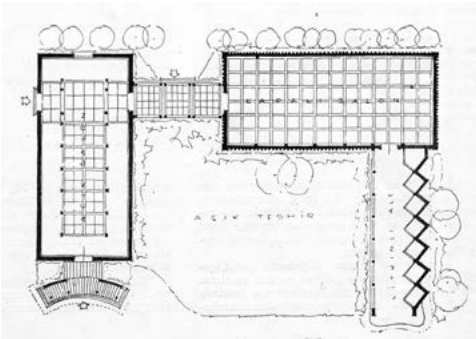
İzmir Memurlar Kooperatifi Evleri
Harbi Hotan,
Rıza Aşkan

1949-1952

İzmir Fuarı'nda Çekoslovak Pavyonu

“Başta geniş saçaklı antresile üzeri açık han avlusu tarzında sayılı serbest teşhir standlarını ihtiva eden açık salon ve bu pavyon, üzeri kaset tavanlı bir pergole ile kapalı ve kitle itibarile yüksek bulunan kapalı sergi salonuna bağlanmaktadır. Kapalı salon iki antresinden biri ile yedi büyük vitrini ihtiva eden kolonatl ve geniş saçaklı bir galeri ile heyet tamamlanmıştır. (...) Binanın gerek haricî ve gerek dahilî mimarî tesiri İzmir'in iklim hususiyetleri nazarı itibare alınarak mahallî ve Millî motiflerden faydalanılarak tam bir sadelik içinde modern bir karakter verilme istenmiştir (...) mümkün olduğu kadar hakimiyet tesis etmek istenilen hacimler, sergi sarayı binasından uzaklaştırılmış ve kitleler dağıtılmıştır. Kapalı sergi salonunu teşkil eden blokta, harici mas tesirini hafifletmek üzere şakulî istikamette sık bir plastır yapılmış ve bu plastırlar saçak altında ufki bir silme ile katedilerek araları boş bırakılmış bu suretle vantilasyon temin edilmiştir.”

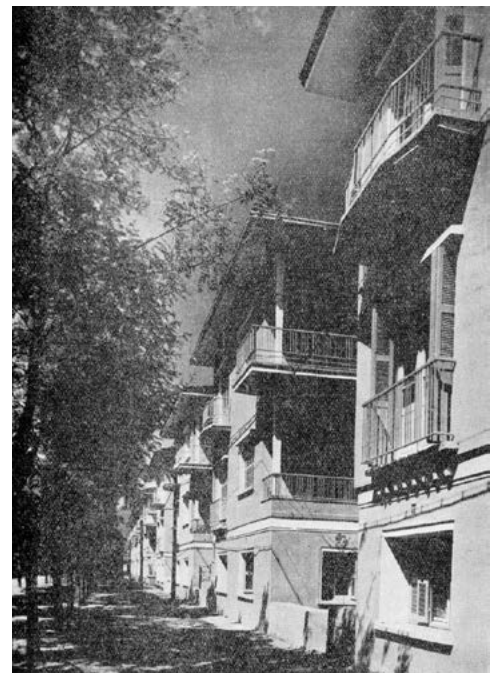
- İzmir Fuarı'nda Çekoslovak Pavyonu Proje ve Tatbik, Arkitekt, 1949/07-10 (211-212-213-214), 147-149
- Çekoslovak Pavyonu, Harbi Hotan, Rıza Aşkan Çekoslovak pavyonu, Plan Ege Mimarlık 2008-64 s. 21

Memurlar Kooperatifi

“İzmir, Memurlar Bahçeli Evler Kooperatifi A ve B tipi olmak üzere yirmi ev inşa etmiştir. (...) Bunlardan A tipi her kat ayrı daire haline geleceğinden binanın arka kısmına, (yapılmış olanlar bozulmamak şartile) iki oda; B tipine bir oda ilâve edilebilmelidir. B tipleri yığma, A tipleri betonarme karkas olarak inşa edilmiştir. (...) İnşaat sırasında temeller zeminden 1.00 metre yükseklikten sonra, A tipi 3 ve B tipinin 2 kat olması Kooperatifçe ısrarla istenmiş ve mecburen plânda tadilat yapılmıştır. İzmir bölgesinin kendine has hususiyetleri göz önünde tutularak kışın çok mülâyim geçmesi, yağmurların bol olması, buna mukabil sıcakların çok ve hâkim rüzgâr istikameti göz önünde tutularak plânlar hazırlanmış ve yukarıda bahsedilen hususiyetler nazarı itibara alınarak sığağa karşı bazı tedbirler alınmış ise de Kooperatif bu teklifleri ticarî bir zihniyet çerçevesi içinde mütalâa ettiğinden (fantazi) addetmiş ve yapılmasına müsaade etmemiştir. (...) Bütün bu zorluklar nazarı itibara alınarak İzmir'de 1949 yılı sonunda, hususiyeti olan, modern bir mahalle kurulmuştur.”

- İzmir, Memurlar Kooeratifi Evleri, Arkitekt, 1952/11-12 (253-254), 228-231

YARIŞMA

Mithatpaşa Anıt
Mezarı
3.Ödül

1951

YARIŞMA

İstanbul Belediyesi
İlkokul Yarışması
3.Ödül

1951

YAPI

İzmir Belediyesi Evlendirme
Dairesi
Harbi Hotan, Rıza Aşkan
(Yardımcı: G. Kaftancı)

1954

YAPI

Sahilevleri'nde
Özhan Konutu

1954

YAPI-YAYIN

İzmir Şehir Tiyatrosu Projesi
Rıza Aşkan, Harbi Hotan

1955

YARIŞMA

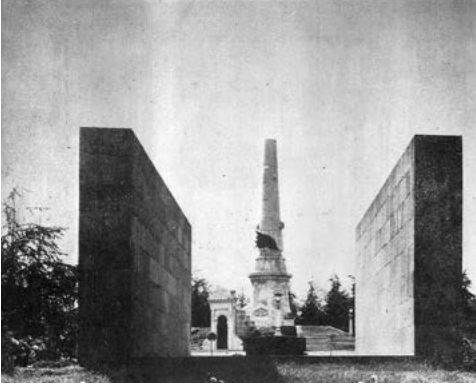
İzmir Konak
Sitesi Yarışması
Jüri Üyeliği

1955

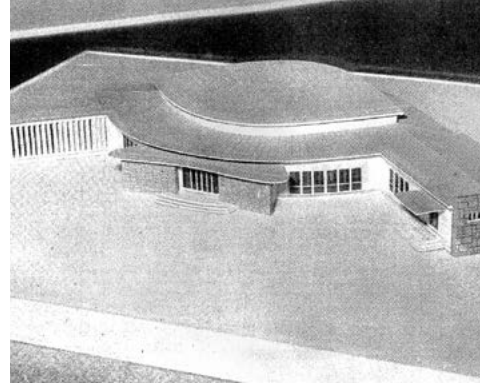
Mithatpaşa Anıt Mezarı

Ziraat Bankası tarafından açılan yarışmada 81 proje içinde üçüncülüğe layık görülen Hotan'ın projesi yerden yükseltilmiş, dört tarafı basamaklarla sarılı bir kaide üzerinde yer alan dikdörtgen bir plan şemasına sahiptir. Son derece simetrik ve anıtsal bir dile sahip anıt mezar, jüri tarafından "çok sade fakat tesirli bir fikre sahip olmasından dolayı" seçilmiştir

• Mithat Paşa'nın Mezarı İçin Açılan Proje Müsabakası, Arkitekt, 1951/09-10 (237-238), 165-170).

İzmir Belediyesi Fuar Evlendirme Dairesi

Sahilevleri'nde Özhan Konutu

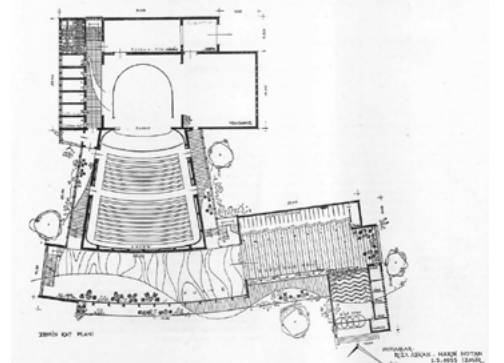

• Yapıyla ilgili farklı yazılar için bakınız. Uzun, İ. 2013. "Kamu İdari Yapıları Mimarisi", İzmir Ansiklopedisi Mimarlık cilt.2 içinde (Ed.E.Kayın, F.Özkaban), s.365; Beyaz Kitap, İzmir Belediyesi Yayını, 1954; Kaftancı, G. 2001. Mimarlıkta Yarım Yüzyıl, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yayınları

İzmir Şehir Tiyatrosu Projesi

"Projenin tanziminde binaya fon teşkil eden park sathı mayili ve yeşil saha vasfı göz önünde tutularak program araziye yayılarak, kütleleri tertip edilmiştir. Bina antreden itibaren gişe holü, geniş bir vestiyer holü, fuaye, 600 kişilik parter ve balkon ve bunlara ait girişler, sahne ve yan sahneler, 70 kişilik orkestra mahalli, artistler kısmını, bunlara ait servisleri, teknik atelye ve teferruatını, idarî kısımları ihtiva etmektedir. Bu esaslara göre avan projesi kısa bir zamanda hazırlanan binanın esaslı etüdlere başlanılmış bulunmaktadır. Binada gerek kütle, ve gerek umumî mimarî tesir olarak memleketimizde kabili tatbik malzeme imkânları da göz önünde tutularak mümkün olduğu nisbette yeni ve modern bir hava elde edilmesine çalışılacaktır."

• İzmir Şehir Tiyatrosu Projesi, Arkitekt, 1955/01 (279), 17-20

YAPI

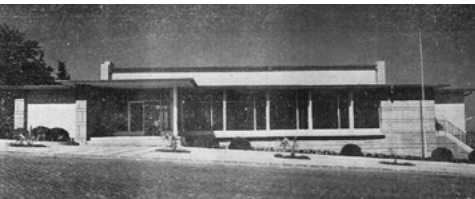
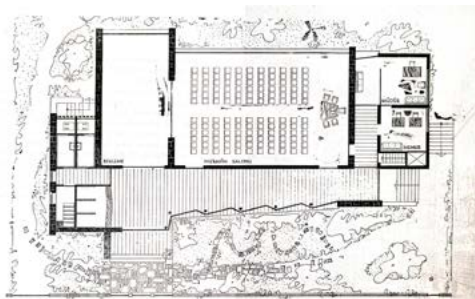
İzmir Belediyesi Eşrefpaşa Evlendirme Dairesi
Harbi Hotan, Rıza Aşkan

1955

İzmir Belediyesi Eşrefpaşa Evlendirme Dairesi

“Bina Eşrefpaşada mevcut Belediye mıntıkası yanında Yeşil sahanın bir kenarında aynı zamanda bir düğün ve toplantı salonu olarak düşünülmüş, küçük idarî kısım ile salon giriş ve çıkışları buna göre tertiplenmiştir. İdarî kısımda: Evlenme memuru, müracaat kalemi, bekleme salonu, salon kısmı da; umumî antre gardrop, ofisi, WC. ve lavabolar, geniş camlı bekleme salonu, ve esas salon ile bunların önünde yazlık terasları ihtiva etmektedir. Binada; mimarî tesir olarak Fonksiyondan elde edilen sade ve modern bir görünüşün elde edilmesine çalışılmıştır.”

- İzmir Belediyesi Evlenme Dairesi (Eşref Paşa), Arkitekt, 1955/02 (280), 77
- Arkitekt 1955-02 (280), s. 76

YARIŞMA

Ankara Esnafı Kooperatifi
Çarşı ve İşhanı
Rıza Aşkan, Harbi Hotan
3. Ödül

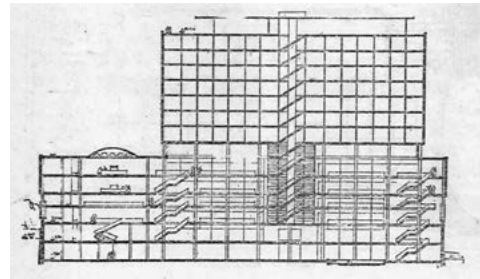
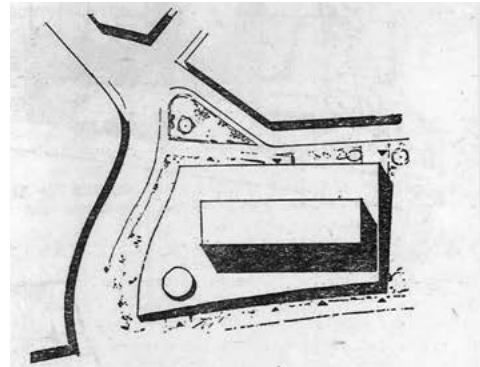
1955

Ankara Esnafı Kooperatifi Çarşı ve İşhanı

Jüri raporundan:

“37 sıra numaralı projeyi küçük dükkân adedinin çokluğunu ve dükkânlara tahsis edilmiş ayrı ve basık bir ara katı tesisini mahzurlu görmekle beraber, yüksek büro blokunu ortaya alıp etrafını saran yatık bir çarşı kitlesi ile mevzuu ifade eden olgun mimarisi ve iç varyasyonlarıyla iyi perspektifler verecek plân tertibi takdire sezâ görülerek ittifakla üçüncü mükâfata, lâyık görmüştür.”

- Ankara Esnafı Kooperatifi Çarşı ve İş Hanı Proje Müsabakası, Arkitekt, 1956-01 (283), 34-44.

YAPI

İzmir Konak
Otobüs Durağı

1956

Konak Otobüs Saçakları

“(...) 1950 yıllarında, Konak Meydanı otobüslerin semtlere dağılım merkezi (...) O zamanki Umumi Mağazaların Güney cephesinde de körfez vapur iskelesi yer alıyordu. Eshot Genel Müdürlüğü beni burada bekleyenler için etrafı açık, sundurma şeklinde otobüs durağı yapmakla görevlendirmişti. Resimde de görüleceği gibi en ince noktasında kadar hesaplarını titizlikle yaptığım bu sundurmayı uyguladığım sırada, bir mühendis meslektaş, Valiye giderek, en küçük rüzgârda bu sundurmanın yıkılacağı vs. vs. söylemiş. Bu şikayet bana inşaat bitiminde aktarıldı. Yaklaşık 20-30 gün sonra tesadüfen İzmir’de kuvvetli bir fırtına oldu. Merakla meydana gittim. Sundurmanın sapsağlam yerinde durduğunu gördüm. Bu mühendis arkadaşla tanışmadım. Bugün bu satırları okursa herhalde kulakları çınlar.”

- Gökmen, H. 2000. Harbi Hotan ile Söyleşi, Ege Mimarlık, 34 (2000/2), 7-9.

YARIŞMA

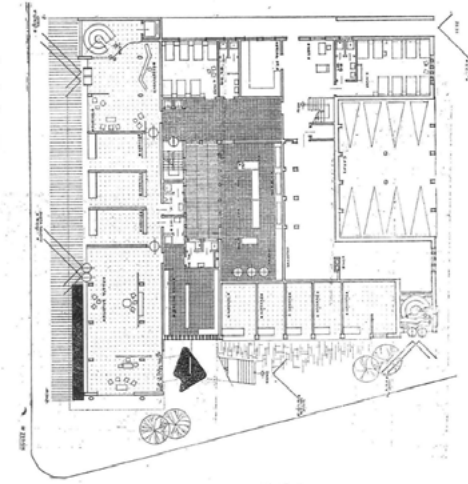
İzmir Ticaret Odası Oteli
1.Ödül

1963

İzmir Ticaret Odası Oteli Proje Müsabakası

“Sahile çok yakın olan ve evvelce mevcut Tüccar Kulübü binasının strüktürü değiştirilmeden yapılan bu turistik otel, İzmir'in kendine mahsus hususiyet taşıyan iklimi ve parlak güneşi nazara alınarak inşa tarzı ve mimarisıyla güzel bir tesis haline getirilmiştir. Çift yataklı 56 odadan başka bir apartman dairesi, 150 kişilik temsil, pasta, kokteyl salonlarıyla 100 kişilik bir lokantayı, müteaddit dükkânları ve otele ait bir garajı ihtiva etmektedir. Ayrıca, bütün koya hâkim bir ruf barı bulunmaktadır.”

• İzmir Ticaret Odası Oteli, Arkitekt, 1966/02 (322), 61-64

Zemin kat

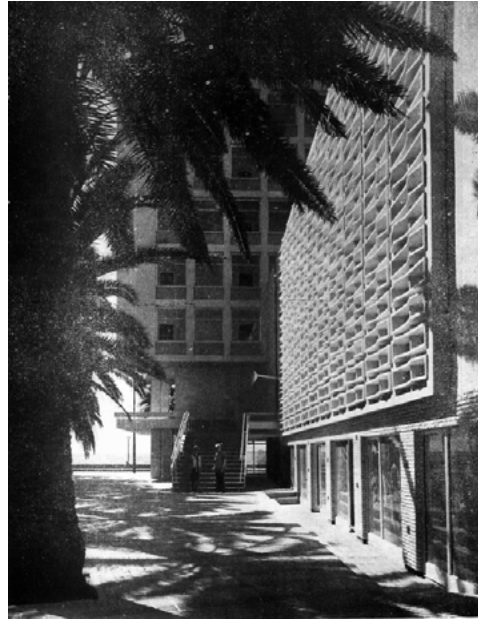

YAPI

İzmir Ticaret Odası Tüccar Kulübü ve Oteli
Ege Mimarlık 2008-64 s. 24

1963-1966

İzmir Ticaret Odası Tüccar Kulübü ve Oteli

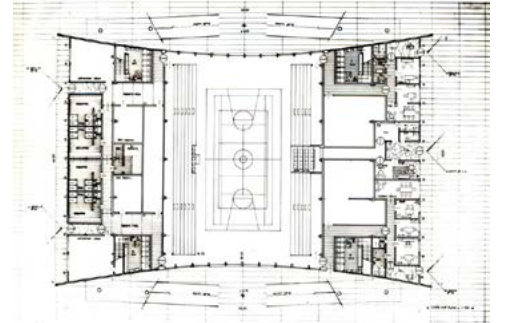

YAPI

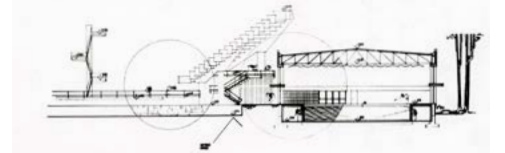
Atatürk Kapalı
Spor Salonu

1963

Atatürk Kapalı Spor Salonu

BEDEN TERBİYESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ #
İZMİR ALSANCAK Kapalı yüzme havuzu ve açık tribün projesi
Güney yönü cephesi 1/100

Atatürk Stadı
Ege Mimarlık
2004-34 s. 8

YAPI

1963

İZMİR AGAMEMNON
SICAK SU TEDAVİ
MERKEZİ
JÜRİ ÜYELİĞİ

YARIŞMA

1965

Sinan'ın Sanatı

YAYIN

1966

Mimari Perspektif
ve Gölge

YAYIN

1978

Akdeniz Mimarisi

GÖRÜŞ

1981

Harbi Hotan Takvimi
Mimarlar Odası
İzmir Şubesi Arşivi

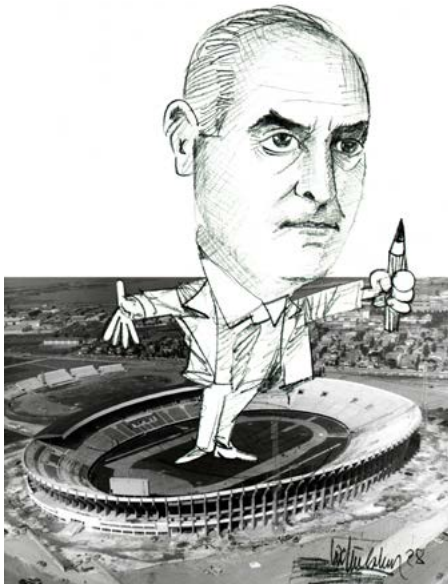
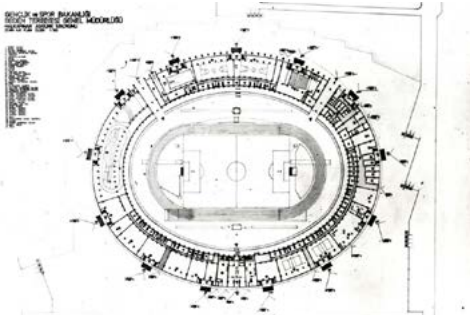
YAYIN

2007

Atatürk Stadı

“(…) Halkapınar Atatürk Stadı inşaatının kazık çakılma işleminden inşaatın bitimine kadar her şeyi ile yakından ilgilendim. Gece saat 12’de pota kaydattığımdır oldu. Açılışa, Ankara’dan gelen Spor Bakanlığı’na bağlı bir arkadaşımı içeri almamışlar. Telefon ettiler, gittim, birlikte içeri girmek istedik, bu sefer beni de almadılar. Daha üst yetkililerin himmeti ile içeri alındık. Yer bulmak ne mümkün, maçı ayakta seyrettik.”

• Piramit 1995, DEÜ Tasarım Topluluğu Yayın Organı

• Karikatür: Lütfü Çakın

Sinan'ın Sanatı

“Sinan, birçok cephelerden incelenmesi gereken büyük bir sanatkârdır. Onun mühendislik eserleri, bugün bile hayranlığımızı kucaklayan buluş ve tekniğin örnekleridir. Onun kudreti bu eserleri mimarî sanatıyla yoğurarak ahenkleştirmesidir. (...) 1938 yılında, Akademide Profesör (Bruno) Taut, bir konuşması sırasında, mimarı bir nokta ile belirtmiş, daha büyük mimarı bu noktayı çevreleyen bir daire çizerek ifade etmiştir. Batının ünlü mimarı Mikelanj’ı iki kolunu açarak büyük bir daire çizmek suretiyle tarif etmiştir. Sıra Sinan’a gelince, ONUN için sınır yok demıştır.”

• Hotan H. 1966. Sinan'ın Sanatı, Arkitekt Dergisi, 1966/03 (323), 147-148

“Bana göre mimari, birçok koşulların dengeli ve ahenkli olarak bütünleşmesidir (...) proporsiyon mimarinin en başta gelen güzellik koşuludur (...) fonksiyonu sağlanmamış bir yapıda proporsiyon mimari bir değer taşımaz (...) konstrüksiyon doğal bir bağ ile proporsiyona bağlanmıştır.”

• Gökmen, H. 2000. Harbi Hotan ile Söyleşi, Ege Mimarlık, 34 (2000/2), 7-9

Akdeniz Mimarisi

“1981 yılında Libya, Cezayir, Tunus ve Mısır’a giderek geleneksel Akdeniz mimarisini inceledim. Bilindiği gibi, Akdeniz mimarisinde oryantasyon önemli bir yer alır. Yurdumuzda, çoğunlukla deniz güney, Afrika’da ise kuzey yönündedir. Bu durum, fonksiyonda ayrıcalık yaratır. Afrika kuzey sahillerinde, evin kuzey cephesi denize baktığı için, teras ve bahçe gölgede yer alır. Bu durum evin tertibinde önemli rol oynar. Bizde ise açık sofa, sergâh gibi bölümler ev planının güneyinde bulunduğundan, bu bölümlerin üstü, geniş tavan ve saçaklarla örtülerek güneşe karşı tedbir alınır. Afrika kuzey sahillerinde, içe dönük fonksiyonlu küp evler çok uygulanmıştır. Bu, çevrenin sosyal yaşantısına uygunluğu nedeni ile bugün bile uygulanmaktadır. Bizde, güney illerimizde bugün uygulanmakta olan İmar Talimatnamesinin gözden geçirilmesi ve daha rasyonel içerikli olması gerekmektedir.” □

• Piramit 1995, DEÜ Tasarım Topluluğu Yayın Organı

Eşitlikçi ve İncelikli

ÜÇ TARAFI ÜRETİM HOLLERİ İLE ÇEVİRİLİ YÖNETİM BİNASI, EŞİTLİKÇİ ORGANİZASYONU, ÇALIŞANLAR ARASI İLETİŞİMİ ARTIRMAYI HEDEFLEYEN MEKÂN TASARIMI VE YAPI MALZEMELERİNİN YALIN, DETAYLARIN DA İNCELİKLİ ELE ALINIŞI İLE ÖNE ÇIKIYOR

Durmuş Ali Kasap

PROJE ADI **Ateş Çelik Yönetim Binası**
MİMARİ TASARIM **D.A. Mimarlık, Durmuş Ali Kasap (MSGSÜ)**
PROJE GRUBU **Gülşah Akkan Kasap (MSGSÜ), Tuba Tuncalı (MSGSÜ), Gizem Güler (İYTE), Nurullah Kılınç (EÜ), Şafak Kızıltuğ (YÜ)**
YARDIMCI MİMARLAR **Berna Derya Deniz (İYTE), Helin Yıldırım (İYTE), Dilan Erdoğan (İYTE)**
İÇ MEKAN TASARIMI **D.A. Mimarlık**
STATİK PROJESİ **Teknom Mühendislik**
MEKANİK PROJESİ **Eke Mühendislik**
ELEKTRİK PROJESİ **Evre Elektrik**
AYDINLATMA TASARIMI **D.A. Mimarlık**
PEYZAJ KONSEPT TASARIM **D.A. Mimarlık**
YÜKLENİCİ **Say Reklamcılık, AFG Yapı**
PEYZAJ UYGULAMA **Nesil Peyzaj**
PROJE BAŞLANGIÇ YILI **2011**
PROJE BİTİŞ YILI **2018**
İNŞAAT BAŞLANGIÇ YILI **2011**
İNŞAAT BİTİŞ YILI **2018**
ARSA ALANI **80.000 m²**
İDARİ BİNA İNŞAAT ALANI **2.806 m²**
FOTOĞRAFLAR **ZM Yasa**

Mimar, işverenin vizyonunun genişliği kadar özgürdür. Mimari tasarım sürecinde, mimarın yaratıcılığının limitlerini; teknik, program, bütçe, çevresel koşullar gibi etmenlerden önce ve daha çok, işverenin vizyonu belirliyor.

Projeyi anlatmaya başlamadan önce, ilk eskizden son koltuğun yerine konulmasına kadar her aşamasında aktif yer aldığımız ve fasillarla sekiz yıl süren (Ağustos 2011 - Ağustos 2019) süreçte, vizyonları ile bu projeyi hayata geçirmemize fırsat veren işverenimiz Ateş Çelik'e Ercan Bey'in şahsında teşekkürü bir borç biliriz.

İlk müellifliğimiz olan Ateş Çelik Projesi, bu uzun sürecin neredeyse her aşamasında aktif yer almamız sebebiyle, mimari anlayışımızda ister istemez dönüştürücü olduğu kadar, genç meslektaşlarla paylaşmaya değer sayısız deneyimi de içinde barındırıyor.

Hikayenin başlangıcı:

Üretim holleri, müellifleri Mimar Şükrü Kocagöz ve sonrasında Mimar Özcan İlgen tarafından Mayıs 2011'den itibaren hazırlanan ruhsat projeleri ile şekillenen fabrikanın, idari binasının tasarım sürecine D.A. Mimarlık olarak Ağustos 2011'de dâhil olundu.

Yer

Ateş Çelik Rüzgâr Enerji Santrali (RES) Kule Üretim Tesisi, İzmir-Çanakkale karayolu üzerinde, Çandarlı Limanı bağlantı kavşağına yakın bir konumda, 80.000m² lik bir parsel üzerinde, 21.000 m² kapalı üretim ve çalışma mekânları ile 59.000m² açık kule stok alanı oluşturacak şekilde projelendirilmiştir. İzmir-Çanakkale karayolundan düşük bir kotta yer alan parsel giriş, bir rampa ve devamındaki imar yolu ile arsanın kuzeybatı ucundan malzeme ve ziyaretçi girişi tek bir güvenlik kontrol noktasından ve iki ayrı kapıdan olacak

“PERSONEL GİRİŞİ VE ANA GİRİŞ OLMAK ÜZERE KÜTLENİN İKİ UZAK UCUNDAN GİRİLMEKTEDİR. BU GİRİŞLERİN DIŞINDA, UZUN CEPHELER BOYUNCA ÜÇ ÇİFT KAPININ TANIMLADIĞI GEÇİŞLERLE ÜRETİM HOLLERİ İLE DOĞRUDAN İLİŞKİ DE KURULMAKTADIR”

şekilde sağlanmıştır. Fabrika binası ise karayolu ve giriş cephelerine dik olan, parselin kalanında kule stok alanı oluşturacak şekilde arsanın kuzeydoğu ucunda konumlanmıştır.

Mimari Yaklaşım

Modernleşme süreci ve sonrasında üretim sistemi, verimliliği ve kârlılığı artırmak üzere geliştirildikçe, insan emeği de, makine gücü gibi mekanik bir faktör olarak ele alınmış ve dönüşmeye zorlanmıştır. Bu sebeple makinelerin mimarisi, makineleşen insanların da mekânlarını şekillendirir hale gelmiştir.

Modernleşme sürecine çok sonradan dâhil olan ülkemizde, süreçten tarihsel kopukluğu sebebiyle evrensel sanayi bilgi birikimine doğal olarak yeterince sahip olamayan yerel sermaye ise; insan emeğinin çalışma mekânlarını, makine mimarisinin dayatması bir kenara, kısa vadeli ve kaba kurulum maliyeti odaklı yaklaşımlar ile ele alarak şekillendirmekte.

Bugün artık; son 30-40 yılda uluslararası sermaye ile ilişkileri giderek daha da derinleşen, kendi know-how'ını ve Ar-Ge'sini oluşturmaya başlamış olan yerel sermayenin; üretim

sistemlerini daha uzun vadeli maliyet hesapları ile ele alırken, bir yandan da verimlilik ve çalışan odaklı yeni bir çalışma mekânı mimarisinin arayışına girmesi kaçınılmazdır.

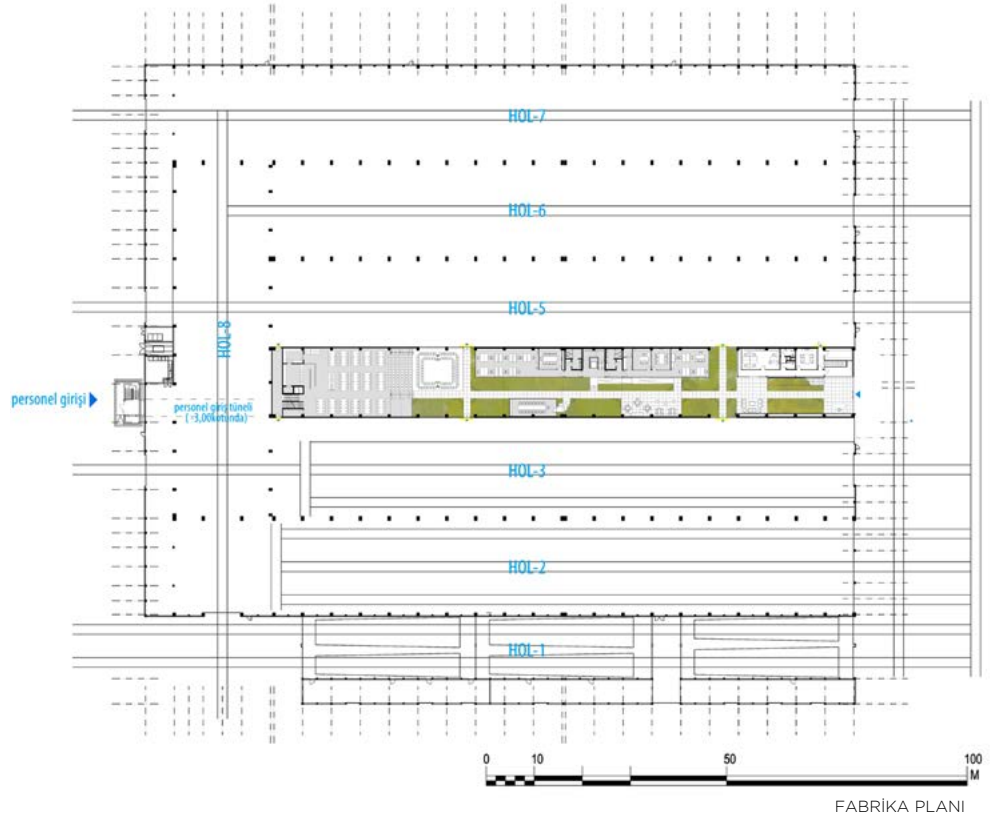
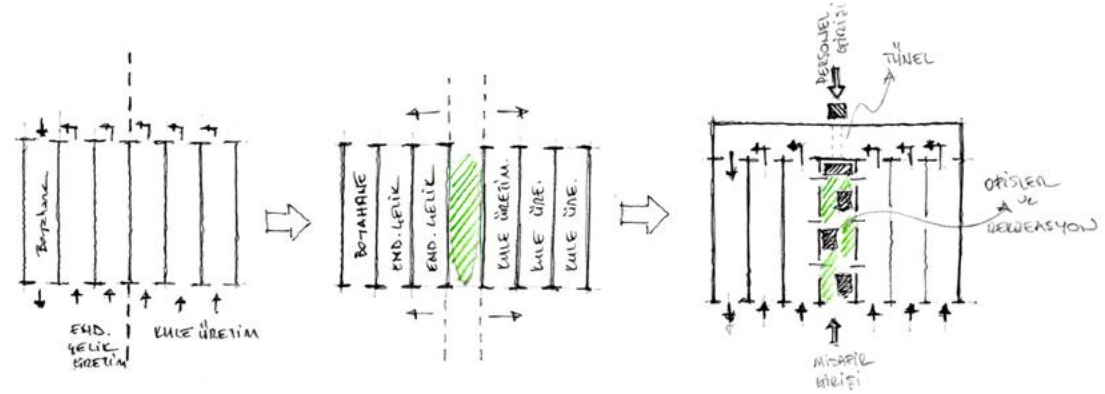
İşte bu sebeple, tasarımı şekillendiren temel yaklaşım hiç elden bırakılmayan eleştirel bakış ve yenilikçi çözüm arayışı oldu. Bu arayış özellikle çalışma mekânının; şirket ihtiyaçları doğrultusunda şimdi ve gelecek için organizasyonu ve verimliliği; mimarisinin çalışanlar arası iletişim ile ilişkisi; ışık, iklimlendirilmiş/taze hava ve akustik ile ilişkisi; personel psikolojisine etkisi; malzeme seçimleri ve bu seçimlerin işletme ve kurulum maliyetlerine etkisi ve şirket saygınlığına ve itibarına etkisi gibi konular etrafında yoğunlaştı.

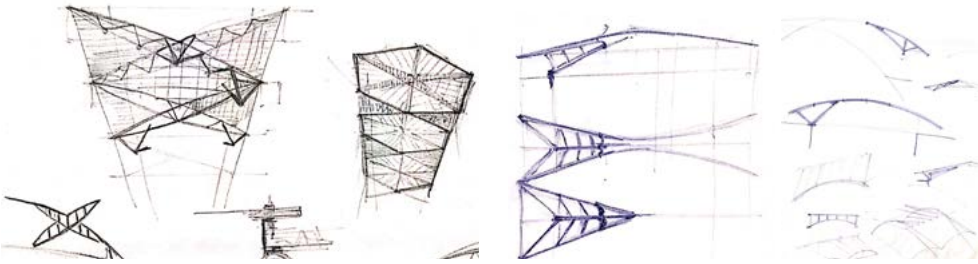
Mekân

Personel çalışma, dinlenme ve servis mekânları, alışlageldik fabrika tipolojisinden ayrışır. RES kule ve üretimin yapılacağı holler ile endüstriyel çelik üretiminin yapılacağı holler arasında, yeni bir hol oluşturularak, tüm bu mekânlar, üretim faaliyetin merkezi olacak şekilde fabrikanın adeta kalbine yerleştirilmiştir.

Eğitim, dinlenme, yemek, temizlik, soyunma odaları, toplantı, beyaz yaka çalışma mekânları, üst yönetim çalışma mekânları, tüm personelin erişimine açık eşitlikçi bir mekân organizasyonu ile tasarlanmıştır.

İdari binaya personel girişi ve ana giriş olmak üzere kütlenin iki uzak ucundan girilmektedir. Bu girişlerin dışında, uzun cepheler boyunca üç çift kapının tanımladığı geçişlerle üretim holleri ile doğrudan ilişki de kurulmaktadır. Personelin girişi, fabrika batı cephesindeki giriş biriminden inilerek erişilen, -3.00 kotunda yer alan tünel vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bu sayede personelin gerekli güvenlik ekipmanı ve iş kıyafetlerini giyerek, güvenli bir şekilde üretim hollerini geçmesi sağlanmıştır. Tünelin sonunda erişilen -1.50 kotunda soyunma odaları ve tuvaletler ile duşlar bir arada toplanırken, bu mekânların üstünde +1.50 kotunda oluşan platoda yemekhane kurgulanmıştır. Yemekhane platosu, amfi düzeninde ± 0.00 kotuna inerek, tüm çalışanların eğitim, konferans, kutlama

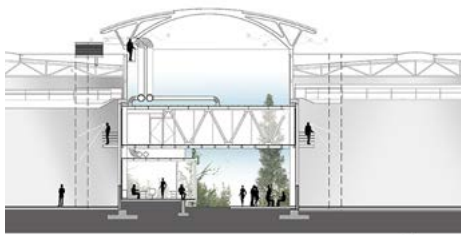

“YAPI MALZEMELERİ MÜMKÜN OLDUĞUNCA EN YALIN HÂLLERİ İLE DEKORATİF KAYGILARDAN TAMAMEN UZAK, BAKIM VE KULLANIM MALİYETLERİ GÖZETİLEREK KULLANILMIŞTIR”

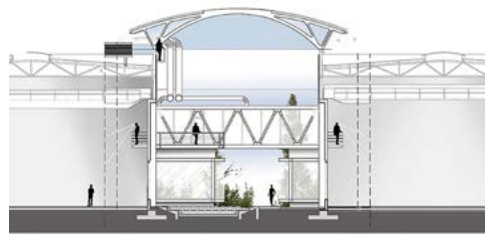
faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri bir toplanma mekânına dönüşmektedir. Yemekhanenin üzerinde ise mavi yakaların çay ve sigara molarını geçirebilecekleri bir dinlenme alanı yer almaktadır.

Ana giriş ise fabrikanın karayoluna bakan doğu cephesinden, “cor-ten screen” yapı elemanı ile ayrılarak, üst yönetime doğrudan erişimi sağlayacak şekilde geniş bir giriş ve sergi holü ile oluşturulmuştur.

Üç tarafı üretim holleri ile çevrilen mekânın üst örtüsü, doğal iklimlendirme sağlanacak ve doğal ışık ile aydınlanabilecek şekilde, bir çelik firmasının maharetlerini yansıtacak bir çelik tonoz tasarımı ile kapatılmıştır. Tüm ofis mekânları, iç mekânda oluşturulan yeşil alanlarla iç içe ve birbirinin doğal ışığını kesmeyerek, üçüncü boyutta mekân zenginliği oluşturacak şekilde tasarlanmıştır. Ofis mekânları, çalışanların birbiri ile iletişimini rutin çalışma faaliyeti dışında geliştirecek yan mekânlar oluştururken; ortak açık ofis alanları esnek iletişime

D-D KESİTİ

C-C KESİTİ

A-A KESİTİ

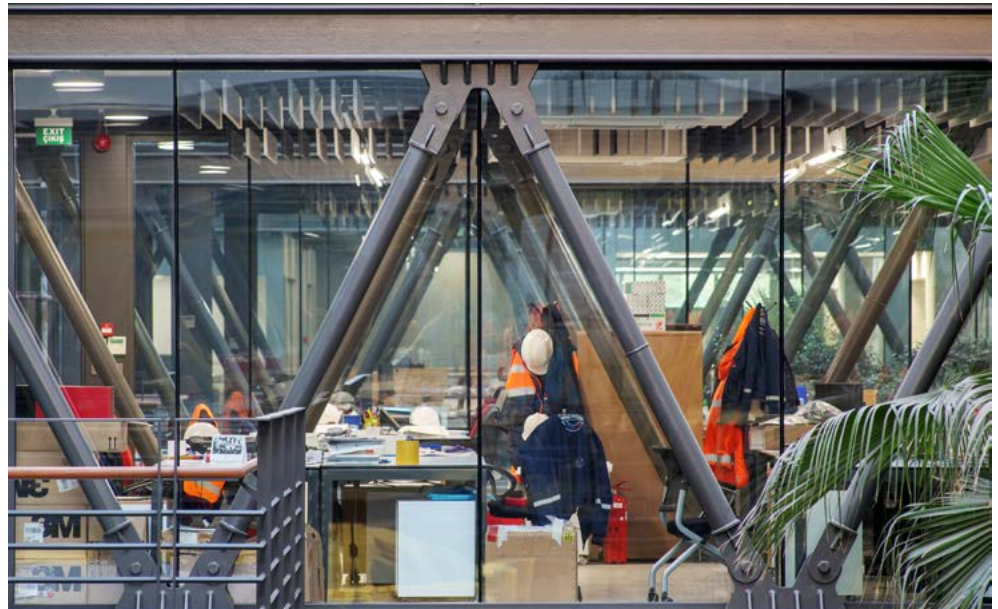
açık, eşitlikçi mekânlara imkân vermektedir. Ofisler, bölümler arası ilişkiler ve üretimin mavi yaka ve üst yönetim ile ilişkileri doğrultusunda dört ana grup olarak ele alınmıştır. Üretimle daha yoğun ilişkili bölümler zemin katta, diğer ofisler ve yönetim üst katta yer almıştır. Departmanların ihtiyaçları doğrultusunda yeterli büyüklükte ve çeşitlilikte yedi toplantı odası organize edilmiştir.

Yapı malzemeleri mümkün olduğunca en yalın halleri ile dekoratif kaygılardan tamamen uzak, bakım ve kullanım maliyetleri gözetilerek kullanılmıştır. Bu yalınlığın, çözülen nokta detayları ile kendi endüstriyel estetiğini oluşturabildiği kanaatindeyiz.

Sekiz yıllık tasarım emeği, merdiveninden döşemesine, korkuluğundan cephesine, bu yazının içine sığamayacak onlarca anlatmaya değer tasarım hikâyesi ve macerası barındırıyor. Sonuç olarak, tasarım yaklaşımı ve kararları, malzeme kullanımı, 1/1 detay çözümleri ile yüklenici imkân ve kabiliyetlerinin bilincinde, inşaat sonrası kullanım sürecini önemseyen, fabrika/ofis mimarisinde Türkiye için taze bir hikâye anlatmaya çalıştık.

Mimari değerinin esas belirleyicisi olduğuna inandığımız bina kullanıcılarının bu hikâyeyi yaşarken duydukları memnuniyetin uzun yıllar sürmesi dileğiyle... ■

Durmuş Ali Kasap, Mimar

Bir Sosyal Konut Masalı

MASAL, MASMAVİ BİR DENİZİN KENARINDAKİ BİR KENTTE, ESKİDEN GÖÇER, SONRADAN YERLEŞMEYE BAŞLAYAN İNSANLARIN YAŞADIĞI BİR MAHALLENİN HİKÂYESİNİ İNCELİKLE ANLATIYOR

Hülya Koç

ÜSTTE Resim 1, H. Koç

SAĞDA ÜSTTE Resim 2, H. Koç

SAĞDA ALTTA Resim 3, Ege Mahallesi Sosyal Konutlarına ait kat planı çizimi (Koç, 2001)

Resim 4, Ege Mahallesi Sosyal Konutlarına ait cephe çizimi (Koç, 2001)

Bir varmış, bir yokmuş. Masmavi bir denizin kıyısında, masmavi, ama bir başka güzel mavi olan bir gökyüzünün altında, güzel bir körfezi çevreleyen, imbat rüzgârlarıyla serinleyen şirin mi şirin bir kent varmış. Zaman, yarım yüzyıl öncesiymiş. O yıllarda bu kentin, tonton görümlü ve parke yolların yüzeyini kaplatmasıyla ünlü bir belediye başkanı varmış. Çünkü on yıllık belediye başkanlığı sırasında metrekarelerce yol yüzeyini asfaltla kaplatmış o belediye başkanı.

Kentin sorunu yalnızca yollar değilmiş tabii. Bu arada kentte sağlıksız barınma koşullarında yaşayan insanlar varmış. Bunlardan bir bölümü eskiden beri bu kentte oturan ancak geliri düzgün bir konutta yaşamaya yetmeyen insanlarmış. Bazıları kente yeni taşınanlarmış. Bazıları da eskiden göçer olan, sonraları yerleşmeye başlayan, ama pek yoksul insanlarmış. Masaldaki binalar işte bu üçüncü gruptaki insanlar için yapılmış. Belediye yetkilileri düşünmüş taşınmışlar onlara nasıl bir çözüm bulalım diye. O zamanlar kentin kıyısında yer aldığı denizinin ismi ile anılan bir mahalle varmış. Bu mahallede “sosyal” yani “toplumsal” konutlar yaptırarak konut

ihtiyacı bulunan insanlara, ailelere uygun koşullarla tahsis edelim demişler ve işe girişmişler.

Konut planları çizilmiş. Küçük olmalı, pahalı olmamalıymış konutlar. Finansman kaynakları aranmış, uygun kredilerle yapılmalıymış konutlar. Kullanıcıları seçilmiş, gerçekten gereksinmesi fazla olanlara erişmeliymiş konutlar. Konut gereksinmesi sağlanmış da, burada yaşayacak insanların gereksinmesi nasılmış, bu insanlar nasıl yaşamaktaymış diye fazla sorulmamış galiba. Dıştan koridorlu ve kapıları bu dış koridora açılan, küçük daireleri olan, merdivenli, 4 katlı binalar yapılması düşünülmüş. İşte şöyleymiş o konutların planları (Resim 3; Koç, 2001). Böyle de görünüyormuş (Resim 4; Koç, 2001).

Konutlar tamamlanmış. Oysa buraya taşınanlar daha önce apartmanda, hele dıştan koridorlu tipte bir apartmanda, hiç oturmamışlarmış. Bu insanların at arabalarını çeken atları varmış. At merdiven çıkacak değil ya, zemin katta dükkân olarak düşünülen yerlere atlarını bağlamışlar. Kendilerine sunulan yaşam alanlarını, kendi yaşamlarına göre uyarlamışlar biraz. Biraz da kendi yaşamlarını o yaşam alanlarına uydurmaya çalışmışlar.

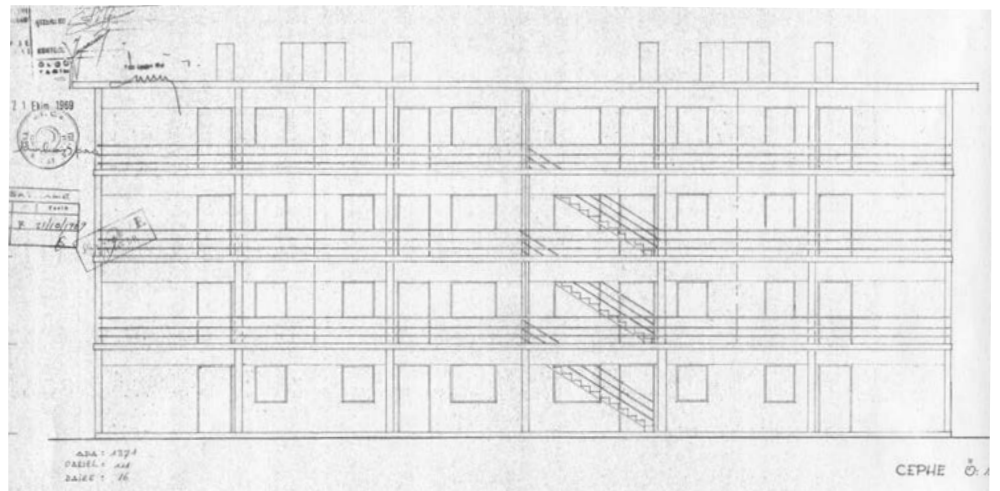
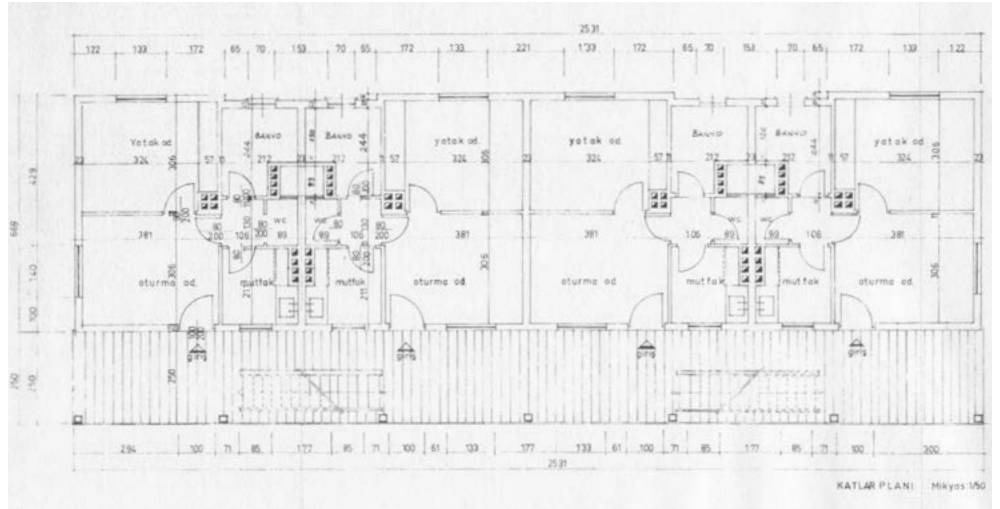
Aradan yıllar geçmiş, yıllar boyunca

insanlar da, binalar da, mahalle de giderek değişmiş. Zemin katlar dükkân olarak kullanılmaya başlanmış. Dış koridorlardan konutlara ek odalar yapılmış, koridorun şekli biraz değişmiş. İnip çıkmaktan, zaten az nitelikli yapılan binalardaki merdivenler aşınmış, betonarme demirleri görünür olmuş. İki odalı yerde çok kişinin yaşaması ile çabucak eskimiş konutlar.

Mahallenin tam ortasından bir cadde geçiyormuş. Bu caddenin daracık kaldırımları varmış. Bu caddeden belediye otobüsleri ve minibüsler de geçermiş. Bu minibüslerdeki yolculardan caddeden ilk kez geçenler şaşkınlıkla bakarmış çevreye. Çünkü tüm yaşam sanki caddenin ortasındaymış. Karakaşlı, kara gözlü ve sarı saçlı genç, güzel kızlar gezinirmiş caddede. Esmer, yağız, bıçkın delikanlılar gezinirmiş caddede. Düğün dernek yapılır, çocuklar oynar, kahveler dolar taşarmış caddede.

Bu arada söz konusu mahalleye yakınca, deniz tarafında olan ve geliri görece daha fazla olanların yaşadığı, demiryolunun öte tarafındaki mahalleler, özellikle denize yakın olanlar, zamanla giderek yoğunlaşmış, boş arsalarla inşaatlar yapılmış. Az katlı binalar yıkılmış yerlerine aynı

“AT MERDİVEN ÇIKACAK DEĞİL YA, ZEMİN KATTA DÜKKÂN OLARAK DÜŞÜNÜLEN YERLERE ATLARINI BAĞLAMISLAR. KENDİLERİNE SUNULAN YAŞAM ALANLARINI, KENDİ YAŞAMLARINA GÖRE UYARLAMISLAR BİRAZ”

arsalarda çok katlı konutlar yapılmış. Giderek bu masala konu olan mahalleye komşu olan ve o ülkede eskiden yaşamış ünlü bir mimarın ismi ile anılan mahalleye doğru yayılmış bu yoğun yapılaşma. Sosyal olmayan konutların bulunduğu bu mahalle ile sosyal konutların olduğu mahalle arasında sınır olarak bir demiryolu hattı kalmış. O demiryolundan önceleri, yalnız, o şehre komşu başka yerleşmelere giden trenler gidermiş. Sonraları o demiryolundan, elektrikle çalışan, hafif raylı sistem olarak anılan ve banliyölere giden daha hızlı trenler geçmeye başlamış.

O zaman iki mahalle arasında hemzemin olan geçiş kapanmış. Asansörle çıkılan, üst geçiş şeklinde bir bağlantı ile karşıya geçmeye başlamış insanlar. Hemzemin geçitten geçen arabalar da bir süre geçemez olmuş. Daha da sonra, onlara da alt geçitler yapılmış, yüzeyin altından geçen. Demiryolunun kenarlarına ise parmaklıklara ek olarak ses yansıtıcı levhalar konulmuş. İki mahalle arasında geçişler daha da zorlaştığından giderek azalmış. Bizim sosyal konutlu mahalle daha da bir içine kapanmış. Bu arada, diğer mahalleler gibi, bir zamanlar sosyal konutlar yapılan mahalledeki arsaların değeri de artıyormuş tabii. Bu koşullar altında,

şehrin merkezine pek de uzak olmayan ve yakın çevresi de giderek değişen ve değişecek olan bu alanın başka nasıl kullanılabileceğini, yapılaşabileceğini düşünmeye, tartışmaya başlamışlar, ilgili insanlar.

Sosyal konutların olduğu mahallede, demiryolu kenarında, bir tarım kooperatifleri birliğinin arazisi ve depoları varmış. Zaman içinde önce depolar kaldırılmış. Zeminin üstü boşalmış. Sonra arsalar da el değiştirmiş. Son zamanlarda oralara içinde ticaret ve konut yer alan çok katlı apartmanlar yapılacağı konusunda söylentiler artmış.

Mahallenin geleceğinin ne olacağı düşünüle-tartışıla dursun, bu arada, o ülkedeki tüm şehirleri ilgilendiren kanunlar yapılmış. Adına “kentsel dönüşüm” denilen hareketi duymuş insanlar. Aslında, bu hareket, o zamandan 13 yıl önce olan, çok fazla acıklı bir durumdan sonra gündeme gelmiş. Yeni binyılın bir yıl öncesinde çok şiddetli bir deprem ile sarsılmış ülkenin kuzeybatısı. Binalar yıkılmış, insanlar ölmüş. Çok üzüntü duymuş herkes. Üzülürken de “bir daha böyle bir afet ile karşılaşsak hazırlıklı olalım” demişler ve başka önlemlerin yanı sıra bir de kanun hazırlamışlar. Tüm ülkede, afet riski altındaki alanlarda o kanun kapsamında veya belediyelerin kanunları yoluyla, söz konusu binaları, konut alanlarını yenilemeler başlamış. Bu arada, “çevreyi de daha iyi yaşam koşullarına kavuşturalım, insanlar daha güzel yaşasınlar” denmiş.

Herkes kazanacakmış böylece. İnsanların yeni ve sağlam evleri olacak, inşaat sektörü canlanacak ve ekonomiye lokomotif olacak, inşaatları yapanlar da para kazanacakmış. Uygulamada ise, bazen, bu herkesin kazanması olayının tam sağlanamadığı durumlar da yaşanmış tabii. Yani, eskiden orada oturan kimselerin yeni yapılan dairelerin maliyetini karşılayamadığı için başka mahallelere taşındığı, komşulukların dağıldığı durumlar da olmuş. Bazen de bina yıkılıp aynı yerde yapılmış ama kat adedi artmış. Konut sahipleri, inşaat yapımcıları kazanmışlar ama sosyal ve teknik altyapı yönünden pek bir kazanç sağlanamamış.

Tüm bunlar yaşanırken söz dönüp dolaşp, bizim masala konu olan

mahalledeki toplu konutlara gelmiş. Kimisi yeni yerlerde yeni sosyal ve toplu konutlar yaparak insanları oraya taşımaya önermiş, kimisi binaların bulunduğu yerde başka yeni binalar yapılmasını ve o insanların yine orada yaşamasını. İlgili ve yetkililer o insanlar için konut yapmayı ve orada yaşamaları için yeni konutlar yapmayı kendi aralarında çok konuşup tartışmışlar da, ama yine, o insanların aslında istediklerinin tam olarak ne olduğu daha az tartışılmış sanki.

Sonra, sonrasını bilmiyorum. Bu masalın devamını babam bana anlatamadı. Çevremdekilere sordum, hepsi devamını farklı şekillerde anlattı. Aslında, hâlihazırda o binalar orada duruyor, insanlar da orada oturuyor. O nedenle, masalın devamı aslında henüz beklemede. Masalların mutlu sonla ve iyi dileklerin gerçekleşmesi ile tamamlanması gelenektir. Dilerim bu masalın sonu da mutlu tamamlanır, hem nitelikli ve sağlam konutlar yapılır, hem konut alanı daha yaşanabilir olur, hem de halen orada yaşayan insanlar gelecekte daha mutlu olur.

Gökten üç elma düşmeden önce de masalın devamı ile ilgili senaryoya bir göz atalım. Şöyle bir senaryo var (Resim 7, 8, 9). Resimlerde, bu senaryoda, yapılacak binaların nasıl olacağı görünüyor. Bu resimleri, bu zamandan üç yıl önceki eylül ayında, masalın anlatıcısı çekti. O zaman bu bina modelleri o mahalleye çok uzak olmayan çok büyük bir park alanında,

bayrağı o ülkenin bayrağına çok benzeyen ama rengi yeşil olan bir ülkenin pavyonunda sergileniyordu. Demek ki üç vakit geçmiş üzerinden.

Üç vakit daha bekleyelim ve bakalım görelim. Bu binalar yapılacak mı? Belki de yapılacak. O zaman halen orada yaşayan insanlar orada yaşamaya devam edecek mi, yoksa oraya başka insanlar mı taşınacak? Öyle olursa şimdi yaşayanlar nereye gidecek? Henüz bilmiyorum. Bu masalın anlatıcısı olarak benim görevim şimdilik burada sona eriyor. Belki birkaç vakit sonra başka bir anlatıcı görevi devir alır ve masalın devamının ne olduğunu bize anlatır. Sabah ola, hayır ola. ■

Hülya Koç, Mimar, Şehir Plancısı

SOLDA ÜSTTE Resim 5, H. Koç

SOLDA ALTTA Resim 6, H. Koç

SAĞDA ÜSTTE Resim 7, H. Koç,
Resim 8, H. Koç,
Resim 9, H. Koç

KAYNAKLAR

• Koç, Hülya (2001), “Cumhuriyet Döneminde İzmir’de Sosyal Konut ve Toplu Konut Uygulamaları”, Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayınları, MİMF-01-DK-003, İzmir

Geçmişe İnce Dokunuş

BATI PELOPONNESE SAHİL ŞERİDİNDEKİ TARİHİ KUŞÜZÜMÜ ŞARAP ÜRETİM VE DEPOLAMA ALANINI DÖNÜŞTÜREN OTEL TASARIMI, İNCELİKLİ MALZEME SEÇİMİ VE TITİZLİKLE ÇALIŞILMIŞ DETAYLARIYLA GEÇMİŞE SAYGI DURUŞUNDA BULUNURKEN ZİYARETÇİLERİNE DUYUSAL BİR DENEYİM YAŞATMAYI AMAÇLIYOR

METİN **K-Studio** ÇEVİRİ **Çiçek Ş. Tezer Yıldız**

PROJE ADI **Dexamenes Sahil Oteli**
YER **Kourouta Sahili, Amaliada, Peloponnese, Yunanistan**
İNŞAAT ALANI **Tamamlanan 1. Aşama, 1820 m²**
TASARIM EKİBİ **K-Studio - Dimitris Karampatakis, Marivenia Chiotopoulou, Dimitris Sotiropoulos, Giorgos Dimitrakopoulos, Christina Stamouli**
MARKA TASARIMI **Angelos Botsis**
HARİTALAMA **Christos Georgakopoulos**
PLANLAMA DANIŞMANI **Christos Georgakopoulos**
İNŞAAT MÜHENDİSİ **Panagiotis Zourntos**
MAKİNE MÜHENDİSİ **ERGO-PRAXIS, Kostas Angelakoudis**
AYDINLATMA TASARIMI **Ifi group**
SES DANIŞMANI **Vasilios Mpantounas**
MUTFAK DANIŞMANI **INOX HAND Dimitris Kalogeras**
FOTOĞRAFLAR **Claus Brechenmacher & Reiner Bauman**
www.brechenmacher-baumann.com

Bir otel işletmecisi olan girişimci Nikos Karaflos, birkaç yıl önce Yunan anakarasının batı kıyısında terk edilmiş bir şarap fabrikasını otele dönüştürme fikriyle alakalı olarak bizimle iletişime geçti. Uzun bir tasarım, fikir geliştirme ve bürokrasi sürecinin ardından projenin ilk fazı tamamlandı ve Dexamenes Seaside Otel açıldı.

Dexamenes'in tarihi "Kuşüzümü Çağı"na dayanır. 1830'da Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanmasının ardından kuşüzümü yetiştiriciliği etkileyici bir boyut kazandı ve kuşüzümü Yunan İmparatorluğu'nun temel ihracat ürünü haline geldi. Ancak 1910 yılında Yunanistan'da "Kuşüzümü Krizi" patlak verince bu özel ticaret çöktü ve satılmayan ürün stokunu şarap gibi alternatif bir ürüne dönüştürme ihtiyacı doğdu. İlk şaraphaneler ve içki imalathaneleri bu dönemde ortaya çıktı. Dexamenes, mekânın gemilere pompalarla şarabın yüklenebileceği bir platform olarak işleyebilmesi ve şarabın denizaşırı pazarına doğru yola çıkabilmesi için Kourouta sahilinde, deniz kenarında inşa edildi.

Araziye karakterini veren harabe haldeki endüstriyel yapı, Batı Peloponnese sahil şeridinin en

bozulmamış ve güzel uzantılarından birinde, 1920'lerden beri göreceli olarak dokunulmamış ve terk edilmiş vaziyette, sakince oturmaktaydı. Burası doğası gereği bir otel için ideal bir yerdi.

En başından beri, ayakta kalmış olan bu yapıların güçlü tarihinin ve ham güzelliğinin salt korunması değil; lezzetli bir şekilde duvarlarına yeni bir yaşam üfleyecek, brütalitesini ince müdahaleler ile övecek ve bu şekilde yalın fonksiyonelliğini sakinlik, konfor ve rahatlık yönünde dönüştürecek bir tasarım içinde teşhir edilmesi gerekliliği, hepimiz için açıktı.

Bu dönüşüm, projeyi şekillendiren temel problemdi. Plan üzerinde çeşitli fikirlerin denenmesinin ardından tasarım fikri netleşmeye başladı. Alanın çıplak estetiğiyle oynamaya, onun üzerine çalışmaya ve ona yabancılaşan herhangi bir eleman ya da malzemenin varlığından kaçınmaya ihtiyacımız vardı. Bu kavrayış; beton, çelik ve işlenmiş camdan oluşan malzeme paletini tanımlamamıza ve arazinin denizle bağlantısını selamlayan bir eklenti olan ahşap malzemeyi kullanma kararını almamıza yardımcı oldu. Fakat yeni konstrüksiyonun hafif bir şekilde yere oturtulmasını ve mevcut yapıların güçlü duruşlarını sürdürmelerini sağlamak

“EĞER AKŞAM İSE PANJURLANMIŞ KONTRPLAK GÖLGELİĞİN SICAK BİR KARŞILAMA YARATTIĞI, YAHUT GÜNDÜZ İSE GÖLGENİN SERİNLİĞİNİN SİZİ GÜNEŞİN YAKICILIĞININ ARDINDAN KARŞILADIĞI RESEPSİYON ALANINA GİRİŞ YAPIYORSUNUZ”

için -göreceli olarak- dokunulmadan bırakılmaları gerekliliği de açıktı. Bu yaklaşımlarla şekillenen otel tasarımının ana fikrini; eski ile yeninin kontrastını ve dengesini endüstriyel bir malzeme paletinin ince bir şekilde kullanılması yoluyla sağlamak oluşturdu.

Araziye, uzunlamasına 2 dizi halinde 10 depolama tankına bölünmüş olan 2 beton blok hakimdi. Boyutları aşağı yukarı 5m ve 6m olan bu tanklar, otel odası olmak için mükemmel ölçülere sahiptiler ve böylece açıklıklarıyla sahile yönelmiş, birbirine eş bir dizi odadan meydana gelen bir lineer plan belirlenmiş oldu. Projenin böylece tamamlanan ilk aşamasında; tankların ilk sırasının dönüşümü; bloğun ucundaki hafif strüktür ve tümünü birbirine bağlayan, kumların üzerine konumlandırılan ve suya uzanan geniş yürüyüş yolu geliştirilmiş oldu.

Otele giriş noktası tankların arasından, bir zarif saçakla tanımlanmış, sizinle sahil arasında konumlanmış pavyon-vari bir mekân. Tamamıyla açılmış cam bölmelerden geçerek bir beton döşemeye adım atıyorsunuz. Eğer akşam ise panjurlanmış kontrplak gölgeliğin sıcak bir karşılama yarattığı, yahut gündüz ise gölgenin serinliğinin sizi güneşin yakıcılığının ardından karşıladığı resepsiyon alanına giriş yapıyorsunuz. Çevredeki beton yapılardan alanın tarihsel ağırlığını hissediyor olmanın yanında, bar ve lobi tarafına yönelirken yeni ve ışıkla doldurulmuş mekânın enerjisi yükseliyor; denizi ilk kez bu esnada görüyorsunuz.

Belki dümdüz aşağıya su kenarına inen basamaklara yöneliyorsunuz, fakat eğer sola döner ve yükselen yürüyüş yolu boyunca yürürseniz odanıza ulaşıyorsunuz ve saçaklı terasınızdan, özel olarak çerçevelenmiş gün batımı manzarasının tadını çıkarıyorsunuz.

Tankın içine girince sıcak ve dışarıdaki diğer herşey ile kontrast oluşturan serin, özel ve manastırı andıran kişisel mekânı hissediyorsunuz. Geniş sürgü pencereler verandanın deniz havasına tamamiyle açılabilir ya da manzarayı kesmeden içerinin serinliğini tutmak adına kapalı tutulabilir. Oranlar ideal: Dikkatlice düzenlenmiş ve titizlikle detaylandırılmış 30 m²'lik konforlu alan; tankın çıplak beton duvarlarının çerçevesine oturan;

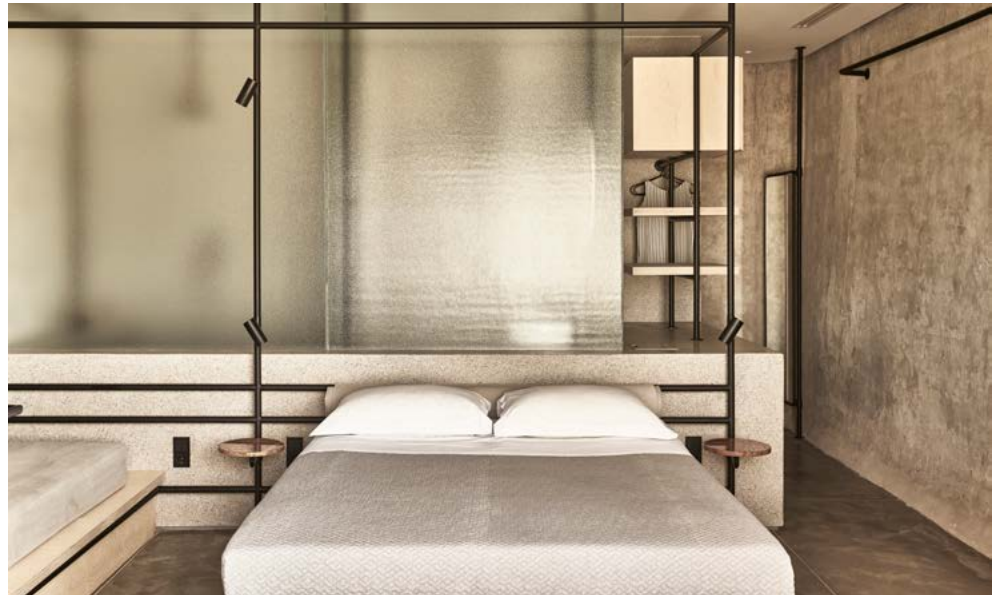
“CİLALANMIŞ MOZAIK YÜZEYLER VE BETON DUVARLAR, PENCERE AÇIKLIKLARININ UYGULAMA SIRASINDA KESİLMESİYLE ORTAYA ÇIKAN SAHİL ÇAKILI AGREGASININ RENKLİ DOKUSU İLE BAĞLANTI KURUYOR”

eşsiz dokusunu ve izlerini saklamadan tasarlanmış bir mekân. Her odada, sedir olarak da kullanılabilen tek kişilik birer yatak ve ona komşu birer çift kişilik yatak, açık gardrop, depolama alanı ve camdan gelen ışığı tankın arka kısmına kadar alan dokulu camdan bir duvarla ayrılmış birer banyo yer almakta. Cilalanmış mozaik yüzeyler ve beton duvarlar, pencere açıklıklarının uygulama sırasında kesilmesiyle ortaya çıkan sahil çakılı agregasının renkli dokusu ile bağlantı kuruyor. Büyük bir ikili duş ve tuvalet gösterişli bir konforun hissini minimal ve mütevazı bir iç mekâna çekiyor. Çelik spot adınlatmalar; odanın içini banyodan yatma bölümüne yılanvari şekilde dolaşan, oradan dışarıya, gölgeliği destekleyen çerçeveye ve verandanın saçağına bağlanmak üzere çıkan, odanın çeşitli birimlerini destekleyen çelik bir iskelet boyunca, stratejik olarak yerleştirilmiş. İskelet daha sonra, lobi, bar ve resepsiyon bölümlerini desteklemek üzere bloğu çevreleyerek sarmadan önce, bütün tankları birbirine bağlıyor.

İskelet, yeni müdahalelere ince ve siyah bir alt çizgi gibi davranıyor ve endüstriyel alana sıcak misafirperverliği getirmek için yalın bir yaklaşım sergiliyor. Yapı elemanının bu hareketi; konukların beton bloğun ağır kütleleriyle kişisel deneyimin içten oranlarının kontrastının tadını çıkarabilmesi için; bahsedilen tekil hikâyeye, ağır kütlelere, mekânın oyulmuş köşelerine büyük bir canlandırıcı etkisi olan basit bir hareket olarak kurgulanıyor.

Projenin bu ilk aşaması, iki beton bloğun ilki dâhilindeki 40 adet tankın sadece 8 tanesinin dönüşümü olarak ele alınmıştır. 2019 için planlanan 2. aşama, daha çok oda ve tesis mekânı sağlamak amacıyla ilk bloğun dönüştürülmesi ile devam edecek ve ikinci bir çelik çerçeve uzantısı, 2. bloğun sonundan itibaren inşaa edilecektir. Bu alana, blokların arasına konumlanmak üzere yeşilliğiyle canlı bir asma bahçesi planlanmaktadır. Bitişikteki mevcut yapılar; bir taverna, yerel ürünlerin satışının yapılacağı "bakaliko" denilen, butik yapıya ilave tesisler ve konukları alanın tarihiyle bağlantılandırarak bir tarih odası gibi ilave tesislere dönüştürülecektir. Tüm bu birimlerin birlikte alanı canlandırması ve yapıyı yerelde bir "platia" gibi ortaya koyması beklenmektedir. □

Hatırlamak, Unutmak ve Anıtsallığa Dair: Spomenik

YAZAR, SPOMENİK OLARAK BİLİLEN ANIT KONSTRÜKSİYONLAR AĞINI, SOSYAL VE KÜLTÜREL BAĞLAMLARIYLA, BELLEK VE ANIT / ANITSALLIK KAVRAMLARI ÇERÇEVESİNDE, JAN KEMPENAEERS'İN BİR SERİ FOTOĞRAF ÇALIŞMASI EŞLİĞİNDE İNCELİYOR

Hakan Anay

Spomenikler(1) İkinci Dünya Savaşı sonlarından itibaren Yugoslavya Federal Cumhuriyeti'nin başkanı Josip Broz Tito önderliğinde Yugoslav milli birliğini sembolize etmek ve bu birliği güçlendirmek amacıyla, bu birliğin özünü oluşturduğuna inanılan modernist-sosyalist ruhu taşıyan kültürel altyapı ağının önemli bileşenleri olarak inşa edilmişlerdir. Söz konusu dönemde Yugoslavya'nın farklı yerlerinde çok sayıda inşa edilmiş, "anı(t) peyzajı" olarak nitelendirilebilecek bu anıt yapılar silsilesi (ya da ağı), bu tanımlarıyla, "anıt" anlayışının özgün bir örneğini oluştururlar. 1980'lerde milliyetçi eğitimin bir parçası olarak yılda milyonlarca ziyaretçi alan bu eserler 90'ların başlarında Yugoslavya'nın parçalanmasıyla birlikte onları temelde "anıt" yapan nitelikleri kaybederken, iç savaşta bir kısmı yeni milliyetçi akımların hedefi olarak yok edilir, sonrasındaysa çoğu tekinsiz, ıssız, terk edilmiş yerler haline dönüşür. Günümüzde Hırvatistan, Sırbistan, Kosova, Makedonya, Karadağ, Slovenya, Bosna Hersek sınırları içerisinde kalan dünya kültür mirasının bu benzersiz örneklerinin, toplumsal ve sanatsal bir yeniden keşfedilme sürecinin konusu

olmaya başladıkları görülmektedir. Bu yazı Spomeniklerin günümüzde tarihsel, politik ve kültürel bağlamlar etkisiyle kolektif bellekte sürekli değişen niteliklerini incelerken onların mekân-zamansal kalıntılarını özellikle hatırlama, unutmama; inşa etme, yıkma; travma ve amnezi kavramları üzerinden yeniden keşfetmekle ilgili -bağlamsal- bir yeniden okuma yapmayı amaçlar.

Bir Sosyal Mühendislik Projesi, Olarak Spomenikler

Tito, İkinci Dünya Savaşı sonrası Yugoslavya topraklarında faşist İtalyan-Alman hükümetlere ve onlara destek veren *ustaşa*'lara karşı verilen devrimci mücadelede özgürleştirilen bölgeler için ölen partizan savaşçılar ve yerel halkın anısına bir seri anıt yaptırma kararı alır. Kıyılarından dağ zirvelerine değin ülke peyzajını işaretleyip tanımlayarak tüm ülkeyi bir ağ gibi ören bu yapılar özgün, görülmedik ölçekte büyük bir anıt projesidir. Bu ağ yapı temelde sözü edilen çatışma bölgelerini işaretlemekteyken bir sosyal mühendislik projesinin parçası olarak bir yandan toplumu bağlayıcı/bütünleyici bir yapısallık önerir ve bir yandan da Yugoslavya birliğini ve bu birliğin arka planındaki ortak "değerleri" temsil eder, anlatır, aktarır.

Spomenikler: Öğrenmek ve Hatırlamak

Belleğin bireysel olmaktan çok kolektif bir kapsamda işleyen, yaşayan ve çok karmaşık bir fenomen olduğu (Casey, 1987; Connerton, 1996); amacının toplumlar için bugünü kurarken onları geçmişle ilişkilendirmek olduğu ve fakat bunu hatırlamakla unutmamanın birlikte çalışmasıyla ortaya çıkan bir diyalektik ilişki üzerinden gerçekleştirdiği (Casey, 1987; Nora, 1989); bugüne geçmiş arasındaki ilişkiyi maddi nesnelere üzerinden yapılandırma çabasının bu kapsamda önemli yeri olduğu (Rossi, 1983; Halbwachs 1992; Lefebvre 1993; Boyer, 1996; Forty & Küchler, 1999; Huyssen, 2003); belleğin eleştirel objektif olmak yerine kurgucu bir pozisyonundan beslendiği ve ortaya koyduğu ürünün söz konusu toplumun dışından gelen eleştirilere açık olmasına izin vermediği (Lowenthal, 1987; 1993) ve bu çerçevede eğitimin de önemli bir bileşeni olduğu tartışmaları (Reynolds & Miller, 2003) özellikle 1980'lerden itibaren farklı bağlamlardaki örnekler üzerinden yoğun olarak sürdürülmüştür.

Hatırlamak, hatırlatmak ve hatırlanamayacak kadar eskiyi ise öğretmek amacıyla olan Spomenikler birer deneyimlenme seremonisi oldukları kadar eğitim modelidirler de.

Yeni kurulan özgür Yugoslavya için Spomenikler özgürleşme ve kazanılan zaferi işaret ederken aynı zamanda ulusa aktarılmak istenen etosu bir ağ olarak yapılandıran devasa ölçekli eğitim araçları, ayrıcalıklı ve beraberce kurulan yeni geleceğin kolektif olarak algılanmasını sağlayan dış mekân derslikleridir (Niebyl, 2016).

İşaret Etmek, Yıkarak ve Unutmak

Bellek seçici olduğu için yıkıcıdır (Schudson, 1995). Doğası gereği hatırlarken unutmayı gerektirir. Bellek enformasyonu kodlamak, depolamak ve stratejik olarak geri almaksa her noktada sosyal, psikolojik ve tarihsel koşullara göre yeniden şekilleniyor demektir. Kültür ürünlerinin inşası kadar yıkımı operasyonu da bu bağlamda karşımıza çıkar.

Bugün Irak, Afganistan, Lübnan, Mısır, Mali ve Suriye’de yaşanan, kültür,

ÜSTTE Resim 1: Spomenik, Tjentište, BiH; Jan Kempnaers
ALTTA Resim 2: Spomenik, Niš, SRB; Jan Kempnaers

tarih, bilgelik ve insanlığı hedefleyen bilinçli, sistematik yıkım ve şiddet eylemlerinin bir benzerini Tito sonrası Yugoslavya iç savaşında da temel bir örüntü olarak görmek zor değildir (3). İç savaş boyunca askeri hedefler kadar öncelikli olarak eski kent merkezindeki yapıların hedef alındığı, bu bağlamda örneğin Bosna-Hersek'te özellikle ibadet mekânlarını, kütüphaneleri, arşivleri içeren tarihi anıtlar ve işaretlerin (landmark) yüzde 70'inin yıkıldığı belgelenmiştir (Stitkovac, 1992). Binalar kolayca yeniden inşa edilir, ancak bir coğrafyada "kültürel birikimin" ve ilişkili donanımın yeniden filizlenmesi ve gelişmesi uzun süreçlere ihtiyaç duyar. Ortak tarih ve kimlik duygusu yitmeye başladığında "anıt" ve "koruma" değerleri kolaylıkla ve öncelikli tam karşı perspektifin gündemi haline gelebilir (4).

Spomenikler ve Travma:

Şiddet içeren geçmişin kolektif bellekte yer tutan travmatik etkilerinin algıyla ilişkisi bugün mekânı bize alışık olmadığımız sosyal ve insani bilimlere çerçevesinden ve yeni potansiyellere açık bir kurguyla yeniden düşündürüyor (Schindel & Colombo, 2014).

Hem hatırlanması hem unutulması, hem görülmesi hem görülmemesi, hem açık etmesi hem örtük olması, hem işaret etmesi hem de silinmesi arzuları arasında; farklı ülkelerin sınırları içerisinde saçılı kalmış Spomenikler, "bellek" kavramı üzerinden yeniden düşünüldüğünde, artık sadece eski Yugoslavya'nın tutunduğu yerler olarak yorumlanamazlar. Bugün Spomenikler daha çok toplumsal bellek mekânının kentsel mekân ve nesnel dünyası ile ilişkisi bağlamında unutmakla hatırlamak, görmekle görmemek,

şeffaflıkla örtüktük, deneyimle deneyim yokluğu arasındaki muğlak bir eşikte duran psikolojik bir olgu olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda, Spomenikler, artık "travmatik" bir ağ yapı olarak, bugün eskisinden daha da güçlü bir temsiliyete sahip görünmektedirler.

Spomenikler, Bellek ve Amnezi

Anıt denen olgunun bildiğimiz oyun alanının radikal bir biçimde değişiyor olduğu söylemi onu yeniden ele almayı zorunlu kılıyor ve bize bazı soruları yeniden ve bu kez farklı sorduruyor. Örneğin bellek bizi geçmişle ilişkilendiren derin, ebedi duygularla mı ilgilidir, yoksa orijinal referansı çok da önemli olmayan şimdiki zamana ait olan ve ihanet, unutma ve yokluğu da doğal bir biçimde içerisinde barındıran kontrol edilemez, uçucu bir "temsiliyet biçimi" midir? Bu durumda, anıt "anımsama" kadar bir "unutma" eyleminin de aracı olabilir mi?

1980'lerin sonlarında özellikle eski komünist rejimler ve Doğu Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan mitik bir geçmişten beslenen şovenist temeldenci politikalar daha önce Avrupa'da özellikle Almanya bağlamında yaşanan bellek kültürünü (Huysen, 2003) Balkan coğrafyasına doğru genleştirir. Söz konusu yaklaşım "gerçek" hatıralar adına yıkımlar, unutturma politikaları ve baskıcı susturmalar olarak karşımıza çıkarlar. Bu tahrip edilme, yok edilme davranışından ise işaret nesnelere olarak ilk önce Spomenikler payını alır.

Spomenikler ve Yugo-Nostalji

"Yugo-nostalji" terimi günümüzde Tito sonrası Tito döneminin "kardeşlik ve birlik" temelli Yugoslavya görüşünü düşleyen milliyetçi bir yaklaşımı temsilen küçültücü bir ifade olarak kullanıldığı gibi daha genel bir ifadeyle Yugoslavya'yla ilgili gerçek ve hayal ürünü karışımı bir geçmişin ütöpik bir temsiliyetini de ifade eder (Simmons, 2009). Kavram bir başka açıdan tüketim yönelimli dünyada Yugoslav sosyalist geçmişi bir pazarlama refleksiyle kullanma marifeti olarak da tanımlanabilir (Volcic, 2011). Spomenikler tasarlanırken var olmayan tüm bu farklı perspektiflerin bir

ÜSTTE Resim 3: Spomenik, açılış seremonisinde Tito ve eşi 1967, Podgaric, CR (<https://sh.wikipedia.org/wiki/1967>)
Resim 4: Halkın kullanımı, Spomenik, Garavice anıt parkı, Bihac, BIH (<https://www.failedarchitecture.com/mortal-cities-and-forgotten-monuments/>)

ALTTA Resim 5: Spomenik, Makljen ; Jan Kempnaers

yansımaları da şüphesiz üzerlerinde barındırmaktadır. “Amaçlanmış” anıt değerlerinden hayli farklı bir “güncel” değer çerçevesinde yeniden yorumlanması gereken anıtların bugün bize kültürel bağlamı oldukça değişmiş bir anıt deneyimi sundukları ise açık (5).

(Pitoresk) Sanat Olarak Spomenikler

İzleyici ve izlenen temelinde gelişen bağlamsal içerikli yeni bir algı strüktürü arayışında olan pitoresk yaklaşım modern dünyanın ayırt edici öncü deneyimlenme ve üretme biçimlerine de kılavuzluk eder. İzlenen olgu üzerinde eleştirel düşünme ve yaratıcı yeniden üretme (tasarım) pratiklerini önemseyen yaklaşım resim ve fotoğraf gibi iki boyutlu görsel sanat alanlarında olduğu gibi heykel, sinema, peyzaj ve mimarlık gibi çoklu mekânsal boyutların

ALTTA Resim 6: Spomenik, Ostra, SBR; Jan Kempenaers
Resim 7: Spomenik, Košute, HR; Jan Kempenaers

öne çıktığı alanların da dünyaya bakışına temel oluşturur.

Bugün anıt söylemi Spomenikler bağlamında yeniden ele alındığında, birbirine tezat da olabilen oldukça yoğun bir deneyimler katmanıyla bizi karşı karşıya bırakırken Kempenaers'in Spomenik fotoğrafları diakronik olarak bir arada deneyimlenmesi mümkün olmayan bu zamanlar, durumlar ve etkiler bileşkesinin şiddetini minimal pitoresk fotoğraflar üzerinden artırarak fenomeni alışılmadık bir biçimde bir kez daha gözlerimizin önüne sermektedir.

Spomenikler, Bir Değerlendirme

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde "önemli bir olayın veya büyük bir kişinin gelecek kuşaklarca tarih boyunca anılması için yapılan, göze çarpacak büyüklükte, sembol niteliğinde yapı, abide" ve "önemi ve değeri çok olan eser" olarak

tanımlanan "anıt" kaba bir biçimde değerlendirildiğinde iki durumun altını çizer. İki durumda da hatırlanması gereken bir değer ve o değeri işaret eden bir olgunun varlığı söz konusudur. Anıtın birinci tanımına bakıldığında, henüz var olmadan önce bile anıt değerine sahip olacağı tanımlanmış bir anma, hatırlama değerinin varlığından ve ancak sonrasında o değeri işaret eden bir yapısallığın varlığından söz etmek mümkünken; ikinci tanımda anıt değeri için atfedilen söz konusu olgunun bu karardan önce mi sonra mı var olduğu belirsizlik taşır. Bu çerçevede bakıldığında Spomeniklerin geleneksel anıt içeriğine ve stereotipine neredeyse "dikilitaşlar" denebilecek ölçüde uygun olduklarını ancak aynı zamanda da günümüze değin birçok farklı değer ve deneyimi üst üste yüklenerek evrimleşen farklı bir seri anıtsallık içeriğini de derinlemesine

yansıttıklarını söylemek mümkündür

Ancak en başta var oluş sebeplerini, temsiliyetlerini, daha sonra da onları var eden tüm bağlamsal katmanları kaybetmiş olan bu anıtları hâlâ kuşkuya yer vermeyecek şekilde "anıt" olarak nitelendirme sebebimiz ne olabilir? Bugün geçmişini ve işaret ettiklerini bilmeksizin bir spomenikle ilk kez karşılaşan bir kişi üzerindeki "tuhaf/tekensiz" denebilecek "etkinin" sebepleri neler olabilir? Alışılmadık biçimleri mi, onları çevreleyen -izleyici dâhil- her şeye olan mesafeleri/yabancılıkları mı, yoksa salt "anıtsal" boyutları mı? Bir spomenik izleyicisine ne anlatır/aktarmaktadır? Bu soruların cevaplarının ne Tito'nun amaçladıkları doğrultusunda bir anlamlar dünyasında, bellekle ilişkilendirerek ve anıtların işaret ettikleri üzerinden ne de modernist prensipler dahilinde steril/ehlileştirilmiş bir anıt düşüncesinin temel

ideallerinden hareketle bulunamayacağı açıktır (6).

Kempenaers'in objektifinden yansıyan ve olanca sessizlik ve dinginliklerine rağmen izleyeni gene de huzursuz eden şeyin, Spomeniklerin başlangıçtan günümüze gelene kadar yaşadıkları, yaşattıkları; anımsattıkları ve unutturduklarının toplamıyla Alois Riegl'in altını çizdiği anıt kavramının da hayli ötesinde karmaşık bir biçimde evrimleşmiş bir deneyim katmanlaşmasını bir anda yansıtıyor olmalarından geldiği söylenebilir. Spomenikler bize her defasında yeni bir şimdiki zaman deneyimi sunarak, yaşayan, yeniden üretilen, deneyimlenen ve bu bağlamda da sürekli yeni anlamlar üreten birer olgu olduklarını gösterirler. Böylece aslında orijinal (gydirilmiş) bağlamını kaybetmiş her bir Spomenik, izleyiciyi de birlikte getirdiği ajandadan/ bağlamdan koparacak güçte bir etkiyle kendi çevresini yeniden biçimlendirir ve bu yeniden bağlamsallaştırma üzerinden "anıt" ve "anitsallık" hissiyatını da yeniden oluşturur. ■

Doç. Dr., Hakan Anay, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü

Yazar, Spomenik fotoğraflarının bu yazıda kullanılmasına izin veren fotoğraf sanatçısı Jean Kempenaers'e teşekkürü bir borç bilir. Kempenaers'in Spomenik üzerine yaptığı çalışmalara ait daha detaylı bilgi için bkz. (Little, 2013), (Neutelings, 2010; 2017), (Meyer, 2017), (Jacobs, 2017), (Thompson, 2017)

SOLDA ÜSTTE Resim 8: Balkan savaş anıtlarının oyun alanı parkurlarına dönüşmesi (https://creators.vice.com/en_us/article/78edya/balkan-war-monuments-become-a-parkour-playground)

SOLDA ALTTA Resim 9: Spomenik, Kadinjaca, SRB; Jan Kempenaers

Resim 10: Spomenik, Mitrovica, Kosova; Jan Kempenaers

DİPNOTLAR

1 Yazar Spomenik fotoğraflarının bu yazıda kullanılmasına izin veren fotoğraf sanatçısı Jean Kempenaers'e teşekkürü bir borç bilir. Kempenaers'in Spomenik üzerine yaptığı çalışmalara ait daha detaylı bilgi için bkz. (Little, 2013), (Neutelings, 2010; 2017), (Meyer, 2017), (Jacobs, 2017), (Thompson, 2017)

2 Boşnak/Sırp/Hırvat/Sloven dilinde "anıt" anlamına gelen "Spomenik" bu çalışmada belli bir zaman aralığında eski Yugoslavya'nın farklı bölgelerinde İkinci Dünya Savaşı sonrası şehitlere yapılan bir seri anıta referansla da kullanılacaktır.

3 Hague Sözleşmesi ile belirlenen ve koruma alanlarının diğer alanlardan farkını işaret etmeyi amaçlayan "Mavi Kalkan" (Blue Shield) projesinin amaçlarının tam aksi bir biçimde, bir kalkan değil

kültürel mirası imha etmeye yönelik bir hedef tahtası olarak algılanmasına dair dünyadaki örnekleri hiç de az değildir. Bkz. (Rowlands,2007), (Milligan, 2008)

4 Millet, milliyet, topluluk, ideoloji ve savaşlar çerçevesinde bellek-anlam ilişkisindeki kaymalar hakkında detaylı bilgi için bkz. (Smith, 1991), (Balakrishnan, 1996), (Bal ve diğerleri,1999),(Sargin, 2004), (Anderson, 2006). Özellikle Balkan coğrafyasıyla ilgili bkz. (Wachtel,1998),(Pavkovic,2000), (Schäuble, 2014), (Mackic, 2016), (Niebly, 2016)

5 İlgili kavramlar için bkz. (Riegl, 1982). Spomeniklerin tahmin edilemez yeniden kullanımı için bkz. (Noemie, 2015)

6 Modern mimarlık söylem ve pratiğinde 1940'lar anıtlar üzerine sivil hayat, kent hayatı odaklı yeniden yorumlanma çabaları içermektedir. Modernist bir dil ve içerik üzerinden anıtı yeniden yorumlamak modern mimarlığın erken aşamada göz ardı ettiği daha ileri bir adım olarak görülüyordu. Anıtın geleneksel sembolik içerik ve formlarından kamusal alanı güçlendiren ve kamusal mekânsal özelliklere bu ölçekte katkı veren öz değerleri üzerinden yeniden ele alınması ve bu bağlamda yeni bir bilgi katmanı olarak modern mimarlık ve kente kazandırılması düşüncesi söz konusuydu. Konuyla ilgili detaylı bilgi için bkz. (Sert, Léger, & Giedion, 1943) (Giedion, 1944) (Özten, 2006) (Özten, 2015)

KAYNAKLAR

- Boyer, Christine, (1996), The City of Collective Memory: Its Historical Imagery and Architectural Entertainments, Cambridge, Massachusetts, England, London, The MIT Press
- Büyük Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu: <http://www.tdk.gov.tr> [Erişim tarihi 6 Ekim 2016]
- Bal, Mieke, Crewe ve Spitzer, (1999), Acts of Memory: Cultural Recall in the Present, Hanover, London, University Press of New England
- Balakrishnan, Gopal, (1996), The National Imagination, içinde Mapping the Nation, London, Verso, ss:198-214
- Casey, Edward ,(1987), Remembering: a Phenomenological Study, Bloomington and Indianapolis, Indiana University Press
- Connerton, Paul, (1996), How Societies Remember, Cambridge University Press, Cambridge
- Forty, Adrian ve Susanne Küchler (ed.) (1999), The Art of Forgetting, Berg, Oxford
- Giedion, Sigfried, (1944), "The Need for A New Monumentality," (ed.) P. Zucker içinde, New Architecture and City Planning, Philosophical Library, New York
- Halbwachs, Maurice, (1992), On Collective Memory, (ed.) Lewis A. Coser, The University of Chicago Press, Chicago and London
- Hague Convention, (1954), "Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict with Regulations for the Execution of the Convention 1954", UNESCO: http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13637&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html [Erişim tarihi 01. 28.2018]
- Huyssen, Andreas, (2003), Present Pasts: Urban Palimpsests and the Politics of Memory, Stanford University Press, Stanford California
- Jacobs, Steven, "Jan Kempenaers and the Picturesque", Jan Kempenaers: <http://www.jankempenaers.info/texts/02/> [Erişim tarihi 12.12.2017]
- Lefebvre, Henri,(1993, The Production of Space, Oxford, Blackwell
- Little, Breese, (2013, Kasım/Aralık), Jan Kempenaers. Afterimage, 3(41), s. 34
- Lowenthal, David, (1987), History and Memory, The Public Historian, Vol. 19, No. 2, pp. 30-39
- Lowenthal, David, (1993), Memory and Oblivion. In Museum Management and Curatorship, 12, pp: 171-182
- Mackic, Arna, (2016), Mortal Cities Forgotten Monuments, Park Books
- Meyer, Dirk De, "On Jan Kempenaers' contemporary picturesque," Jan Kempenaers
- <http://www.jankempenaers.info/texts/06/> [Erişim tarihi 12.12.2017]
- Milligan, Ashlyn, (2008), "Targeting Cultural Property: The Role of International Law," Journal of Public and International Affairs, 19, pp. 91-106.
- Neutelings, Willem, Jan, (2010), Jan Kempenaers: Spomenik, Roma Publications
- Neutelings, Willem, Jan, "Spomenik, The Monuments of Former Yugoslavia," Jan Kempenaers: <http://www.jankempenaers.info/texts/03/> [Erişim tarihi 12.12.2017]
- Niebly, Donald, (2016), Spomenik Database: <http://www.spomenikdatabase.org/> [Erişim tarihi 07.19.2017]
- Noemie, Jennifer, (2015, 6 Kasım), "Balkan War Monuments Become a Parkour Playground", Creators: https://creators.vice.com/en_us/article/78edya/balkan-war-monuments-become-a-parkour-playground [Erişim tarihi 02.04.2018]
- Nora, Pierre, (1989), Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire, Representations, no.26, pp: 7-24
- Özten, Ülkü, (2006), Humanism of the "New Monumentality" and the Problems of Collective Identity in Modern Architecture and Urban Design, International Forum on Urbanism: Modernization and Regionalism Reinventing Urban Identity, Delft University of Technology, ss: 434-438
- Özten, Ülkü, (2015), Aralık, "Mütevazı Bir Manifesto: Yeni Anıtsallık.," Arredamento Mimarlık,no:12, ss. 79-86
- Pavkovic, Aleksandar, (2000), The Fragmentation of Yugoslavia, St Martin's Press., New York
- Reynolds, William. & Miller, Gloria, (2003), Handbook of Psychology, vol.7, Canada, John Wiley & Sons Inc
- Riegl, Alois, (1982), "The Modern Cult of Monuments: Its Character and Its Origin," Oppositions, 25, s. 20-51
- Rossi, Aldo, (1983), The Architecture of the City, Cambridge Mass. The MIT Press
- Rowlands, Mike & Butler, Beverley, (2007, Şubat), "Conflict and Heritage Care," Anthropology Today, 23(1), ss: 1-2
- Sargin, Güven Arif. "Displaced Memories, or the Architecture of Forgetting and Remembrance," in Environment and Planning D: Society and Space, Vol. 22, No. 5, pp. 659-80
- Schäuble, Michaela, (2014), Narrating Victimhood: Gender, Religion and the Making of Place in Post-War Croatia, Oxford and New York: Berghahn
- Schindel, Estela & Colombo, Pamela, (2014), Space and the Memories of Violence: Landscapes of Erasure, Disappearance and Exception, New York, Palgrave Macmillan
- Schudson, Michael (1995) Dynamics of Distortion in Collective Memory , (ed) Daniel L. Schacter, Memory Distortion: How Minds, Brains, and Societies Reconstruct the Past, Cambridge, Mass., Harvard University Press, ss:346-364
- Sert, Josep, Lluís; Léger, Fernand, & Giedion, Sigfried, (1943), Nine Points on Monumentality
- Simmons, Cynthia, (2009, Kasım), Miljenko Jergovic and (Yugo) Nostalgia, Russian Literature, 66(4), ss: 457-469
- Stitkovac, Ejub, (1992,23 Kasım), "Destruction of Heritage: More than Hatred," Vreme News Digest Agency, no: 61
- Thompson, Jon , "Falling Vision," Jan Kempenaers: <http://www.jankempenaers.info/texts/01/> [Erişim tarihi 12.12.2017]
- Volcic, Zala, (2011), Serbian Spaces of Identity: Narratives of Belonging by the last "Yugo" Generation, Hampton Press., New York
- Wachtel, Andrew, Baruch, (1998), Making a Nation, Breaking a Nation: Literature and Cultural Politics in Yugoslavia, Stanford, California, Stanford University Press
- "What is meant by "cultural heritage", UNESCO: <http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/illicit-trafficking-of-cultural-property/unesco-database-of-national-cultural-heritage-laws/frequently-asked-questions/definition-of-the-cultural-heritage/> [Erişim tarihi 01.02.2018]
- <https://sh.wikipedia.org/wiki/1967> [Erişim tarihi 24.07.2019]

Evin Hâlleri

ÇALIŞMADA, BEHÇET NECATİGİL'İN "EVİN HÂLLERİ" ŞİİRİNDEKİ HÂLLER VE EV İLE İNSANIN İLİŞKİLENME BİÇİMLERİ, MODERN DÜNYADAKİ DAVRANIŞLARIMIZ VE ALGILAYIŞLARIMIZ ÇERÇEVESİNDE ELE ALINIYOR

Hande Tulum

Evin Halleri¹

"Evin yalın hali
İster cüce, ister dev
Camlarında perde yok
Bomboş, ev.

Evin -i hali, sabah,
Geciktiniz haydi!
Uykuların tatlandığı sularda
Bırakacaksınız evi.

Evin -e hali, gün boyu,
Ha gayret emektar deve!
Sırtınızda yılların yorgunluğu
Akşam erkenden eve.

Evin -de hali, saadet,
Isınmak ocaktaki alevde
Sönmüş yıldızlara karşı
Işıklar varsa evde.

Evin -den hali, uzaksınız,
Hattâ içinde yaşarken
Aşkların, ölümlerin omzunda
Ayrılmak varken evden."
(Necatigil, 1968).

20. yüzyılın başlangıcından itibaren popüler olmaya başlayan ev kavramı, domestik hayatın merkezi olduğu için de pek çok mimarı, tasarımcıyı ve kuramcıyı etkilemiş, ev vurgulu pek çok yaklaşım geliştirilmiştir. Bu çalışmada ise Behçet Necatigil'in "Evin Hâlleri" isimli şiirinden yola çıkılmış ve ev ve insan arasındaki ilişki biçimleri, şiirin yarattığı serbest çağrışımlar(lar) üzerinden incelenmektedir. Şiirin çıkarımları olan ilişki biçimleri ise modern dünyada sürekli mobil olma ihtiyacımıza referans veren bir seyahat fikriyle özdeşleştirilir. Bu seyahat sırasında, insan, evin beş hâli ele alınır; yalın hâli, -de hâli, -i hâli, -e hâli, -den hâli. Yazı boyunca varlığını sürdüren serbest çağrışımlar üzerinden şekillenen kuramsal çerçeve, evin dönüşümünü, evin yuva olabilirliğini, evin içinde gizli kalanı, evin nesneleşmesini, evin hâlâ ev olup olamayacağını tartışır.

Ev'in Yalın Hâli

"Biz nerdeyiz? Neden yabancı şimdi bu ev..." (Güler, 2008)

İnsanın yüzyıllardır temel ihtiyaçlarından olan korunmayı sağlayan ev, barınma ve ikamet kavramlarını içerir. Barınmak, esas olarak, doğa

etkilerinden korunmak için kapalı bir yere sığınmak anlamına gelir. İkamet kavramı, "koyma, kondurma, oturma, iskân etme, ortaya koyma" anlamındaki "ikame"den türemiştir. İkamet terimi de, "mesken tutma, konaklama" anlamı taşımaktadır (Nişanyan, 2018). Buradan, ikamet kavramının daha kalıcı bir anlam taşıdığı, barınma kavramının ise geçici bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. Yerleşik hayata geçmeden önce "barınan" insan göçebedir; oysa ikamet eden insan, orayı "mesken" tutmuştur. Bu noktada, modernite yeni bir açmazı ortaya çıkarır, artık insanın ikamet etmesi söz konusu değildir çünkü mobil olma ihtiyacına sahip olan modern/ yeni insan konutta sadece barınabilir; modernite bir evsizlik durumudur (Heynen, 2011, 14-15). Çünkü "hemen şimdi, gelip geçici" anlamlarına gelen modern olma hâli, yeni olanı arzularıp eski olanı yok sayarken bağlılığın simgesi olan evin de karşı cephesinde konumlanır. Modernitenin yarattığı bir başka kavram ise bilimsel yöntemler eşliğinde rasyonalize edilerek standartlaştırılan "konut"tur. Modern mimarlık, Gaston Bachelard'ın (2008, 34-35) "bizim, dünyadaki köşemiz, ilk evrenimiz" olarak tanımladığı ev kavramı yerine, bir nesne olarak konut

ÜSTTE Resim 1: Yuva temsili, H. Tulum, Kınalıada, Ağustos 2018

kavramına odaklanır. Duygu dünyasında inşa edilen ev, simgelerden kopuk, alınıp satılabilen rasyonel dünyanın yabancılaşmış bir nesnesine dönüşür ve iyice yalın bir hâl alır (Talu, 2011, 141-171). Burada, evin yalın hâli, ev'in artık "ev" olma özelliklerinden arınması, kültürü, inancı, aidiyeti artık temsil etmeyen evin yalın bir konuta dönüşümüne işarettir. Ev, modern dünyadaki seyahatinin ilk evresinde, ev olmaktan uzaklaşır ve ev olma kabiliyetini kaybederek konut olur.

Ev'in -de Hâli Bulunma: Yuva

"Ev içinde yaşanacak bir makine değildir. İnsanın kabuğu - onun uzantısı, özgürlüğü, ruhunun çevreye yayılmasıdır" (Eileen Gray'den aktaran Artun Altınyıldız, 2014).

Evin seyahatinin ikinci evresinde, konutun karşı cephesinde, evin içselleştirildiği köşede ise "yuva" yer alır (Resim 1). Yuva, insanın kendini tamamladığı değerleri içinde barındıran bir simgedir. Yuva, kişinin belleğinin ve anılarının bir parçasıdır. Bu yüzden genellikle çocuklukla ilişkilendirilir. Çocukluk dönemi genel olarak kişinin özlemle andığı, güzel anıların yaşandığı bir dönemdir. Bu yüzden kişiler, yetişkin olduklarında, çocukluk dönemindeki

“EVİN SEYAHATİNİN İKİNCİ EVRESİNDE, KONUTUN KARŞI CEPHESİNDE, EVİN İÇSELLEŞTİRİLDİĞİ KÖŞEDE İSE ‘YUVA’ YER ALIR. YUVA, İNSANIN KENDİNİ TAMAMLADIĞI DEĞERLERİ İÇİNDE BARINDIRAN BİR SİMGEDİR”

ev / yuvanın onlara hatırlattığı bir ev arayışına girerler (Öymen Özak, Pulat Gökmen, 2009, 145-155).

Ayrıca yuvanın gizemli olması ve insanın tinsel yönünü içinde barındırması, insanın yuvayı içtenlik mekânına dönüştürmesini sağlar. "Yuva, insanlığın bütün düşlerini, anılarını ve içtenliğini içinde taşıyan evrensel bir semboldür" (Şahin, 2012, 147-164). Seyahatin bu evresinde, ev, taşıdığı tüm sembollerle birlikte "için-de" yaşayanla bir bütün hâlini alır.

Yuva öyle önemlidir ki tarih boyunca kendilerine "yuva" inşa etmek isteyen insanlara rastlanır. Mustafa Hızır ve Ferdinand Cheval bu insanlardandır. 1976 yılında yuvasını inşa etmeye

başlayan Hızır, evin hayallerin bir yansıması olduğunu belirtirken (URL-1) Cheval ise otuz üç yıl boyunca yoldan topladığı taşlarla kendisine "ideal saray"ı inşa etmiştir (URL-2). Bu örneklerde, insanlar, modern dünyanın konutta yol açtığı gelip geçicilikten etkilenmemiş ve hayal ettikleri yuvayı mesken tutmuşlardır.

Ev'in -i Hâli Belirtme: Mahrem(iyet)

Seyahatin üçüncü evresindeki evi görme, gösterme, işaret etme sorunsalı ise "içerideki"ne ilişkindir. Bu noktada "mahremiyet" olgusu ortaya çıkar. Gizliliğe, kadının sahasına, yabancıların bakışlarına yasaklanan şeye ilişkin olan,

aynı zamanda bir erkeğin ailesini de ifade eden "mahrem" kavramı, (Göle, 2010, 10-16) yasak, tabu, kutsal, özel alana veya hareme ait olan anlamına gelir (Nişanyan, 2018). Mahremiyet ise "mahrem"den türemiş olup, haram olma hâli, bir anlamda da dokunulmazlıktır. Mahremiyet kelimesinin anlamı zamanla genişlemiş, kişinin özel alanı olarak tanımlanmaya başlamıştır. Her türlü mahremiyet kendini gizler. Bu "kendisini gizleme" durumu daha da ileri giderek "kendisini kendisinden gizleme" durumuna bile ulaşabilir. Örneğin, Beckett'in "Le Film" filmindeki karakter, yüzünde bir peçe olduğu hâlde, kimse tarafından fark edilmemeye çalışır, odasına geldiğinde ise, aynanın üzerine örter, pencereyi siyah örtüyle kapatır, hayvanları odadan çıkarır, odada bulunan resmi parçalar ve sonunda kendisinin bulunduğu fotoğrafları keser. Filmde, karakterin kendi algısından kaçmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. Modernleşen dünyada, "ev" kavramının içerisinde "mahremiyet" kavramının yer alışı oldukça ikircikli bir durumdur. Çünkü mahremiyet, özel, cinsiyetlendirilmiş ve gizli olanı temsil ederken; modern kamusal, evrenselci ve açık olmak üzere farklılığı

ele alır (Göle, 2010). Mahremiyet ve ev birbirine o kadar yakındır ki mahremiyetin içi boşaltıldığı için evin de içi boşalmaktadır. İçi boşalan evlere en çok distopik yazında rastlanır. Zamyatin'in "Biz" romanı, bu anlamda öncüllerdendir. Romanda, "ev" olarak, insanların birbirinden saklayacak hiçbir şeyinin ol(a)madığı tertemiz cam kutular tariflenir (Zamyatin, 2011, 21). Ancak bu tariflenen ev, bir süre sonra gözetlenmeye son derece açık oluşu, mahrem kaygısına yer vermeyişle katlanılmaz olur. Bu konu sadece distopik romanlarda işlenmez; modern mimarlığın vitrini olan "camdan ev"lerin ev olup olmadığı 20. yüzyılın en popüler tartışmalarından olmuştur. Sibel Bozdoğan ise mahremiyet ihlaline ilişkin bu tartışmanın yönünü mimarlık dışı platformlara çevirir ve mahremiyetimizi gönüllü olarak nasıl ihlal ettiğimizi vurgular.

Ev'in -e Hâli Yönelme: Şeyleşme-Sınır

"Herhangi bir şeye şeylik niteliği kazandıran, ona bakıyor, onu seyrediyor olmaktan önce onu kullanıyor olmaktır." (Heidegger'den aktaran Savaşır, 2000, 95)

Seyahatin dördüncü evresi olan boş ev, kullanılmama özelliğiyle ile ele alındığında tam olarak bir "şey" değildir. Boş evin belirsizliği, ona karşı korku duyulması ve onun anlaşılabilmesi de mümkün görünebilir. Boş ev, "şey"leştirilip, nesneleşip "sınır"landırılmazsa muhtemelen tekinsiz olacaktır.

"Şey"leşme mevzusunu Peter Lang'ın "Life Without Objects"inde gözlemek mümkündür. Sahiplerinin arzularının, hırslarının, ihtiyaçlarının ve geçmişlerinin mekânsal bir yansıması olarak şekillendirilen ev, kullanıcılarının simgesel bir yansımasına dönüşerek "şey"leşir. Sonra değerlendirilir ve bir boşluk, eşya, imge ve amaç alanı olarak, sakinlerinin üzerinde kendi hakimiyetini kurarken hem tüketen, hem tüketilen olur (URL-3).

Ev'in -den Hâli Ayrılma: İkamet Etmek / Barınmak Artık Mümkün Mü?

"Evden uzak kalmak ama her yerde evinde hissetmek; dünyanın merkezinde olmak, dünyayı gözlemek ama dünyadan saklı kalmak..." (Baudelaire, 2014)

Evden ayrılmak, ev sınırlarını terk

“(…) MODERNLEŞEN DÜNYADA EV OLGUSU DEĞİŞİR. HAYALLER, FANTEZİLER VE MAHREMİYET DUYGUSU İLE İNŞA EDİLEN EV, KONUTA DÖNÜŞÜR VE KİTLESEL ÜRETİM VE TAYLORCULUK GİBİ BİLİMSEL YÖNTEMLER EŞLİĞİNDE RASYONALİZE EDİLİR”

etmektir elbette ancak ayrılan kişinin yaşamak/barınmak için yeni bir yer tanımlamaya ihtiyacı olacaktır. Örneğin, “yeni” modern insan; flaneur, kenti konut olarak kullanır, onu dönüştürür. Ancak, flaneur’un tanımladığı bu konut, ikamet edilebilecek bir ev midir?

Seyahatin bu son aşamasında, yeni modern insanla birlikte, modernleşen dünyada ev olgusu değişir. Hayaller, fanteziler ve mahremiyet duygusu ile inşa edilen ev, konuta dönüşür (Bachelard, 2008, 41) ve kitlesel üretim ve taylorculuk gibi bilimsel yöntemler eşliğinde rasyonelize edilir. Ayrıca dönüşen ev yani konut, birey, toplumsal ortamından koparıldığı için de yuva olmaktan uzaklaşır, tüm bağlarından koparılmış, alınıp satılabilen bir meta, yabancılaşmış bir nesne olur (Talu, 2011). Heidegger ise konuya daha farklı bir çerçeveden bakar. Ona göre, evden ayrılan ve kente katılmayıp kenti yalnızca izleyen modern insan inşa etmeyi de mesken tutmayı da unutmamıştır, ancak her ikisini de yeniden öğrenebilir (Ojalvo, 2012).

İkamet etme”nin dayandığı “konaklama” kavramı da değinilmesi gereken başka bir husustur. İkamet etmekte ortaya çıkan bu “misafirlik” olgusu aslında modern dünyaya özgüdür. Ancak, Doğu’da insanın “fâni”liği kuvvetli bir durum olduğundan, her insanın ölümüne kadar misafir olduğunun altı çizilir. Dolayısıyla, kültürler arası kavram çevirmeleri sıkıntılıdır ve net karşılığını bulmayabilir. Kısaca mahremiyet olgusunun Batı ve Doğu’daki karşılığının aynı olmayışı gibi barınmak ve ikamet kavramları da kesin bir şekilde ayrılmıyor olabilir.

Nitekim Le Corbusier, yaptığı evlerde kalanlardan “bir misafir” gibi söz eder: “şimdiye kadar misafirler içeride dönüp

durdular. (...) ‘ev’ denen şeye dair hiçbir şey bulamadılar. Ve... inanıyorum ki sıkılmadılar” (Le Corbusier’den aktaran Colomina, 2011).

İkamet etmek yerine barınmak düşünüldüğünde ise, barınmanın oldukça olağan olduğu anlaşılabilir. İkamet etme fikrinin getirdiği yaşayan yuva mekanizmasının yerini düşlenen-geleceğin evi almaktadır. Düşlenen ev hep düş halinde kalacağı için düşlenen ev bulununcaya (!) kadar insan barınabilir. Bunun yanı sıra, sürgünde ya da gurbette değilse, insanın yuva imgesine ya da ikamet etmeye çaresizce ihtiyaç duymayabileceğini söylemek mümkündür. Evden/yuvadan ayrılan ve ikamet etmeye ihtiyaç duymayan modern yeni insan, herhangi bir yerde barınma imkânını bulacaktır.

Her ne kadar modernite evsizlik durumu olarak tarif edilse de, bu “evsizlik” durumu aynı zamanda herhangi bir “yer”i “barınak” kılmıştır. Böylece, insan, modern dünyada hem evsiz yani yuvasız olmuş hem de bir yerde barınma imkânını bulmuştur. Farklı bir bakış açısına göre de, her insanın moderniteyle kurduğu ilişki farklı olabilir yani bir insan barınırken öbürü ikamet edebilir. Sonuçta, modernlik, müphemliği kendisi yaratmıştır (Bauman, 2010) ve bu müphemlik de her durumu olası kılabilir, modern çağda, insan yuva sahibi de olabilir, bir konutta “misafir” olarak da yaşayabilir. İnsanın ev sahibi olduğu ya da evsiz olduğu söylenilebilir. ■

Hande Tulum, Dr. Öğr. Üyesi, Bahçeşehir Üniversitesi Mimarlık Bölümü

SOLDA Resim 2: Evin bıraktığı not, H.Tulum, Kınalıada, Ağustos 2018

DİPNOT

1 Başlık, Necatigil’in yazıda da yer alan şiirine referans vermektedir.

KAYNAKLAR

- Artun Altınyıldız, Nur (2014) “Eileen Gray ve Le Corbusier’in eve bakışlarının karşılaştırılabilmesi için” <http://www.e-skop.com/skopbulten/arzunun-bedel-eileen-gray-ve-le-corbusier/2179> (Erişim: 19.04.18).
- Ayvaz, Emre (2012) Ne İçindeyim Mekanın, Ne Büsbütün Dışında, http://kitapzamani.zaman.com.tr/kitapzamani/newsDetail_getNewsById.action?sectionId=8&newsId=1205 (Erişim: 10.04.12).
- Bachelard, Gaston (2008): Uzamın Poetikası, (çev) Alp Tümerekin, İthaki Yayınları, İstanbul, s.34-35.
- Bauman, Zygmunt (2010): Küreselleşme, (çev) Abdullah Yılmaz Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Baudelaire, Charles (2014): Modern Hayatın Ressamı, İstanbul: İletişim Yayınları, s.33.
- Bozdoğan, Sibel (2018): Camdan Ev ‘Ev’ midir? TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Dosya 41, s.8-18 <http://www.mimarlarodasiankara.org/dosya/dosya41.pdf> (Erişim: 30.11.2018).
- Colomina, Beatriz (2011): Küreselleşme ve Kamusallık, (Çev. Aziz Ufuk Kılıç), 1. Basım, İstanbul: Metis Yayınları.
- Göle, Nilüfer (2010): Modern Mahrem, Metis Yayınları, İstanbul, s.10-16.
- Güler, Atilla (2008): Boş Ev. <http://atillaguler.blogspot.com/2008/10/bo-ev.html>
- Habermas, Jürgen (2009): Kamusalın Yapısal Dönüşümü, (çev) Mithat Sancar, Tanıl Bora, İletişim Yayınları, İstanbul, s.279-283.
- Heynen, Hilde (2011): Mimarlık ve Modernite, (çev) Nalan Bahçekapılı, Rahmi Ögdül, Versus Yayınları, İstanbul, s.14-15.
- Necatigil, Behçet (1968): Evler, De Kitabevi, İstanbul, s.37.
- Nişanyan, Sevan (2018): Nişanyan Sözlük, <http://www.nisanyansozluk.com/?k=ikamet> (Erişim: 10.04.2018).
- Nişanyan, Sevan (2018): Nişanyan Sözlük, <http://www.nisanyansozluk.com/?k=mahrem> (Erişim: 10.04.2018).
- Ojalvo, Roysi (2012): Modernitenin İki Yüzü Arasında Mimarlık: Mesken Tutmaktan Göçebeliliğe, <http://www.e-skop.com/skopdergi/modernitenin-iki-yuzu-arasinda-mimarlik-%E2%80%9Cmesken-tutmak%E2%80%9Dtan-gocebelige/584> (Erişim: 12.03.12).
- Öymen Özak, Nilüfer, & Pulat Gökmen, Gülçin (2009): “Bellek ve mekan ilişkisi üzerine bir model önerisi”, İTÜ DERGİSİ/a, 2009, (8), s.145-155.
- Savaşır, İbrahim (2000): “Heidegger’in İlişliği”, Defter Dergisi, 40, s. 95.
- Şahin, Veysel (2012): “Peyami Safa”nın “Fatih-Harbiye” Adlı Romanında Simgesel Değerler”, Bilig Dergisi, 2010 (55), s.147-164.
- Talu, Nilüfer (2010) “Modernlik Söylemi: Endişeli Bakışlarda Modern Birey”, METU JFA Dergisi, Sayı: 2010 (1), s.141-171.
- Zamyatin, Yevgeni (2011): Biz, (çev) Algan Sezgintüredi, Versus Yayınları, İstanbul, s.21.
- URL-1: Mustafa Hızır Hoca’nın ilginç evi: <http://www.borhaber.net/bor-nigde/mustafa-hizir-hoca-nin-ilgincevi-yine-yeniden-gundemde-h20666.html> (Erişim: 20.04.12).
- URL-2: <https://www.atlasobscura.com/places/le-palais-ideal> (Erişim: 30.11.2018).
- URL-3: www.mekanar.com/tr/yazi-ar%C5%9Fiv-2010/makale/sakin-ve-dingin-bir-ev-adolfo-natalini.html (Erişim: 12.02.17).

Sermayenin Mekân Arayışları: 2016-2018 Yılları Arası İzmir İnşaat Sektörü Örneği

ÇALIŞMA, SERMAYENİN SÜREKLİ HAREKETİNİ MEKÂNSAL BİR MÜDAHALE BİÇİMİ OLARAK ELE ALMAKTA VE KONUYA ÖNEMLİ BİR ÖRNEKLEM OLUŞTURAN 2016-2018 YILLARI ARASI İZMİR İNŞAAT SEKTÖRÜ BU BAĞLAMDA İNCELENMEKTEDİR

Sevim Pelin Özkan, Dalya Hazar, Mehmet Özyiğit, Ali Çelik, Arben Aktaş

Kendisini genişleten bir değer olarak sermaye, yalnızca sınıf ilişkilerini değil; emeğin, ücretli emek biçiminde var olmasına dayanan belirli nitelikte toplumsal ilişkileri de gerektirmektedir. Sermaye, çeşitli aşamalardan geçen, biçim değiştiren bir süreçtir ve bu süreçler, farklı birikim rejimlerini (Fordist, Post-Fordist vb.) içermektedir. Bu nedenle sermaye, durağan bir kavramsallaştırma olarak değil; ancak bir hareket olarak ele alınabilir. Kapitalist üretim biçiminin ortaya çıkışından bu yana, sermaye, bir üretim ilişkisi olarak, bütün toplumsal alanları içermekte ve dönüştürmektedir. Azami kâr amacıyla gerçekleştirilen üretim, sermayeyi yeni kâr olanakları ve alanlarına yönelmektedir. Küresel olarak ele alındığında İtalyan Kent Devletlerinden, Hollanda'ya; oradan Birleşik Krallığa ve Amerika Birleşik Devletleri'ne ve hatta kısmen spekülasyonla birlikte günümüzde Çin'e yönelik hareket, bu kâr arayışlarının bir sonucudur. Diğer taraftan ulus içinde çeşitli üretim alanları ve mekânlar arasındaki hareket yine aynı azami kâr güdüsünün neden olduğu bir süreçtir (Arrighi, 2000). Toplumsal yeniden üretim sürecinde sermayenin hareketi aynı zamanda kesimler ve iş

kolları arasında da gerçekleşmektedir. Sermayenin hareketinin temeli, tekil sermayeler arasındaki rekabet ile azami kâr arayışıdır. Toplumsal üretimin iki kesimi ve bu kesimler içindeki iş kolları arasında faaliyet gösteren her bir sermaye, rekabetin baskısıyla, ortalama kâr oranı üzerinde bir azami kâr elde etme mücadelesine girer. Sermayeler arasındaki bu rekabet ve azami kâr arayışı aynı zamanda sermayelerin kesimler ve iş kolları arasındaki hareketinin de temelini oluşturmaktadır. Böylece başlangıçtaki azami kâr elde etmek ve rekabet baskısıyla farklı kâr oranlarına sahip iş kolları arasındaki sermaye hareketliliği, yine iş kolları arasında bir ortalama kâr oranları oluşmasına neden olmaktadır. Sermayeler açısından artık rekabet, bu genel kâr oranından büyüklükleri ile orantılı olarak pay alma mücadelesine dönüşmektedir.

Diğer taraftan sermayenin ve onun hareketinin analizi rantın analizi ile tamamlanmaktadır. Rant kuramı, klasik iktisatta her ne kadar tarımsal üretim alanında ortaya çıkan artı-kârın toprak rantına dönüşmesini ele almış olsa da günümüzde özellikle Türkiye'de sermaye birikim süreçlerinin merkezine oturan (kentsel) mekânın

yeniden üretimini kavrarken kullanılan temel kavramlardan biridir. Adam Smith ve David Ricardo değeri belirleyen olgular ile toprağın konumu ve verimliliği arasındaki ilişkileri incelemiş, ayrıca David Ricardo (1885) tarafından ileri sürülen farklılık rantı kavramı 18 yy. iktisadının rant kuramını şekillendirmiştir. Farklılık rantı, rantın miktarını; farklı toprak parçalarının verimliliklerindeki farklılıklardan ileri gelen daha az ya da çok rant miktarını ifade etmektedir. Farklılık rantında özel mülkiyetten çok, üretken faaliyette bulunan toprakların verimlilikleri ve koşulları arasındaki farklar ile üretken faaliyette bulunan sermaye miktarı belirleyicidir (Ricardo, 1885). Marx, değer yasası temelinde rantın biçimlerini ve rant kuramını olgunlaştırmıştır. Ayrıca toprağın özel mülkiyetinin kaynaklık ettiği mutlak rant kuramını geliştirmiştir. Mutlak rant ise, özü itibarıyla temelini doğanın belli bir parçasını irade alanı olarak ilan etmekten, yani, salt toprağın özel mülkiyetinden alan; üzerinde üretim yapılan toprağın verimliliğinden ya da üretim yapan sermayenin miktarından bağımsız olarak, rantın maddi temeli oluşturan niteliksel bir olgudur. Marx'ın (1894) rant kuramı; her ne kadar kentsel mekân üzerine

yoğunlaşmış olmasa da mekân-emek-sermaye çelişkisini tartışmak adına yeterli bir çerçeve sunmaktadır (Marx, 1894). Harvey'e göre ise kentsel bağlamda toprak, kapitalist ekonomide sıradan mal değildir ve bu yüzden kullanım ve dönüşüm değerlerinin özgül anlamları vardır. Sermaye yatırıma olanak sağlayan farklılık rantı, yatırım gerçekleştirildikten sonra mutlak rantı oluşturmaktadır. Yani kentsel mekânda, planlama aracılığıyla yolu açılan ayrıcalıklı yapılaşma koşulları, mekânsal eşitsizliğe sebep olmaktadır (Harvey, 2003).

Bu çalışma, kapsamı bağlamında sermayenin bu sürekli hareketini mekânsal bir müdahale biçimi olarak ele almaktadır. Bunu Türkiye özeli İzmir ili üzerinden, inşaat sektörüne bağlı sermaye hareketliliği ile incelemektedir. Sermayenin dönüştürücü etkilerini çeşitli sosyo-ekonomik değişkenlerle, kent üzerine odaklanarak analiz etmektedir. Son otuz yılda önemli değişiklikler yaşayan kentleşme süreci, büyük ölçekli mekânsal dönüşümlerden, kurumsal yeniden yapılanmalardan ve sosyal hareketlerden hem etkilenmiş hem de bunları etkilemiştir. Kentsel yeniden yapılanma kavramsallaştırması da bu değişimlerden oluşmuştur. Geçtiğimiz otuz yılda dünya kentlerinin geçmekte olduğu bu süreçleri anlamak ve kavramsallaştırmak için birçok çalışma yapılmıştır. Brenner (2013, 2015), kapitalist sanayileşme dönemindeki çağdaş kentleşme sürecinin, dünya çapındaki küresel şehirler ağı veya 'megalopolisler' yerine tüm 'gezegenin ölçeğinde' (planetary urbanism) gerçekleştiğini iddia etmektedir. Dahası, kentleşmenin 'gezegensel' (planetary) hâle geldiğini vurgulamaktadır. 'Gezegensel' kentleşme olgusunun oluşumu, 1980'leri takiben, Fordist-Keynesçi ve ulusal kalkınma rejimlerinin bozulmasıyla ortaya çıkan küresel yeniden yapılanma sürecini takip etmektedir. Bu sosyo-metabolik dönüşüm, tarım-sanayi bölgelerinde büyük bir genişlemeyi, yatırımda küresel ölçekte büyük bir genişlemeyi ve uzun mesafe taşımacılığının ve iletişimin genişlemesini içermektedir.

Harvey (1978), herhangi bir kentsel bölgenin; metalaşma, sermaye dolaşımı, sermaye birikimi ve ilgili siyasal

“SON OTUZ YILDA ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER YAŞAYAN KENTLEŞME SÜRECİ, BÜYÜK ÖLÇEKLİ MEKÂNSAL DÖNÜŞÜMLERDEN, KURUMSAL YENİDEN YAPILANMALARDAN VE SOSYAL HAREKETLERDEN HEM ETKİLENMİŞ HEM DE BUNLARI ETKİLEMİŞTİR”

düzenlemeler gibi kapitalizmin sosyo-mekânsal süreçlerini yaşadığını ifade etmektedir. Hem coğrafi yayılım hem de coğrafi yoğunlaşma, sermaye birikimi için yeni olanaklar yaratma çabasının sonuçlarıdır. Kapitalizmin hizmetinde yaratılmış yapı fiziki çevre, toplumsal zenginliğin, doğrudan bir üretim aracı olarak hizmet etmek yerine, ulaşım ve iletişim araçlarına ve işletmeleri için gereken değişmeyen ve değişen sermayeye yatırılan kısmının büyümesi anlamına gelmektedir (Marx, 1867). Benzer mekânsal hareketliliklerin ve dönüşümlerin kent üzerindeki etkilerinin İzmir ilinde gözlemlenmesi çalışmayı sermaye-mekân ilişkilerine, sosyo-ekonomik değişkenlerle bütünsel bir ilişki içinde ele alan bir odağa itmiştir.

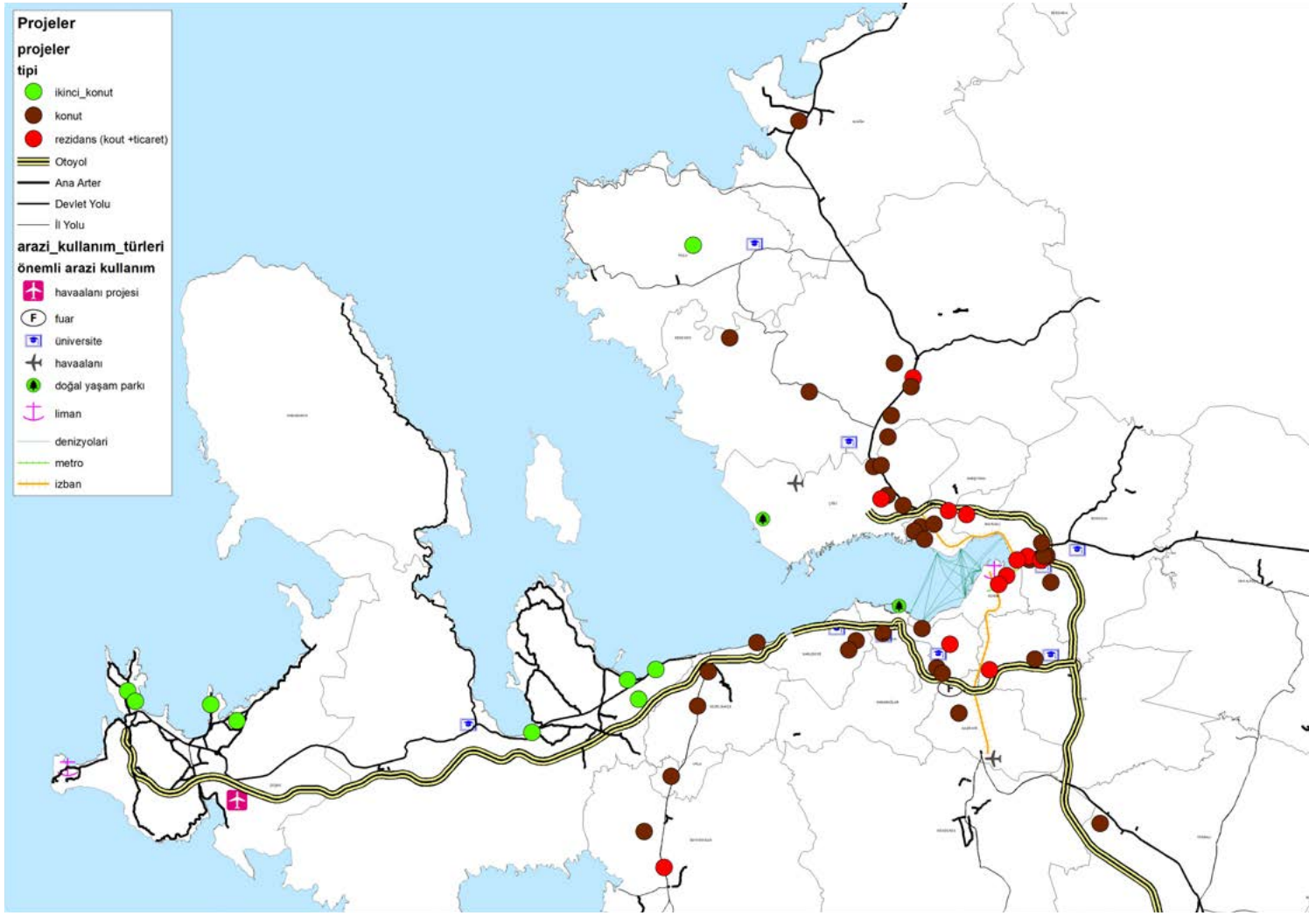
Sermaye Birikim Rejimleri Ekseninde Türkiye'de Sermaye Hareketliliği ve İnşaat Sektörü

Kentleşme süreci içinde, birikim stratejilerinde farklılaşmalar gözlemlenmek mümkündür. Türkiye özelinde, inşaat sektörüne bağlı bir birikim stratejisinin ülkenin sermaye birikim dinamiklerinde ve kentleşme süreçlerinde geniş ve önemli bir yere oturmasıyla açıklanabilir. Türkiye'de inşaat alanındaki ilk atılımlar 1920'li yıllarda Cumhuriyet dönemi Ankara'sında, genellikle yerel malzemeler kullanılarak üretilen geleneksel mimari yapılarla başlamıştır. İlk büyük çaplı inşaat faaliyetleri, hızlı ve planlı kalkınma için sanayi, tarım ve ulaşım yatırımlarının başlamasıyla temellenmiştir ve yol inşaatlarına başlamıştır. 1923-1950 yılları arasında nispeten yavaş olan nüfus ve kentleşme hızı sebebiyle altyapı ve bayındırlık inşaatları başı çekmiştir. Sanayileşmeyle birlikte meydana gelen sosyo-ekonomik değişimler, kentleşme ve kırdan kente göç ile birlikte konut

ihtiyacı ortaya çıkmış ve mevcut konut sunum biçimleri yetersiz hâle gelmiştir (Purkis, 2016). 1980 sonrası 1. Kuşak Yapısal Reformlar kapsamında Türkiye ekonomisinin büyüme dinamikleri içinde inşaat sektörü önemli bir etkiye sahip olmaya başlamıştır. Kent mekânı önemli bir yatırım aracı hâline gelmiş, konut yatırımlarının GSMH içindeki payı artmıştır. Bu koşullar salt ekonomik olarak yaşanan yapısal dönüşüm sürecinin sonucunda gerçekleşmemiş, aynı zamanda planlama politikaları da böyle bir oluşumu desteklemiştir (Sönmez, 2001).

2000'li yılların ortalarından itibaren kent mekânı, neoliberal politikaların odağına yerleşerek, sermaye birikimi oluşturmadaki en kârlı alanlar hâline gelmiştir (Bal ve Akyol Altun, 2016). Türkiye'de ikinci büyüme dönemi 2001 ekonomik krizi ve 2008 küresel ekonomik krizi arasında yaşanmıştır. Bu iki dönemde de ekonomi inşaat sektörü aracılığıyla canlandırılmaya çalışılmıştır. Türkiye kentlerinde özellikle 2000'li yıllardan itibaren kentleşme süreçleri farklı bir boyut kazanmaya başlamıştır. Artık kentler ihtiyaç kestirimleri doğrultusunda değil sermayenin yeniden üretimine yönelik olan inşaat projeleri ve bu projelerle kentsel yayılma süreçleri yaşamaktadır. Bu süreç kent yerel yönetimlerinin "rekabetçi" ve "marka kent" olmak gibi neoliberal kentleşme stratejilerini benimsemesiyle hızlanmıştır (Penpecioğlu, 2011).

Yine son on yıl içinde, Türkiye'de konut inşaatına dayalı bir büyüme stratejisi görülmektedir. Yaklaşık yedi yıl içinde inşaat sektöründeki büyüme, milli gelirin toplam büyümesinin üçte birini kendi başına sağlayacak etkiye sahip olmuştur. Bu dönemde İnşaat sektörünün milli gelir içindeki payı %8,6'ya yükselmiştir (Yeldan, 2018). Aynı dönemde işsizlik oranları, ücretler

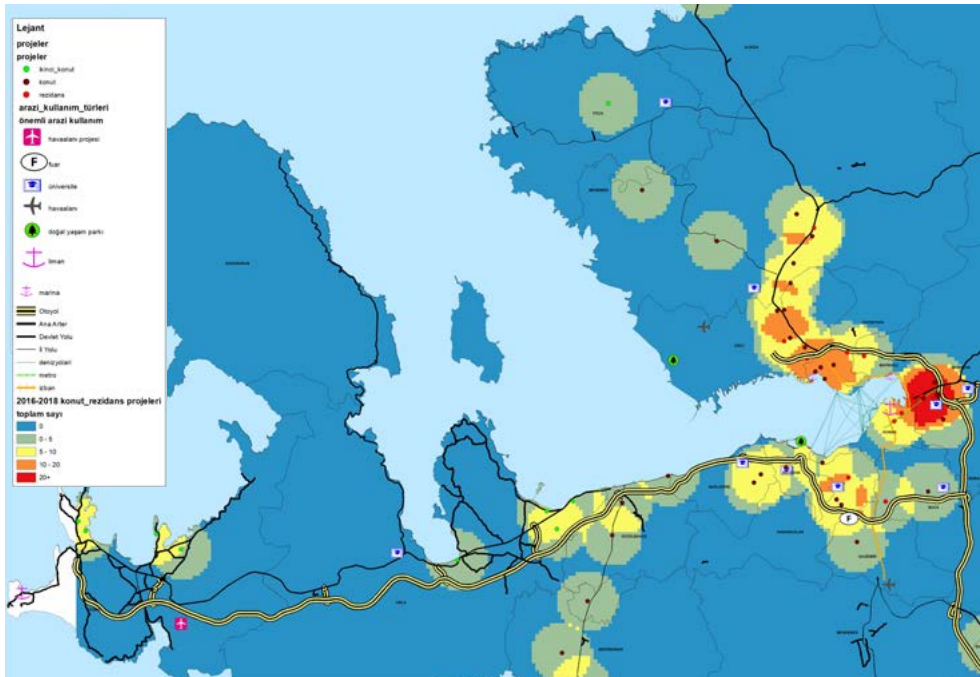

SOLDA ÜSTTE Şekil 1: 2016-2018 yılları arası İzmir'deki konut ve rezidans projeleri

SOLDA ALTTA Şekil 2: 2016-2018 yılları arası İzmir'deki inşaat projelerinin sayı yoğunluk analizi

SAĞDA Şekil 3: 2016-2018 İzmir'deki inşaat projelerinin fiyat-yoğunluk analizi

Şekil 4: İzmir nokta yoğunluk analizi ile rayiç ve piyasa bedelleri farkı

gibi temel toplumsal göstergelerde ciddi bir iyileşmenin ortaya çıkmaması, hem mekânsal olarak hem de büyüme stratejisi bağlamında bu dönemin toplumsal ve sınıfsal ilişkilerini ele almayı zorunlu kılmaktadır. 2008 yılından beri küresel bir krizin içinde olan dünya ekonomisi göz önünde bulundurulduğunda, sermayenin yarattığı bu dönüşümlerin toplumsal nitelikleri sürecin kavranmasında önemli yer tutmaktadır. Ayrıca bu dönemde İzmir, sermayenin bu yeni büyüme stratejisi olan inşaat yatırımlarına bağlı yeni mekân arayışlarının önemli alanlarından biri hâline gelmiştir. Bu nedenle yapılan çalışma, İzmir'e yönelik sermaye hareketliliklerini, inşaat sektörü ve diğer makroekonomik verilerle ilişkili olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır.

İzmir İnşaat Sektörü Örneği

Çalışmada, İzmir'deki sermaye hareketliliğine, arazi fiyatlarındaki mekânsal farklılaşmalara, imar planları, ulaşım projeleri, parsel

bazı (ayrıcılık) plan değişiklikleri ile önü açılan “mega projelere” ve “kentsel dönüşüm alanı” ilan edilen bölgelere odaklanılmıştır. Bununla bağlantılı olarak kır-kent çeperine ve kent merkezine artan talepler ve ana ulaşım kararları incelenmiştir. Kentteki mekânsal yeniden yapılanma, konut fiyatları ve İzmir’deki ortalama gelir düzeyi üzerinden incelenmiştir. Böylelikle, sermaye hareketlerinin inşaat sektörü eliyle neden olduğu sosyo-mekânsal eşitsizliklerin ortaya konulması amaçlanmıştır. İzmir’deki sermaye hareketlerinin ve yatırımların sektörel dağılımları ve yer seçimleri, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) araçlarıyla mekânsallaştırılmış ve değerlendirilmiştir.

Sermaye hareketleri ve göçle değişen nüfus yapısının birçok yerde olduğu gibi, İzmir’de de sosyo-mekânsal eşitsizliğe sebep olduğu düşünülmektedir. İzmir’de 2016-2018 yılları arasında inşaatı tamamlanmış olan toplamda 56 tane konut ve rezidans (konut + ticaret) projesi bulunmaktadır. Bu projelerin konum ve fiyat bilgisi CBS’de mekânsallaştırılmış olup; konum verisi üzerinden proje sayı yoğunluk analizi; konum ve fiyat verisi üzerinden ise inşaat fiyatı yoğunluk analizi yapılmıştır. Projelerin ortalama piyasa değerlerine bakıldığında, en düşük değer 165.000 TL, en yüksek değer 8.500.000 TL ve ortalama değer yaklaşık 1.120.000 TL olarak gözlemlenmiştir.

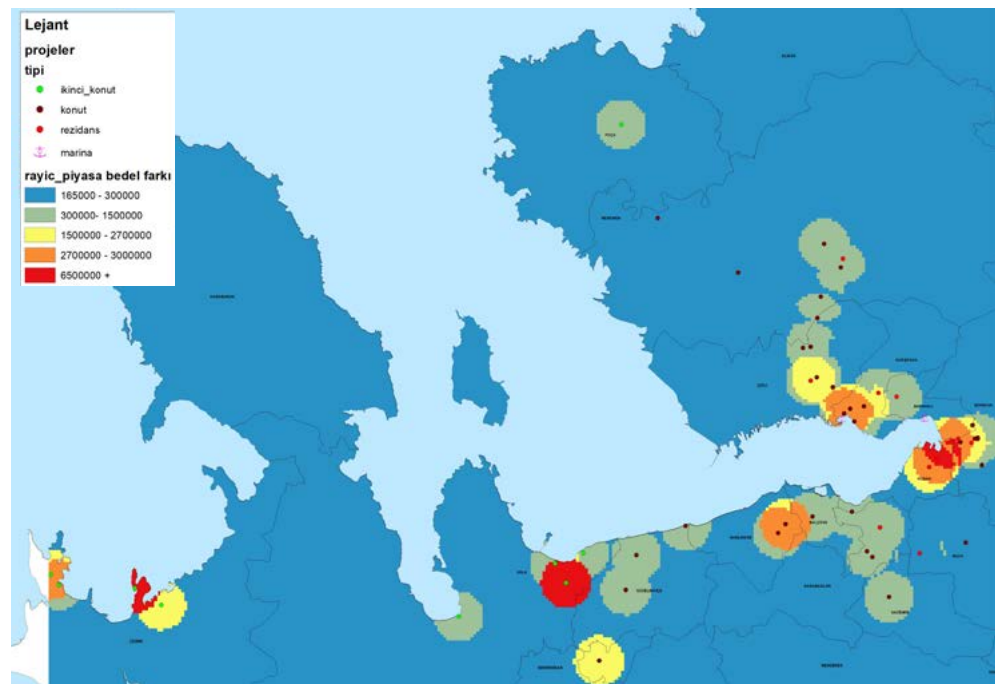
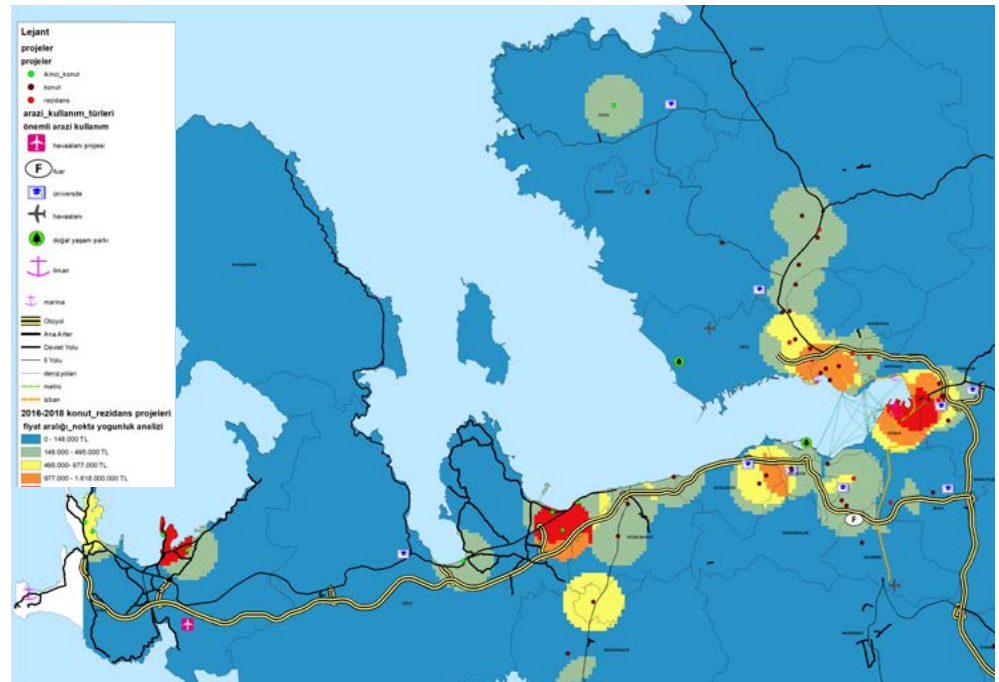
İnşaat projelerinin en çok Bayraklı ve Bornova’da yoğunlaştığı (Şekil 2), fakat ortalama en yüksek fiyatın Bayraklı, Çeşme ve Urla’da (Şekil 3) olduğu görülmektedir. Bu projelerin türlerine baktığımızda ise, Bayraklı ve Bornova’da rezidans (ticari ve konut karma kullanım); Çeşme, Urla, Çiğli, Menemen, Güzelbahçe, Seferihisar, Narlıdere ve Karabağlar ilçelerinde ise konut projelerinin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Projelerin mekânsal dağılımına, İstanbul-İzmir Otobanı projesinin; İZBAN hattı ve sanayi bölgelerine artan yatırımların, kentsel dönüşüm projeleri ve nüfus artışı öngörülen ilçeler ile yeni kent merkezi planlarının etkileri olduğunu söyleyebiliriz.

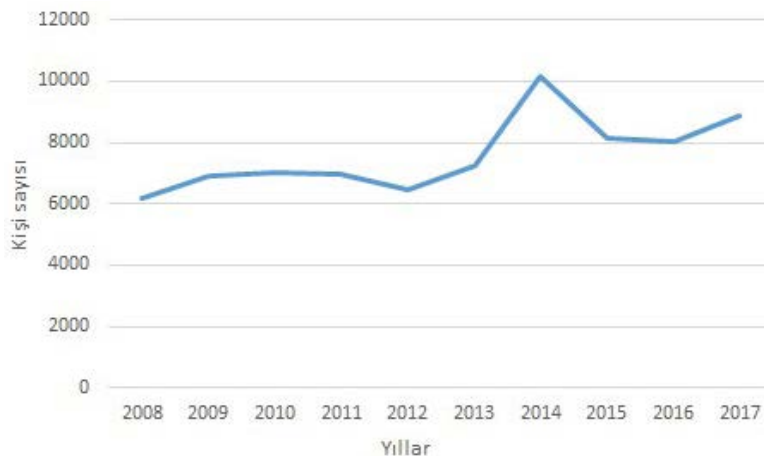
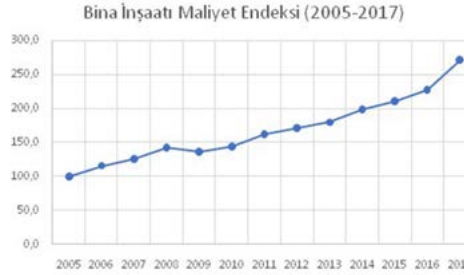
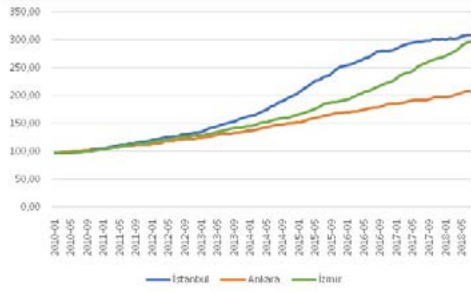
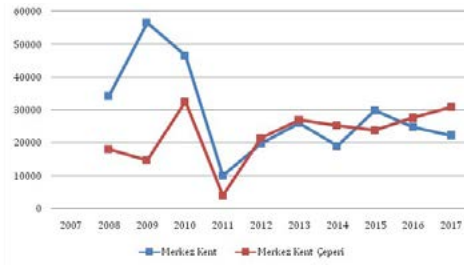
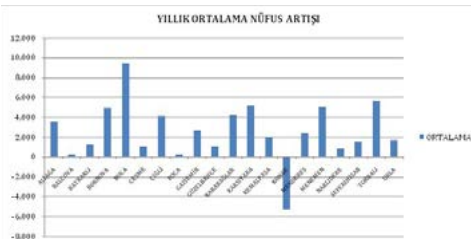
İzmir ilçelerindeki yeni inşaat projelerinin mekânsal dağılımı ve piyasa

değerleri incelendikten sonra, bu dağılım yıllara göre emlak vergisini esas alan belediye rayiç bedel değişimleri ile ilişkilendirilerek de incelenmiştir. İzmir’deki 2016-2018 yılları arasında yapılmış inşaat projelerinin gerçek satış değerleri ve buldukları mahallelerin belediye rayiç bedelleri (İBB, 2018) arasındaki fark, CBS tabanlı nokta yoğunluk analizi ile kent bütününde mekânsallaştırılmıştır (Şekil 4). Rayiç bedel “8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu veya 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların

Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun hükümlerine” göre tespit edilen piyasa koşullarındaki asgari alım-satım değeri bedelidir (Url-1).

Haritaya (Şekil 4) göre, mahalle/ilçe belediye rayiç bedelleri ile inşaat piyasa bedelleri arasındaki farkın en yüksek olduğu yerler merkez ilçelerde Bayraklı ve Konak (Alsancak Mahallesi); çeper ilçelerde ise Urla ve Çeşme ilçeleri olarak öne çıkmaktadır. Bu ilçeleri Karşıyaka, Narlıdere, Güzelbahçe ve Bornova ilçelerinin takip ettiği görülmektedir.

Sonuç ve Genel Değerlendirme

Türkiye özelinde son yıllarda inşaat sektörüne bağlı bir birikim stratejisinin sermaye dinamiklerinde geniş yer tutmakta olduğu görülmektedir. Bu süreçte İzmir, inşaat yatırımlarına bağlı yeni mekân arayışlarının önemli alanlarından biri hâline gelmiştir. İnşaat sektörü her ne kadar Türkiye'nin lokomotif sektörü olarak tanımlansa da ülke ekonomisindeki her türlü dalgalanmadan etkilenen kırılğan bir sektördür (hammadde fiyatlarının değişimi vb.). İnşaat sektörünün milli gelir içindeki payı artarken; işsizlik, enflasyon ve cari açık gibi temel makroekonomik değişkenler kötüleşmektedir (İNTES, 2018).

Çalışmada, İzmir'e yönelik inşaat sektörü ekseninde sermaye hareketlilikleri ve bu hareketliliklerinin toplumsal-mekânsal yansıması analiz edilmiştir. Çalışmada Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) kullanılarak mekânsallaştırılan inşaat yatırımlarında; kentsel dönüşüm imar planları ve yeni kent merkezi projesi planlarına (İYKMNİP, 2010) göre İzmir gayrimenkul değerlendirme firmalarının İzmir'deki inşaat ve gayrimenkul yatırımlarına dair hazırladığı raporlar (Akkaya, 2017, 2018) ve emlak siteleri taramasına göre (Url-2), başı çeken projelerin rezidans ve lüks konut projeleri olduğu görülmektedir (Penpecioglu, 2011, 2013). Sermaye hareketlerinin birçok yerde olduğu gibi, İzmir'de de mekânsal eşitsizlik ürettiği düşünülmektedir (Penpecioglu, 2013).

Rayıç bedel ve piyasa bedeli arasındaki uçurumun en yüksek olduğu ilçelerin Bayraklı, Çeşme ve Urla olduğu; ve yine 2016-2018 yılları arasında yapılmış olan inşaat projelerinin mekânsal olarak en çok Bayraklı, Karşıyaka ve Çiğli ilçelerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Fakat nüfus hareketliliği bazında, Grafik 1'deki gibi nüfusu en hızlı artan ilçeler, merkez ilçeler (Buca, Bornova, Karşıyaka vb.) ve sanayi alanlarının olduğu çeper ilçeler (Torbalı, Aliağa vb.) olmuştur (TÜİK, 2018). Nüfusun daha yavaş arttığı ve istihdam olanaklarının düşük olduğu yerlere ise inşaat sektörünün yığıldığı gözlenmektedir ve bu yığılmanın belirli yerlerde birikerek mekânsal eşitsizlik ürettiği düşünülmektedir. Urla

“NÜFUSUN DAHA YAVAŞ ARTTIĞI VE İSTİHDAM OLANAKLARININ DÜŞÜK OLDUĞU YERLERE İSE İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN YIĞILDIĞI GÖZLENMEKTEDİR VE BU YIĞILMANIN BELİRLİ YERLERDE BİRİKEREK MEKÂNSAL EŞİTSİZLİK ÜRETTİĞİ DÜŞÜNÜLMEKTEDİR”

ve Güzelbahçe ilçelerinde yapılmış olan bir saha araştırmasında (Kolektif Plancılar, 2018), buradaki yerel halk, son yıllarda özellikle İstanbul'dan gelen göç sonucunda aniden artan arsa ve konut fiyatları karşısında kendi ilçelerinde ev almalarının artık mümkün olmadığını ifade etmişlerdir.

Türkiye'de olduğu gibi İzmir'de de yatırım maliyetleri artarken (Grafik 3) (TÜİK, 2018), reel ücretin düşmekte olduğu (Grafik 4) (TCMB, 2009) sermaye yatırımlarının tarım ve sanayi sektörlerinden uzaklaşarak inşaat ve hizmet sektörlerine yöneldiği gözlenmektedir. Grafik 2'de inşaat kesiminin, büyüme dinamiği açısından Türkiye ekonomisinin temel alanlarından biri olarak belirlendiği döneme odaklanıldığında, maliyetlerinin son derece yüksek oranlarda arttığı görülebilmektedir. Bu aynı zamanda sektörün ülkenin ekonomik refahına beklenen katkıyı yapmasını engelleyen faktörlerden biri olarak görülebilir. Diğer taraftan, ulaşım yatırımları ve Konut-Rezidans, AVM vb. inşaat yatırımları ile birlikte arsa, konut, dükkan fiyatlarının ve buna bağlı olarak kiralara artan oranlarda yükseldiği görgül olarak ortaya konulmuştur (Url-3). Toplumun büyük çoğunluğunu oluşturan ücretli çalışanların; yükselen enflasyon ve düşen reel ücretler yörüngesinde kentin görece düşük fiyatlı çeperlerine (Aliağa, Torbalı, Kemalpaşa vb.) ya da merkez kent içerisinde çekirdeğin çeperlerine (Buca, Çiğli vb.) doğru hareket ettiği gözlenmiştir. Bu hareket aynı zamanda bu bölgelerde talebi etkileyerek yeni rant arayışlarını tetiklemiş; sermayenin ilgisini de kendine çekmiştir. İstanbul ve Ankara ile İzmir arasında ulaşım olanaklarının gelişmesi de, Grafik 5'de görüldüğü gibi bu illerden İzmir'e olan net göçün artışını tetiklemiştir (TÜİK, 2018).

Sonuç olarak, birikim stratejilerine paralel bir şekilde, Çeşme, Urla, Bayraklı, Konak, Bornova ve Karşıyaka ilçelerinde rezidans, konut, AVM projelerinin üretiminin önündeki engellerin ayrıcalıklı imar hakları, parsel bazlı imar planı değişiklikleri vb. ile (TMMOB, 2017) bir bir kaldırılmasıyla İzmir kent mekânı sermaye açısından daha kârlı bir alan hâline gelmiştir. □

Sevim Pelin Özkan, Dr. Öğretim Görevlisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Yatağan Meslek Yüksekokulu, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü

Dalya HAZAR, Dr. Öğretim Üyesi, Pamukkale Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Mehmet Özyiğit, Araştırma Görevlisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisat Bölümü

Ali Çelik, Dr., Wilhelm Wolff Toplum Araştırmaları Derneği

Arben Aktaş, Şehir Plancısı, Wilhelm Wolff Toplum Araştırmaları Derneği

SOLDA Grafik 1: İzmir Merkez Kent ve Merkez Kent Çeperi Yıllık Nüfus Artışı ve İlçeler Yıllık Ortalama Nüfus Artışı (2007-2017) (Kaynak: TÜİK, 2018)

Grafik 2: İstanbul, Ankara ve İzmir Konut Fiyat Endeksi (2010-2018, Aylık) (Kaynak: TCMB, 2018)

Grafik 3: Bina İnşaatı Maliyet Endeksi (2005-2017) (Kaynak: TÜİK, 2018)

Grafik 4: Ücret, Verimlilik ve Reel Birim Ücret Endeksleri (2009-2007) (Kaynak: TCMB, 2018)

Grafik 5: İstanbul ve Ankara'dan gelen göçün yıllara göre değişimi (Kaynak: TÜİK, 2018)

KAYNAKLAR

- Akkaya, F. (2017). "İzmir'de Gayrimenkul Piyasası", Eva Gayrimenkul Değerleme Danışmanlık AŞ. İnşaat Noktası. Rapor
- Akkaya, F. (2018). "Ege Yazlık Konut Piyasası", Eva Gayrimenkul Değerleme Danışmanlık AŞ. Rapor
- Arrighi, G. (2000). "Uzun Yirminci Yüzyıl", 1. Baskı, (çev. Recep Boztemur), İmge Yayınları, Ankara
- Bal, E. ve Akyol Altun D. (2016). İzmir'de Neoliberal Kentleşme Eğilimleri Kapsamında Lüks Konut Üretiminde Yeni Yaklaşımlar: Folkart Konut Projeleri. Planlama 2016;26(1):65-80
- Brenner, N. (2013). "Theses on Urbanization", Public Culture, 25:1, 85-114
- Brenner, N., ve Schmid, C. (2015). "Towards a new epistemology of the urban?", City, Volume 19, Issue 2-3, 151-182
- Harvey, D. (1978). "The urban process under capitalism: a framework for analysis," International journal of urban and regional research, 2(1-3), 101-131
- Harvey, D. (2003). Sosyal Adalet ve Şehir, Metis Yayınları, İstanbul
- İBB (2018). İzmir Büyükşehir Belediyesi, Nazım İmar Planlama Birimi
- İYKMNİP (2010). İzmir Yeni Kent Merkezi Nazım İmar Planı ve Raporu, İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir
- İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
- Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası (2018). İNTES İnşaat Sektörü Raporu, Eylül (https://intes.org.tr/wp-content/uploads/2018/11/SEKT%C3%96R-RAPORU.pdf)
- Kolektif Plancılar (2018). Kent Çalışmaları-1. (https://www.youtube.com/watch?v=GVKPggK6Y18, Erişim tarihi: 12.02.2019.)
- Marx, K. (1867). Kapital, Birinci Cilt. Yedinci Baskı. Ankara: Sol Yayınları (2004)
- Marx, K. (1894). Kapital, Üçüncü Cilt. Çev. Alaattin Bilgi, Ankara: Sol Yayınları (2003)
- Penpecioğlu, M. (2011). "Kapitalist Kentleşme Dinamiklerinin Türkiye'deki Son 10 Yılı: Yapılı Çevre Üretimi, Devlet ve Büyük Ölçekli Kentsel Projeler", Birikim, sayı: 270
- Penpecioğlu, M. (2013). "Büyük Ölçekli Kentsel Projeler, Mekanın Üretimi ve Neo-Liberal Hegemonya: İzmir Örneğinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma," MEGARON/Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi E-Dergisi, 8(2), 97-114
- Purkis S. (2016). "İstanbul'da İnşaat Odaklı Birikimin Durdurulamayan Yükselişi: Konut Fazlasına Karşı Artan Konut Açığı," Mülkiye Dergisi, Cilt: 40 Sayı: 4
- Ricardo, D. (1885). "Siyasal İktisadın ve Vergilendirmenin Temel İlkeleri," Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, (2008)
- Sönmez, Ö. İ. (2001). "Yapısal Dönüşümler Sürecinde Yerel ve Yerel Üstü İlişkilerin Mekansal Yansımaları," Ege Mimarlık Dergisi 40-41, s. 32-36
- TCMB. (2018). Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası 2009 Verileri
- TMMOB İKK, EGEÇEP ve Doğa Derneği (2017). "İzmir ve Bölgemizde Planlanan Rant Projeleri Hakkında Rapor", İzmir
- TÜİK. (2018). Türkiye İstatistik Kurumu Verileri.
- Yeldan, E. (2018). "Büyüme, Kaynağı Nereden, Ne Pahasına ve Ne için", İktisat ve Toplum Dergisi, Sayı: 90/Nisan
- Url-1: https://www.muhasabetr.com, Erişim tarihi: Ekim, 2018
- Url-2: https://www.guncelprojebilgileri.com, Erişim tarihi: Ekim, 2018
- Url-3: https://www.hurriyetemlak.com/izmir, Erişim tarihi: Ekim, 2018

Heykelleri Karşılama

FOTOĞRAF SERİSİ, İZMİR BÜYÜK ŞEHİR BELEDİYESİ'NİN DAVETLİ YARIŞMASIYLA SEÇİLEN SANATÇI GÜNNUR ÖZSOY'A AİT DEMOKRASİ VE DAYANIŞMA ANITI HEYKELLERİNİN, ATÖLYEDEN MEYDANA VARİŞİNİ VE ONLAR İÇİN HAZIRLANAN PLATFORMA YERLEŞTİRİLMESİNİ BELGELİYOR

METİN VE FOTOĞRAFLAR **Ela Çil**

Heykeller, şeffaf da olsa paketlere sarılı halde gelişleri, paketlerin kalın bantları ve montaj için vinçle kaldırılıp taşınmalarına olanak vermesi amacıyla geçici olarak konmuş tepelerindeki metal halkalar nedeniyle, aslında bugünkü pürüzsüz hallerinde görünmüyorlardı. Dahası, şantiye halindeki bir meydana ve onun içindeki platformu oluşturan havuz inşaatının içine geldiler. Ancak şantiye, çoğu mimar için bitmiş bir yapı kadar heyecan vericidir. Toprak yığınları, inşaat aletleri, kalıp tahtaları, gürültüyle çalışan pek çok makine, başkaları için kayda değer konforsuzluk ve huzursuzluk sebebiyle, mimarlar ve tasarımcılar açısından, bir şeyin meydana gelişine tanık olunan yerler olmaları sebebiyle aslında coşku kaynağıdır. Bu sefer bu coşkuya, yeni bir hayata başlamak üzere beklenenlerin gelişi ve onların yerlerini alışlarını izlemekten kaynaklanan bir duygu da katıldı. İki farklı oluş, meydan: Yani bir yeri kuran mekânın üretimi ile sanat eseri; neredeyse hep başka bir yer için üretilen ve doğasında üretildiği yerde kalmanın olmadığı varlık, bir arada olmak üzere buluştu. Evin meydana gelişi ve heykellerin eve gelişi...

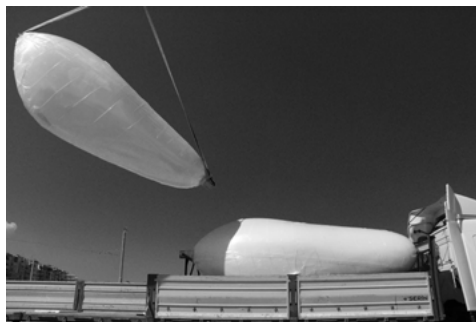
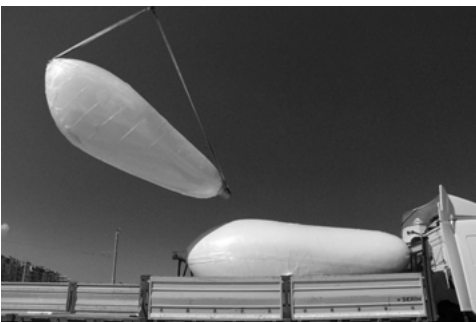
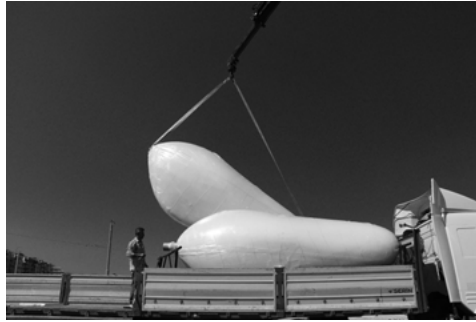
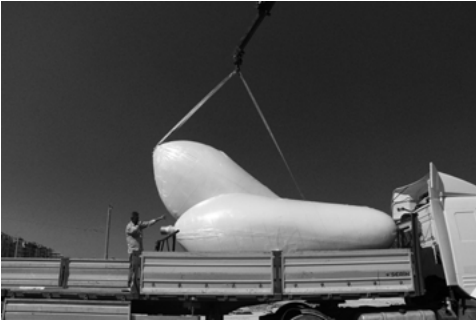
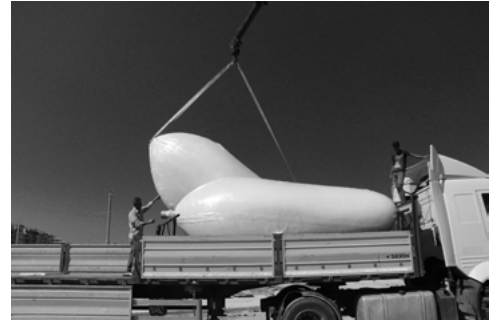
Bu altı gün boyunca, heykelleri, bir daha hiç öyle göremeyeceğimiz durumlarda deneyimliyoruz. Nasıl ki neyin ölçeğini değiştirirseniz artık o başka bir şey ise, farklı bir durumda, konumda, açıda da, o farklı bir varlığa dönüşebiliyor. Kısa süreli de olsa tırda yan yatışlarıyla heykeller, tasarlandıkları hallerinden bambaşka bir durumda algılanıyorlar. Tırdaki halleriyle, gururla dik durmayı bekleyen sessiz büyük beyaz soyut biçimlerin yol açtığı çağrışımlar, meydanın açılıp da deneyimlenmeye başlamasından sonra anıtın izleyicilerin zihninde oluşturacağı çağrışımlardan farklı. Yatay-düşey karşıtlığı, bekleyiş ve hayatta olma karşıtlığına denk. Yatayın dirimsellikten yoksunluğu, Theo Angelopoulos'un 1995'te çektiği Ulis'in Bakışı filminde, bir dönemin bitişinin ifadesi olarak sunduğu, yerinden sökülmiş bir Lenin heykelinin Tuna Nehri boyunca bir mavnada yatay halde seyir edışı sahnesini akla getiriyor. Ancak burada az sonra, vinç onları yavaş yavaş yükseltip, meydana ait oldukları noktalara götürecektir ve heykeller yeni bir yaşama başlayacaklar.

Yerleştirilişleri sırasında heykellerin çalışanların bedenleriyle kurduğu yakınlık da, bugün havuzun içinde dik

“İKİ FARKLI OLUŞ, MEYDAN: YANİ BİR YERİ KURAN MEKÂNIN ÜRETİMİ İLE SANAT ESERİ; NEREDEYSE HEP BAŞKA BİR YER İÇİN ÜRETİLEN VE DOĞASINDA ÜRETİLDİĞİ YERDE KALMANIN OLMADIĞI VARLIK, BİR ARADA OLMAK ÜZERE BULUŞTU. EVİN MEYDANA GELİŞİ VE HEYKELLERİN EVE GELİŞİ...”

ve büyük nesnelere olarak ve belli bir mesafeden onları algılayan kentlilerle kurduğu ilişkiden çok farklı. Gene çok kısa bir süre için de olsa, tırdan monte edilecekleri yere doğru ulaştırılmak üzere vinçle alındıklarında yerden yükselmeleri, hatta vinçle taşınmaları esnasında meydana gelen insanların üzerinden uçarak geçmeleriyle, heykeller çok farklı açılarda ve boyutlarda deneyimleniyor. Ayşe Erkmen'in 1997'de Münster kentinde gerçekleştirdiği ve helikopterle müzeden alınıp katedralin çevresinde döndürüldükten sonra müze çatısına

yerleştirilen Havadaki Heykeller işine benzer bir deneyim söz konusu sanki. Yerleştirilirken ise, bir teknenin limana bağlanması ya da karaya çekilmesi sırasında el ele verenler gibi, çalışanlar heykelleri tutuyor, iterek yön veriyor, onlara asılıyor... Heykellerin, katılmak üzere geldikleri kent yaşantısına bağlanmaları için uğraş veriyorlar.

Yirmi üç heykelin her biri aslında kendi başına bir bütün; diğer parçalara gereksinim duymadan da ayakta kalabilecek varlıklar, ama farklı formlarda ve büyüklüklerde parçalar olarak bir arada konumlanmaları, asıl kompozisyonu, bir başka deyişle, başka bir bütünü oluşturuyor. Anıtın teması, dayanışma ve demokrasiye uygun bir biçimde, tek iken az değiller ama bir arada farklı bir etkiye sahipler.

Bir tıra en fazla beş heykelin sığdırılabilmesi ve aynı tırın birkaç sefer yapmak zorunluluğuna bağlı olarak heykellerin gruplar halinde ayrı getirilmeleri, İzmir'e gelişlerinin ve yerleştirilmelerinin safhalar halinde olması, bir araya geliş temasını vurguluyor. Az kişi deneyimleyebilmiş olsa da, heykellerin yavaş yavaş bir araya getirilebilmeleri, farklı ve önceden kurgulanmamış kompozisyonlar oluşmasına imkân veriyor. Heykeller, kendi aralarında ve yeni geldikleri kentle, belki hepsi bir anda gelseler kuramayacakları bir ilişki kuruyorlar. Muhtemel ki, sanatçının zihninde bir anda ve bir arada düşünüldüler ama kent meydanına gelişleri arasında geçen zaman ve yerleştirilme süreçleri, onların, bir kaç gün için nihai izlenimlerinden farklı bir bütünlük ve etki oluşturmalarını sağladı. Bir yanıyla, bu fotoğrafların bazılarında, istense de tekrar etmesi mümkün olmayan, bu kısa süreli ve koşullarla ortaya çıkan kompozisyonların heyecanı var. ■

Ela Çil, Doç. Dr. İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mimarlık Bölümü

**Ağustos 2018'de başlayan ve altı gün süren montaj boyunca, sanatçı Günnur Özsoy ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ilgili şube çalışanlarından bazıları da, heykelleri karşılamak ve yerleştirilmelerine eşlik etmek için Karantina'daki yeni meydandaydılar.*

Ütopyayı Hayata Geçirmek: Yeni Şehir Hareketinin Düşünsel Tarihi

YAYINEVİ Koç Üniversitesi Yayınları
YAZAR Rosemary Wakeman
ÇEVİRİ Ümit Hüsrev Yolsal
BASIM Ağustos 2019

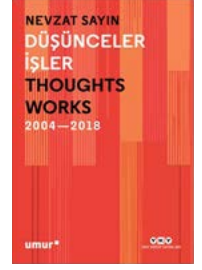
Yirmibirinci Yüzyıl İçin Mimarlık Tarihi

YAYINEVİ Ofset Yapımevi
YAZAR Şevki Pekin
BASIM Mart 2019

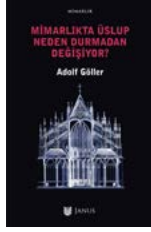
Düşünceler / İşler, Thoughts / Works

YAYINEVİ Yapı Kredi Yayınları
YAZAR Nevzat Sayın
BASIM Nisan 2019

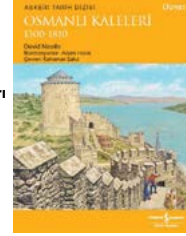
Mimarlıkta Üslup Neden Durmadan Değişiyor?

YAYINEVİ Janus Yayıncılık
YAZAR Adolf Göller
ÇEVİRİ Alp Tümertekin, Nihat Ülner
BASIM Haziran 2019

Osmanlı Kaleleri 1300-1810

YAYINEVİ İş Bankası Kültür Yayınları
YAZAR David Nicolle
İLLÜSTRASYONLAR Adam Hook
ÇEVİRİ Kahraman Şakul
BASIM Nisan 2019

Mimarlık, Plastik Sanatlar, Yaratıcı Süreç

YAYINEVİ YEM Yayın
YAZAR Nafi Çil
BASIM Nisan 2019

Mimarlık Göstergelimi

YAYINEVİ Daimon Yayınları
YAZAR Umberto Eco
ÇEVİRİ Fatma Erkman Akerson
BASIM Temmuz 2019

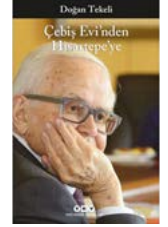
Barcelona Şehir / Mimarlık / Gaudi

YAYINEVİ Ceres Yayınları
YAZAR Ümran Topçu
BASIM Haziran 2019

Cebiş Evi'nden Hisar-tepe'ye

YAYINEVİ Yapı Kredi Yayınları
YAZAR Doğan Tekeli
BASIM Şubat 2019

Mimarlığın Kehaneti

YAYINEVİ Janus Yayıncılık
YAZAR Edoardo Persico
ÇEVİRİ Nilüfer Uğur Dalay
BASIM Mayıs 2019

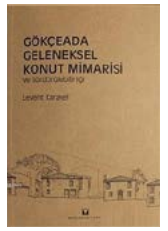
Bir Saat Mimarlık

YAYINEVİ Janus Yayıncılık
YAZAR Adolf Behne
ÇEVİRİ Alp Tümertekin, Nihat Ülner
BASIM Mart 2019

Gökçeada Geleneksel Konut Mimarisi ve Sürdürülebilirliği

YAYINEVİ Mimarlık Vakfı Yayınları
YAZAR Levent Karayel
BASIM Mayıs 2019

Fantastik Mimari

YAYINEVİ Sub Yayınları
YAZAR Dick Higgins, Wolf Vostell
ÇEVİRİ Seda Garzani
BASIM Mayıs 2019

yemeksepeti.ofis Bir Vizyonun Mimari Anatomisi

YAYINEVİ YEM Yayın
YAZAR İzzeddin Çalışlar (Ed)
BASIM Şubat 2019

Bir Meydan Öyküsü Beyazıt (1914-1964)

YAYINEVİ Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
YAZAR Sevinçe Bayrak
BASIM Ağustos 2019

Bizans İmparatorluğu Tarihi

YAYINEVİ Say Kitap
YAZAR Charles William Chadwick Oman
ÇEVİRİ Ekin Duru
EDİTÖR Sinan Köseoğlu
BASIM Temmuz 2019

Bilim, Endüstri ve Sanat

YAYINEVİ Janus Yayıncılık
YAZAR Gottfried Semper
ÇEVİRİ Alp Tümertekin, Nihat Ülner
BASIM Temmuz 2019

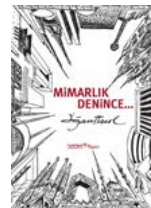
YKKS Kente Bir Açılım - An Opening To The City

YAYINEVİ Yapı Kredi Yayınları
HAZIRLAYAN Burcu Kütükçüoğlu,
Emiliano Bugatti
BASIM Mayıs 2019

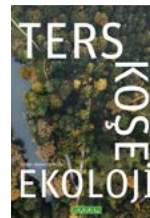
Mimarlık Denince

YAYINEVİ YEM Yayın
YAZAR Doğan Hasol
EDİTÖR Burçin Yılmaz
BASIM Mart 2019

Ters Köşe Ekoloji

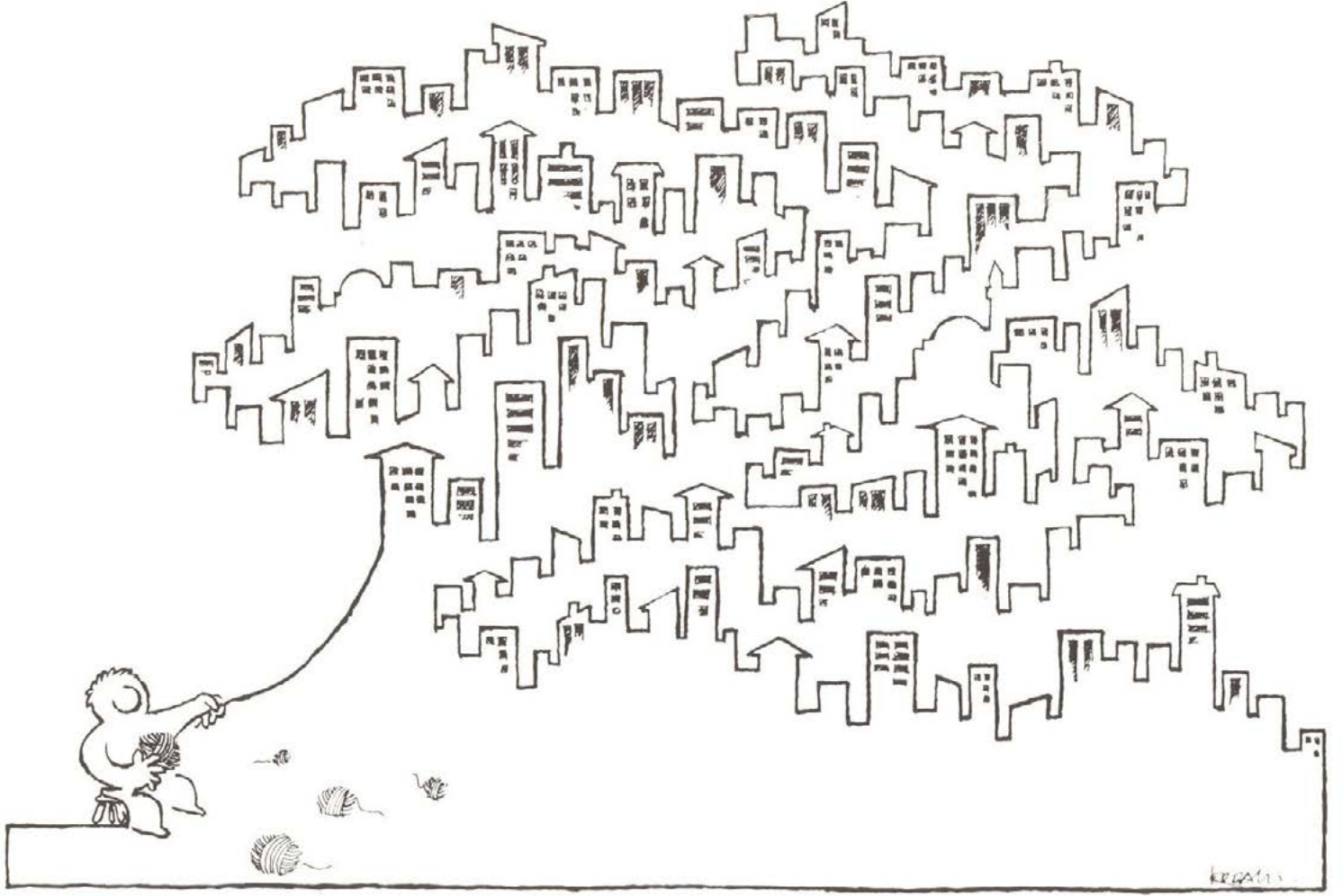
YAYINEVİ Puna Yayın
EDİTÖR Ayşen Cıraoğlu
BASIM Mart 2019

İnci Aslanoğlu İçin Bir Mimarlık Tarihi Dizimi

YAYINEVİ ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları
EDİTÖR T. Elvan Altan,
Sevil Enginsoy İkinci
BASIM Mayıs 2019

Ege Mimarlık “İz Bırakanlar” Bölümünde

105. sayıda:

- Bedri Kökten

Gelecek sayılarda;

- Güngör Kaftancı
- Salih Zeki Pekin
- Rıza Aşkan
- Doğan Tuna yer bulacaktır.

Okurlarımızın mimarlar ile ilgili arşiv ve anılarını bizlerle paylaşmalarını bekliyoruz: egemim@izmimod.org.tr

RESİMLER

- 1 Bedri Kökten, “Bedri Kökten”, Hikmet Gökmen; Ege Mimarlık 1998-1/25, s:14
- 2 Güngör Kaftancı; Mimarlar Odası İzmir Şubesi Arşivi
- 3 Güngör Kaftancı, Acarlar Evi; “Güngör Kaftancı”, Hikmet Gökmen; Ege Mimarlık 1998-4/28, s: 6
- 4 Salih Zeki Pekin, Meeting Of Deans Of Schools Of Architecture In Mediterranean Basin 8-9-10 November 2001, Antalya (Turkey), s: 10, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Gürhan Tümer Kitaplığı Arşivi
- 5 Salih Zeki Pekin, Ege Üniversitesi Kampüs Kütüphane Binası, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Arşivi
- 6 Rıza Aşkan ve Richard Neutra Konak için hazırlanan plan üzerinde görüşürken. (1922-1960 yılları arasında, İzmir’deki mimarlık ve kentsel planlama bağlamında Rıza Aşkan, A. Arslan Alp, Haziran 2011, s: 221)
- 7 Rıza Aşkan, Harbi Hotan Eşrefpaşa Evlendirme Dairesi, 1954, Eşrefpaşa, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Arşivi
- 8 Doğan Tuna, Doğan Tuna ile Söyleşi, Hikmet Gökmen; Ege Mimarlık 2001-2-3/38-39, s:11
- 9 Doğan Tuna, Şark Sanayi Fabrikası; İzmir Kent Ansiklopedisi Mimarlık 1 (Birinci Cilt), s:393, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Gürhan Tümer Kitaplığı Arşivi

Ege Mimarlık Yayın Çizgisi

Akademik ve mesleki uygulama alanına dayalı eleştirel yayın ilgisini kendi bölgesine önceleyen EgeMimarlık, mimarlığa has tartışmaları ona koşut kültürel üretim biçimleriyle—film, resim, müzik, fotoğraf, performans, plastik sanatlar, edebiyat—birlikte demleyen, kuram ile pratiği birbirine ören yazı-çizilere yer verir. Belli bir tema etrafında örgütlenen her bir EgeMimarlık sayısı, mesleki ve bilimsel katkının özgün, yaratıcı ve hatta kışkırtıcı olma sorumluluğunu derinden hisseden işlere adanmıştır.

Ege Mimarlık Makale Yayın Koşulları

- Gönderilecek yazılar en fazla 2400 kelimedenden oluşmalıdır.
- Görseller, 300 dpi çözünürlükte ve kısa kenarı en az 20 cm. olmalıdır. Çizimler, küçültüldüklerinde okunabilir olmalıdır.
- Yazı ve fotoğraflar için kaynak gösterilmesi zorunludur. Referanslarla ilgili gerekli telif izinlerinin alınması yazarın sorumluluğundadır.
- Makalelerin 80 kelimeyi geçmeyen Türkçe ve İngilizce özetleri ile birlikte gönderilmesi gerekmektedir.
- Yazıların her türlü sorumluluğu yazarına aittir.
- Ege Mimarlık makale seçimleri hakemler tarafından yapılmaktadır. Sadece hakemli seçim sürecinden geçen yazılar “makale” kategorisinde yer alacaktır.